

MATICA

**31. svibnja - Blagdan Majke Božje od
Kamenitih vrata – zaštitnice grada Zagreba**

Promocija knjige Dnevnik iz tuđine
australske Hrvatice Vande Boras Podravac

Razgovor s istaknutom
etnologinjom Zoricom Vitez

HMI Split: Turneja Splićana u
Čile s humanitarnim ciljem

MATIČA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation

Godište / Volume LX
Broj / No. 5/2010

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Katarina Fuček

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Uredništvo / Editorial Staff
Željka Lešić, Vesna Kukavica

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisak / Print:
Kerschhoffset, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:

Procesija na blagdan Majke Božje od
Kamenitih vrata u Zagrebu
(autor: Zvonimir Kranjčec)

File Edit View Favorites Tools Help

www.matis.hr

Posjetite stranice web portala Hrvatske matice iseljenika!

Web stranice
HMI čitaju se
diljem
svijeta,
dostupne su na
tri jezika
(hrvatski,
engleski,
španjolski)
i bilježe
stalan porast
posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim
iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim
Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

Oglašavajte na web portalu Hrvatske matice iseljenika!

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:

■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matris.hr

- 4 Promocija knjige Vande Boras Podravac
- 7 Petnaesta obljetnica akcije 'Bljesak'
- 8 Proslavljena 40. obljetnica HKM Sindelfingen
- 12 HMI Split: Turneja Čile 2010.
- 15 HMI: Posjet kanadskog izaslanstva
- 16 Obljetnica Tamburaškog Zbora "Sv. Juraj" u Cokeburgu
- 19 Susret predsjednika Josipovića s bačkim Hrvatima
- 20 HMI Dubrovnik: Predstavljene knjige fra Zlatka Špehara
- 22 Skup o ruralnom turizmu
- 23 HMI Pula: Istarski domaći proizvodi
- 24 Sto godina organizacije Cresana u New Yorku
- 26 HMI tribina s Dragom i Goranom Šaravanjom, povratnicima iz Australije
- 28 Istaknutog gradišćanskohrvatski svećenik Štefan Dumović
- 30 Knjiga Stjepana Šešelja: *Približene daljine Duhovne Hrvatske*
- 32 Hrvatska škola pri Hrvatskome kulturnom centru u Chicagu
- 34 Zagreb - Blagdan Majke Božje od Kamenitih vrata

- 36 Razgovor s istaknutom etnologinjom Zoricom Vitez
- 39 Izaslanstvo hrvatskih vojnih veterana posjetilo Melbourne
- 40 Pejo Kljaić, hrvatski slikar iz Švicarske
- 42 Zagreb – Dubrava: Prva smotra janjevačke riječi
- 44 Monografija o Dobroti – slavnom bokeljskom naselju
- 47 Bugarska: Posjet Hrvatima u Sofiji
- 50 U povodu smrti Marijana Petrovića
- 56 Najava ovogodišnjeg matičinog TASK FORCE-a
- 59 Berlin: koncert "Blistava noć klasike"
- 65 Hokej: Kanadski Hrvati ostaju igrati u Zagrebu

KOLUMNE

11
Globalna Hrvatska
(Vesna Kukavica) | 48
Hrvatske županije
(Zvonko Ranogajec) | 52
Povijesne obljetnice
(Željko Holjevac) | 58
Govorimo hrvatski
(Sanja Vulić) |
|--|--|--|---|

54 Legende o rodijaku Čipi
(Petar Miloš)

Cijenjeni čitatelji,

želimo vas izvijestiti da ćemo ovog ljeta, zbog potrebnih mjera štednje, uz uobičajeni dvobroj kolovoz/rujan tiskati i dodatni dvobroj lipanj/srpanj koji će izaći sredinom srpnja. Zahvaljujemo na razumijevanju.

Uredništvo

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
 Trg Stjepana Radića 3, pp 241
 10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
 Telefon: +385 (0)1 6115-116
 Telefaks: +385 (0)1 6110-933
 E-mail: matica@matiz.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PRETPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
 (zračnom poštom / airmail)
 SAD / USA 60 USD, Kanada / Canada 65 CAD,
 Australija / Australia 80 AUD,
 Novi Zeland / New Zealand 60 USD,
 Južna Afrika / South Africa 60 USD,
 Južna Amerika / South America 60 USD
 (običnom poštom / regular mail)
 Europa / Europe 25 EUR, Hrvatska / Croatia 100 kn

DEVIZNI RAČUN BROJ /
 FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
 Acc. No. 702000-VAL-9100000-132344-273
 IBAN HR06 2340 0091 5102 96717
 SWIFT CODE: PBZGHR2X
 Privredna banka Zagreb, Račkog 6

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
 DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
 Acc. No. 2390001-1100021305
 Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjenu narudžbenicu i uplatiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIČINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Ime i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

Svjedočanstvo hrvatske emigrantkinje 20. stoljeća

Knjiga je autentično svjedočanstvo hrvatske emigrantkinje 20. stoljeća, Senjanke Boras Podravac. To je priča o nadi i vjeri u bolje sutra i prilagodbi životu u novim sredinama od Argentine do Australije, tj. od Buenos Airesa do Canberre

Napisala: **Srebrenka Šeravić**

Snimio: **Hrvoje Salopek**

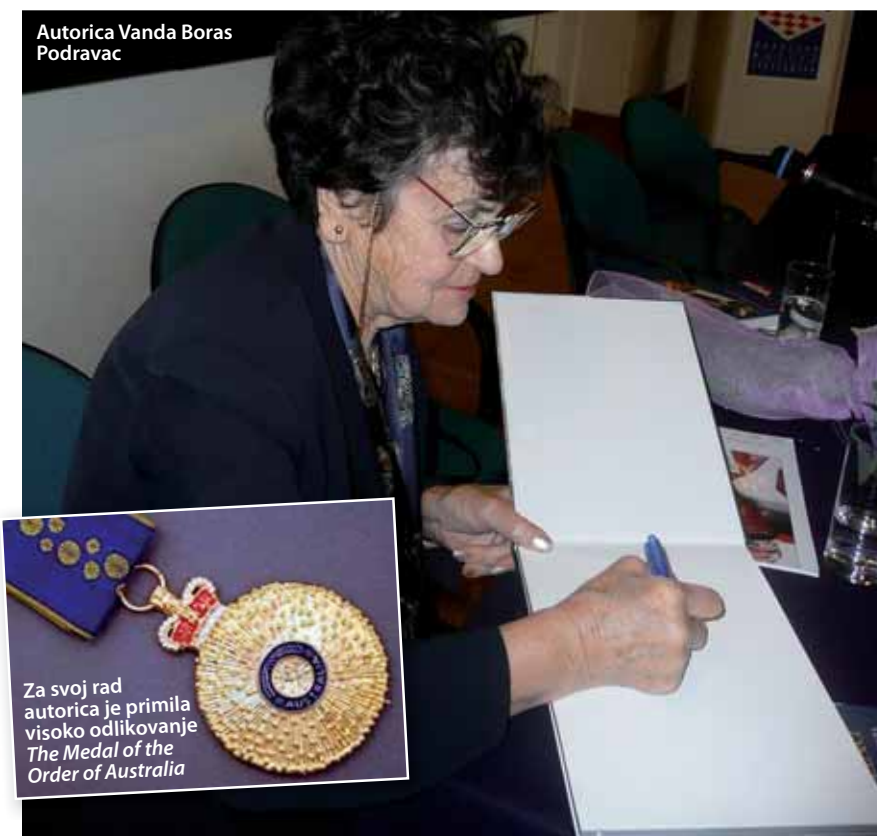
Hrvatsko iseljništvo iz Australije dalo je iznimno vrijedan doprinos stvaranju suvremene Republike Hrvatske. Čestitam autorici Vandi Boras Podravac iz Canberre što nas je obdarila vrijednim publicističkim djelom, koje će povjesničarima naše suvremene nacionalne povijesti biti koristan izvor informacija o hrvatskoj političkoj emigraciji i njezinu konstruktivnom načinu sudjelovanja u svim značajnim političkim procesima koje je dosljedno proveo utemeljitelj hrvatske države dr. Franjo Tuđman, gorljivi zagovornik jedinstva iseljene i domovinske Hrvatske. Tim se riječima predsjednik Hrvatskoga sabora, gospodin Luka Bebić, obratio mnogobrojnoj publici na svečanoj promociji knjige *Dnevnik iz tuđine* australske Hrvatice Vande Boras Podravac.

Publicističko djelo s podnaslovom *Stradanja hrvatskog naroda u XX. stoljeću gledana kroz prizmu jedne hrvatske obitelji* sastoji se od 11 tematskih cjelina koje prate životne etape hrabre majke četvero djece.

38 GODINA U PROGONSTVU

Knjiga koju danas predstavljamo autentično je svjedočanstvo hrvatske emigrantkinje 20. stoljeća, Senjanke Boras Podravac. To je priča o nadi i vjeri u bolje sutra i prilagodbi životu u novim sredinama od Argentine do Australije, tj. od Buenos Airesa do Canberre.

Rastanak s najmilijima 1954., život u progonstvu, roditeljstvo daleko od zavičaja, borba za etnička prava Hrvata u domicilnima multietničkim društvima svijeta 60-ih i 70-ih godina, sudjelova-

nje hrvatskoga iseljništva u ostvarenju sna o neovisnosti Hrvatske 90-ih, prvi posjet oslobođenoj domovini nakon 38 godina progonstva tek su neke teme zabilježene u *Dnevniku iz tuđine* ove vrijedne žene. Za svoj rad autorica je primila visoko odlikovanje *The Medal of the Order of Australia* (OAM), koje dodjeljuje kraljica Elizabeta II. Uz Vandu, odlikovanje su dobili sljedeći Hrvati: dr. Konstantin Bosnić, dr. Tomislav Gavrančić, Frank Hesman, Nedjeljko Marunčić, Vinko Romanik, Ljerka Drapač, Michael Furjanić i Milan Karamarko, istaknula je među ostalim ravnateljica HMI-ja Katarina Fuček.

Među ljubiteljima Vandina publicističkoga djela bili su uglednici Ministarstva kulture i Ministarstva vanjskih poslova RH. Promociju se pratile i predstavnice Veleposlanstva Australije u Republici Hrvatskoj, prije svega konzulica Natalie Roche i prva tajnica Dijana Padezanin, kao i članovi Hrvatsko-australskoga društva prijateljstva te mnogobrojni povratnici iz Australije.

U svojim domovima 80% australskoga stanovništva govori engleskim, a onda slijede jezici etničkih zajednica. Po broju aktivnih govornika na 11. mjestu nalazi se hrvatski jezik kojim govori 0,4% australskog stanovništva ili 69.851 osoba

od 105.747 australska građanina hrvatskoga podrijetla koje navodi posljednji popis stanovništva. U odnosu na šezdesete i sedamdesete godine prethodnog stoljeća, kada je Hrvatima u Australiji ondašnji ministar useljenstva Ian McPhee 15. listopada 1980. odobrio pravo na upotrebu materinskog jezika na svim razinama, broj učenika i govornika hrvatskoga jezika u Australiji se smanjuje, no naši ljudi u svojim obiteljima njeguju hrvatski jezik, poput Vande koja se sa svojim sunarodnjacima izborila za materinski jezik u zemlji u kojoj se govori na 206 jezika. U ovoj knjizi je pismo koje o tome svjedoči, rekao je povjesničar i književnik mr. Đuro Vidmarović, autor zanimljivog pogovora Vandinoj knjizi.

REZULTATI SLOŽNOGA RADA HRVATA U AUSTRALIJI

Hrvatska zajednica u Australiji burnih sedamdesetih godina postizala je vrhunske uspjehe u afirmaciji etničkih prava zahvaljujući liberalnoj vladi Malcolma Fräsera (1978.), koja je prihvatila više od 50 preporuka pravnika Franka Galballyja za što pravedniji status useljenika. Iz te pravne demokratske osnove multietničkog društva, znane kao Gallbaly Report, izrasli su 1980-ih izvrsni rezultati složnoga rada svih Hrvata u Australiji, rekla je urednica knjige Vesna Kukavica. Treba znati da je tijekom *hrvatskoga proljeća* i nakon njegova sloma, u razdoblju od 1960. do 1973., u Australiju došlo najviše doseljenika, a među kojima je bio više od 150.000 Hrvata. Najviše Hrvata na australskom kontinentu živi u velikim gradovima: Sydneyu, Melbourneu, Perthu, Adelaideu, Canberri, Brisbaneu i Hobartu, te u područjima koja gravitiraju tim gradovima. Hrvati Australije pretežno su i australski državljani i imaju ista prava i obveze kao i svi ostali Australci.

Na području Australije aktivno djeluje nekoliko desetaka hrvatskih klubova i društava. Većina ih se nalazi u prostorijama hrvatske zajednice koja ih je uglavnom sama izgradila. Najpoznatiji klubovi nalaze se u Sydneyu, Melbourneu, Perthu i Canberri. Postoji i nekoliko domova umirovljenika, a sagradile su ih i organizirale hrvatske zajednice u većim središtima, poput onog u Canberri o kojemu piše autorica u ovome Dnevniku.

Visoki gost
Luka Bebić,
predsjednik
Hrvatskog
sabora

Ravnateljica
HMI-a
pozdravlja
nazočne

VAŽNA ULOGA CRKVE

Crkva je među Hrvatima Australije odigrala posebno važnu ulogu u očuvanju vjerskog, ali i nacionalnog identiteta, hrvatskog jezika i hrvatskoga kulturnog naslijeđa. Australija je prva zemlja na svijetu koja je priznala hrvatski kao poseban jezik – prije 30 godina.

Godine 1975. državna postaja SBS počela je emitirati programe na hrvatskome jeziku. Australski Hrvati već su 70-ih godina prošlog stoljeća organizirali nastavu hrvatskog jezika, koja je danas uglavnom integrirana u redoviti školski sustav, a Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH podupire nastavu udžbenicima, zaključila je Vanda

Boras Podravac te istaknula kako se najviše ponose velebnim zdanjem Veleposlanstva RH u Canberri koji su izgradili složnim radom i svojim vlastitim sredstvima australski Hrvati, a Veleposlanstvo je otvorio prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman.

Prigodni glazbeni program izveo je kvartet Zbora Ivana pl. Zajca, koji vodi dirigent i profesor Zlatan Sindičić.

Posebno je bio dirljiv trenutak kada je glavni urednik časopisa "Matica" Hrvoye Salopek uručio cvijeće Vandi Boras Podravac u znak zahvalnosti za sve što je učinila za hrvatsku zajednicu u Australiji i za sve one lijepe trenutke suradnje s Hrvatskom maticom iseljenika. ■

O knjizi su govorili Đuro
Vidmarović, Vanda Boras
Podravac, Katarina Fuček
i Vesna Kukavica

Brojna publika
popratila je
zanimljivu promociju

ENG Australian Croatian Vanda Boras Podravac's book *A Diary from Abroad* was promoted recently at the CHF. This authentic testimony of a 20th century Croatian emigrant woman is a tale of hope and faith in a better tomorrow and of adapting to life in a new milieu, from Argentina to Australia.

Prvi pozitivni gospodarski pokazatelji

ZAGREB - Broj nezaposlenih iznosio je 30. travnja 308.675, dakle smanjen je za 9.983 djelatnika ili za 3,1 posto. Zaposleno je 16.958 osoba i to je povećanje od 38,7 posto više nego u ožujku. Uvoz i dalje pada, a izvoz nam je živnuo za oko tri posto. To su pokazatelji koji govore u prilog tvrdnji da ako budemo ustrajali, ako se ne budemo predavali, ako budemo imali snage, vizije i mudrosti, pameti i znanja možemo riješiti krizu,

završiti pregovore i nastaviti se iz sve snage boriti protiv korupcije, rekla je premijerka Jadranka Kosor na Danu poduzetnika čija tema je bila Kriza i društveno odgovorno poslovanje. Premijerka je poručila da ima pravo pozivati na optimizam jer se samo zajedno, s vjerom u sebe i vlastite sposobnosti mogu rješavati problemi. Pozvala je i sve parlamentarne stranke na postizanje suglasja i konsenzusa oko ključnih stvari od nacionalnog interesa, bez obzira na parlamentarne izbore 2011. i istaknula da će ona i njezini ministri ustrajati na provedbi Programa gospodarskog oporavka.

“Vrijeme u kojem živimo traži konkretne odluke, puno manje priča, a više stvarnog rada i rezultata, traži odgovornost, suradnju, zajedništvo i solidarnost svih. Potrebne su duboke i korjenite promjene, mijenjanje navika i odnosa, posebno prema radu i preuzimanju vlastite odgovornosti. Ja sam sa svojim ministrima preuzela odgovornost i spremna sam uistinu provesti bolne i vrlo često nepopularne mjere kako bi se hrvatsko gospodarstvo vratilo na put održivog rasta, a hrvatskim građanima osigurao zadovoljavajući životni standard”, rekla je Kosor.

Premijerka je istaknula i da je za program poticanja malog i srednjeg poduzetništva u 2010. osigurano oko 326 milijuna kuna, a govoreći o Programu gospodarskog oporavka ponovila je da joj je iznimno važna potpora i razumijevanje koje je dobila od svih od kojih je to i očekivala: od MMF-a, Svjetske banke, HNB-a, savjetnika predsjednika Republike za gospodarstvo i GSV-a. (*Vjesnik*)

PROGRAM GOSPODARSKOG OPORAVKA ZA IZLAZAK IZ GOSPODARSKE KRIZE

Ukidanje kriznog poreza od četiri posto na dohotke više od 6.000 kuna od 1. studenoga, ukidanje svih poreznih olakšica u sustavu poreza na dohodak, osim poreznih poticaja za istraživanje i razvoj, postupno smanjenje udjela prihoda i rashoda opće države u BDP-u za tri postotna boda do 2020., smanjenje broja zaposlenih u državnoj upravi i javnim poduzećima za oko pet posto, prodaja udjela države u trgovačkim društvima manjih od 25 posto, rebalans državnog proračuna do kraja godine, smanjenje ili uklanjanje neporeznih davanja neki su od glavnih elemenata Programa gospodarskog oporavka koji je premijerka Jadranka Kosor predstavila javnosti nakon što su ga podržali koalicijski partneri. Premijerka je izvijestila da su na programu daleko od očiju javnosti radili njezini gospodarski savjetnici uz suradnju s resornim ministrima. Dio predloženih mjera provest će se do kraja godine, dio mjera je srednjoročnoga karaktera i rok njihove provedbe je do ulaska Hrvatske u Europsku uniju, a dugoročne bi se mjere provele do 2020.

IZABRAN ZA POMOĆNIKA GLAVNOG TAJNIKA UN-a

ZAGREB - Ministar pravosuđa Ivan Šimonović izabran je za pomoćnika glavnog tajnika Ujedinjenih naroda Ban Ki-moon za ljudska prava, a na njegovo mjesto dolazi Dražen Bošnjaković,

sadašnji državni tajnik u Ministarstvu pravosuđa. “Vjerujem da ćemo se uspjeti dogovoriti, a to ovisi o glavnom tajniku UN-a, da ministar Šimonović ostane do otvaranja 23. poglavlja”, rekla je premijerka Jadranka Kosor, koja smatra da se Šimonovićevim imenovanjem otvara nova mogućnost za Hrvatsku i njezinu suradnju s UN-om. “To je prije svega veliko priznanje za ministra Šimonovića osobno, ali mislim da je to priznanje i za Vladu i Hrvatsku u cjelini jer odabir našeg ministra za tako odgovornu dužnost u UN-u vezanu uza zaštitu ljudskih prava dokazuje da je Hrvatska postigla visoke standarde u zaštiti i promicanju ljudskih prava. Ponosna sam što je Ivan Šimonović ministar u Vladi Republike Hrvatske”, istaknula je Kosor.

Munjevita uvertira za potpuno oslobađanje zemlje

Bljesak je bio neka vrsta generalne probe za Oluju, ključnu oslobodilačku akciju u Domovinskom ratu kojom je za samo četiri dana u kolovozu 1995. zauvijek eliminirana srpska okupatorska paradržava

Tekst: Uredništvo

Prije petnaest godina, 1. svibnja 1995. hrvatske vojno-redarstvene snage poduzele su akciju Bljesak kojom su u samo 31 sat oslobodile 500 četvornih kilometara dotad okupiranog područja zapadne Slavonije. Operacija je počela u zoru, u 5.30 sati, a završena je već idućeg dana u popodnevnom satima ulaskom hrvatskih snaga u dotadašnje središte srpskih okupatorskih snaga, Okučane. Oko sedam tisuća hrvatskih vojnika i policajaca tako je za samo dan i pol uspjelo potpuno poraziti 18. korpus vojske tzv. srpske krajine. U Bljesku su poginula 42 pripadnika hrvatskih snaga, 162 su ranjena, a tijekom akcije srušen je i zrakoplov Rudolfa Perešina, pilota koji je u vrijeme početka velikosrpske agresije na Hrvatsku svojim MIG-om 21 prebjegao u Austriju iz bivše JNA, čime je dao veliki poticaj hrvatskim braniteljima. Gubici srpskih okupatorskih snaga procjenjuju se na 350 do 400 mrtvih te oko tisuću ranjenih. U znak odmazde zbog vojnog poraza, čelnik srpskih pobunjenika Mile Martić osobno je zapovjedio raketiranje Zagreba, Siska i Karlovca, 2.

i 3. svibnja, kad su stradali mnogi civili. Zbog napada zabranjenim sustavima "orkan" po civilnim ciljevima, Martić je kasnije u Haagu osuđen na višegodišnju kaznu zatvora kao ratni zločinac. Munjevitom pobjedom u Bljesku, koja je iznenadila mnoge u međunarodnoj zajednici, Hrvatska je pokazala da ima dobro uvježbanu i opremljenu oružanu

silu koja je sposobna sama osloboditi i ostala okupirana područja. Također, način na koji je pripremljena i provedena ta akcija pokazao je visoku profesionalnost hrvatskih snaga što su, unatoč nekim drukčijim pokušajima, na kraju morali priznati i promatrači UN-a te strani diplomati tijekom obilaska oslobođenih područja. ■

Svečano obilježena 15. godišnjica Bljeska

OKUČANI - U nazočnosti najviših državnih dužnosnika, u subotu je u Okučanima svečano proslavljena 15. godišnjica vojno-redarstvene operacije Bljesak, oslobodjenja područja zapadne Slavonije od srpske okupacije i suzbijanja terorizma u tom dijelu Hrvatske. Predsjednik Republike Ivo Josipović, predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić, premijerka Jadranka Kosor te ostala izaslanstva položila su vijence i zapalila svijee kraj središnjeg križa u Spomen-parku hrvatskim viteзовima, a središnja proslava održana je na stadionu Nogometnog kluba Psunj gdje su se postrojili pripadnici Oružanih snaga, MUP-a i udruga dragovoljaca, nakon čega su uslijedili padobranski skokovi petnaest pripadnika Bojne za specijalna djelovanja. Visoki uzvanici posjetili su i taktičko-tehnički zbor i informativne štandove MORH-a, gdje je bila izložena borbena i neborbena tehnika kojom se koriste Oružane snage, dok je vojni ordinarij Juraj Jezerinac u župnoj crkvi svetog Vida služio misu zadušnicu za sve branitelje i civilne žrtve poginule u Domovinskom ratu.

ENG Fifteen years ago, on May 1st, 1995, Croatian Army and police forces launched Operation Flash, liberating 500 square kilometres of occupied territories in the Western Slavonia region in just 31 hours.

Godine nade i strpljenja, truda i muke u tuđini

U misiji od početka djeluju franjevci Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja iz Splita. Dosad su je vodili fra Kruno Vukušić, fra Rafo Begić, fra Milan Lapić, fra Josip Zrnčić, fra Tomislav Duka, fra Ante Bilić, fra Božo Ančić, a danas zajednicu vodi fra Marinko Vukman

Okupljeni vjernici za misnog slavlja od kojih su mladi obučeni u narodne nošnje

Misno slavlje predvodio je požeški biskup mons. Škvorčević

Napisao i snimio: **Adolf Polegubić**

Hrvatska katolička misija (zajednica) Sindelfingen proslavila je 17. i 18. travnja 40. obljetnicu postojanja pod geslom "40 godina vjerni Bogu, Crkvi i domovini".

Svečano misno slavlje tim je povodom u nedjelju 18. travnja predvodio požeški biskup mons. Antun Škvorčević u zajedništvu s mons. Rudolfom Hagmannom u ime biskupije Rottenburg-Stuttgart, voditeljem zajednice fra Marinkom Vukmanom, gvardijanom franjevačkog samostana sv. Gabrijela u Münchenu fra Antom Buljanom Vukom, bivšim voditeljem misije fra Božom Ančićem, kancelarom Požeške biskupije vlč. Ivicom Žuljevićem, voditeljem Hrvatske katoličke zajednice Stuttgart centar fra Nediljkom Brečićem, župnicima na njemačkim župama vlč. Slavkom Majićem i vlč. Damjanom Bednarekom te u asi-

stenciji stalnih đakona Ivana Jeleča i Lovre Pavlića.

HRVATSKA CRKVA U GRADU MERCEDESA

Misnom slavlju nazočio je i generalni konzul Generalnog konzulata RH u Stuttgartu Ante Cicvarić i konzulica Mirjana Božić. Okupljene je na početku pozdravio o. Vukman koji je rekao: "Srcem punim radosti i molitvom okupili smo se ove nedjelje na euharistijsko slavlje na proslavu 40 godina naše nazočnosti u dekanatu Böblingenu, gradu Sindelfingenu i u ovoj mjesnoj crkvi. U ovom trenutku dvije riječi ispunjavaju mi srce i um: Hvala i oprost! Hvala Bogu na njegovu daru. Uz njegovu pomoć i zagovor presvete Bogorodice koju ovdje častimo pod imenom Gospa Velikoga hrvatskog zavjeta mogla je misija Sindelfingen služiti hrvatskim vjernicima i svim ljudima dobre volje. Ako zbog ljudske slabosti to nije vjerno činila, ovo je trenutak kad

molimo jedni druge i svi zajedno Gospodina da nam oprost." Također je dodao: "Kad se nastanismo u ovome gradu Mercedesu i okolici, željeli smo samo jedno: da se što prije vratimo rodu i domu. Godine prodoše, a mi smo još uvijek ovdje. Prošlo je četrdeset godina nade i strpljenja, truda i muke u tuđini koja nas ponekad ne razumije. Zbog toga je misija djelić zavičaja, toplina ognjišta i draga nam riječ domovinska."

"JESMO LI OSTVARILI ONO ŠTO SMO ŽELJELI?"

Pozdravnu riječ i čestitku u ime biskupa mons. Gebharda Fürsta uputio je mons. Hagmann koji je istaknuo kako je Kristova Crkva jedna, ali s različitim glasovima, dijalektima, jezicima i različitim kulturama u kojoj nema stranaca, već su svi sestre i braća okupljeni zajedno.

Mons. Škvorčević je u uvodnoj riječi izrazio radost što može biti u zajedništvu, molitvi, radosti i zahvaljivanju za 40 go-

dina misije u Sindelfingenu te je uputio čestitku voditelju misije, bivšim voditeljima, redovnicama, pastoralnom osoblju, kao i cijelom puku Božjemu.

“Kad se Hrvati nađu pred Bogom pa mu otvore sva svoja hrvatska srca, sve svoje duhovne prozore i vrata, to je najljepši događaj. Mi smo materijalno uspjeli u Njemačkoj onoliko koliko je potrebno za pristojan život, a i u Hrvatskoj smo nastojali nešto napraviti. Međutim, kad podvučemo crtu, pitamo se jesmo li ostvarili ono što smo željeli. Nijedan sustav koji mi ljudi organiziramo ne odgovara onome za čime čeznemo. Ako se u međuvremenu dogodilo da je čovjek izgubio to dragocjeno što su mu usadili majka i otac u domovinskoj sirotinji, onda smo osjetili da smo izgubili nešto najvažnije i najbolje. Stoga je 40. obljetnica misije veliki izazov da vjernici sami pokušaju reći što hoće od ljudskih mogućnosti i svoga rada, a što od Boga”, rekao je mons. Škvorčević u propovijedi.

Mladi u narodnim nošnjama u darovima su prinijeli grumen hrvatske zemlje, spomen-knjigu o misiji, dres hrvatske reprezentacije, krunicu, kruh i vino. Na kraju misnog slavlja čestitku je uputio o. Buljan Vuk koji je zahvalio vjernicima na stvaranju misije i svekolikoj pomoći svome narodu. Sve je u ime pastoralnih vijeća Sindelfingena, Herrenberga, Leonberga i Böblingena pozdravila Zorica Heidecker.

Misno slavlje uveličali su mješoviti zbor zajednice pod vodstvom s. Bernardete Tomić te zbor mladih “Salve angeli”. Nakon misnog slavlja svi su pozvani u prostorije zajednice na zakusku. Priкупljeno je 5.000 eura za potrebe Caritasa Požeške biskupije i 1.000 eura za operativni zahvat potreban jednoj djevojčici iz domovine.

DUHOVNO-KULTURNA I ZABAVNA VEČER

Večer ranije, 17. travnja, u Stadthalleu u Sindelfingenu održana je duhovno-kulturna i zabavna večer. Okupljenima je čestitao 40. obljetnicu misije gradonačelnik grada Sindelfingena dr. Bernd Vöhringer kojemu je fra Marinko uručio ček od 1.000 eura za humanitarne djelatnosti grada. Čestitke su uputili i mons. Škvorčević, dekan dekanata Böblingen Karl Kaufmann, u ime delegata za hr-

Hrvatska katolička misija Sindelfingen osnovana je 1970. godine. U misiji od početka djeluju franjevci Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja iz Splita. Dosad su je vodili fra Kruno Vukušić, fra Rafo Begić, fra Milan Lapić, fra Josip Zrnčić, fra Tomislav Duka, fra Ante Bilić, fra Božo Ančić, a danas zajednicu vodi fra Marinko Vukman. U misiji su djelovale i časne sestre Klanjateljice Krvi Kristove: s. Ancila Vukoja, s. Anđelka Šteko, s. Mara Matijević, s. Marija Pranjić, s. Marija Marković, s. Emanuela Škarica, s. Rozarija Čurić, a danas djeluju s. Bogoljuba Jurić i s. Bernardeta Tomić. Kao pastoralne suradnice djelovale su Marija Bilek i Ivanka Čugura, kao i pastoralni suradnik Radomir Mikeček te socijalni radnik Anto Batarilo. Od 1970. do danas u misiji je kršteno 1.604 djece, sklopljeno je 330 brakova, od 1.074 djece 940 je primilo sakrament prve pričesti, a 1.029 mladih sakrament potvrde.

Staro središte Sindelfingena

vatsku pastvu u Njemačkoj fra Josipa Bebića dr. Adolf Polegubić koji je pročitao prigodnu delegatovu povelju, vlč. Majić, generalni konzul Cicvarić te bivši voditelj misije o. Ančić.

Duhovno-kulturni program započeo je hrvatskom i njemačkom himnom u izvedbi misijskog zbora mladih “Salve angeli”. U bogatom programu nastupili su Jelena, Mate i Magdalena Puljiz, zbor mladih “Salve angeli”, tamburaši

Matije Gupca iz Sindelfingena pod vodstvom Tune Bošnjakovića, dječji i mješoviti zbor zajednice pod vodstvom s. Bernardete Tomić i uz pratnju Ane-Marije Lasić, veliki ženski zbor zajednice, mala i srednja folklorna skupina zajednice te velika folklorna skupina zajednice pod vodstvom Ivice Šepovića.

U zabavnom programu nastupio je Jasmin Stavros i VIS “Naranča”. Program je vodila Zorica Heidecker. ■

Gradonačelniku Sindelfingena dr. Vöhringeru fra Marinko je darovao ček od 1000 eura za humanitarne djelatnosti grada

ENG The Croatian Catholic Mission (community) of Sindelfingen near Stuttgart, on the 17th and 18th of April celebrated its 40th anniversary under the motto “40 years faithful to God, the Church and the Homeland.”

SUSRET MINISTRANATA U WIESBADENU

NJEMAČKA - Susret ministranata hrvatskih katoličkih misija Rajnsko-majnske regije održan je na blagdan sv. Josipa Radnika, u subotu 1. svibnja, u Hrvatskoj katoličkoj misiji (HKM) Wiesbaden pod geslom: "Evo me! Zvao si me!" Svečano misno slavlje u crkvi sv. Kilijana u Wiesbadenu tim je povodom predvodio voditelj HKM Wiesbaden dr. fra Ante Bilokapić uz sudjelovanje nekoliko hrvatskih svećenika iz regije. Oko 150 ministranata iz Wiesbadena, Frankfurta, Mainza, Rüsselsheima, Darmstadta, Offenbacha na Majni i Giessena došli su u pratnji svojih svećenika, pastoralnih suradnika i suradnika te roditelja. Na misnom slavlju bio je i konzul gerant Generalnog konzulata RH u Frankfurtu Damir Sabljak. (Adolf Polegubić)

URUČENE NAGRADE "ZLATNI CVIT 2010."

NJEMAČKA - U Grosskrotzenburgu kraj Frankfurta na svečanoj završnici natjecanja Slobodne Dalmacije dodijeljene su nagrade u pet kategorija prema glasovima čitatelja. U kategoriji hrvatskih katoličkih misija, "Zlatni cvit 2010." godine otišao je u ruke voditelja Misije Blaženog Alojzija Stepinca i sv. Martina u Stuttgartu, fra Nediljka Brečića. "Zlatni cvit" za internetsku stranicu godine pripao je švicarsko-hrvatskom portalu Croatia.ch. Prema glasovima čitatelja, "Zlatni cvit" u kategoriji športskih klubova ove godine pripao je KK Zrinski iz Waiblingena. Među nominiranim restoranima za najpopularniji je izabran "Lubin" u Beču. Za poduzetnika godine čitatelji su izabrali Antu Čurčića iz Münchena. Na kraju, kao iznenađenje

nje večeri, predan je ove godine još jedan, šesti "Zlatni cvit"! Uručen je osobi godine prema izboru organizatora "Zlatnoga cvita". Za takvu osobu u iseljeništvu, čiji rad i dostignuće je na poseban način obilježilo godinu, organizator je izabrao poznatog znanstvenika, profesora biokemije u Frankfurtu, istraživača u području liječenja raka, dr. Ivana Đikića.

HUMANITARNI RUČAK U CHICAGU

SAD - Društvo "Hrvatska žena", grana br. 1 Chicago organiziralo je 'Humanitarni ručak' čiji je prihod namijenjen Klinici za dječje bolesti Sveučilišne kliničke bolnice Mostar za nabavku endoskopskog aparata, koji je ovoj bolnici prijeko potreban. Kako je riječ o aparatu u vrijednosti od 100.000 dolara, članice Društva vrlo su hrabro i ambiciozno krenule u prikupljanje sredstava tako da je tijekom ove akcije, diljem SAD-a, prikupljeno već više od 60.000 dolara. Ovoj humanitarnoj priredbi nazočilo je više od 400 gostiju, a program je vodila članica Društva Marija Dugandžić-Paišić. Goste je pozdravila predsjednica "Hrvatske žene", Nevenka Jurković, te konzul gerant GK RH Chicago Rene Pea.

HRVATICE U MELBOURNEU PRIKUPILE VRIJEDNU HUMANITARNU POMOĆ

AUSTRALIJA - U Generalnom konzulatu RH u Melbourneu održan je prijam za organizatorice dvaju velikih humanitarnih projekata u hrvatskoj iseljeničkoj zajednici u Melbourneu. Članice drugoga i trećega naraštaja hrvatskih iseljenika u Australiji, Sanja Franjić, Jasna Pavlović, Sandra Topčić, Slavica Zovak i Ann-Marie Franjić, 13. ožujka organizirale su iznimno uspješan bal u Hrvatskom klubu u Footscrayu, u svrhu prikupljanja sredstava za pomoć dječjoj bolnici u Melbourneu u istraživanju lijeka za djecu koja boluju od leukemije. Konačni prihod, od ulaznica i donacija nazočnih, bio je 77.000 AUD. Za te uspješne i hvalevrijedne humanitarne akcije generalni konzul RH u Melbourneu, mr. sc. Antun Babić, uručio je svakoj članici Organizacijskog odbora posebnu Zahvalnicu Generalnog konzulata Republike Hrvatske.

DOMETI KREATIVNE INDUSTRIJE

Piše: Vesna Kukavica

Dizajner Davor Bruketa i njegovi suradnici primili su više od 300 domaćih i međunarodnih nagrada među kojima su *Clio*, *Cresta*, *ADC New York*, *London International Awards* i mnoge druge - koje ih svrstavaju u red perjanica naše kreativne industrije

Zagrebački dizajner Davor Bruketa iz reklamne agencije Bruketa&Žinić ovih je dana odlučivao u žiriju njujorškoga *Art Directors Cluba* o najboljim komunikacijskim programima iz čitavog svijeta. Članovi žirija ADC-a najveći su stručnjaci s područja oglašavanja, dizajna i digitalnih komunikacija. Među zvijezdama kreativne industrije Bruketa se izvrsno snalazi, baš poput svoga prethodnika, ilustratora i dizajnera Mirka Ilića koji je karijeru započeo u Zagrebu krajem sedamdesetih kao autor *Startovih* naslovnica, a odselivši se u New York 1986. nastavio je nizati uspjehe kao umjetnički direktor u uglednim američkim tjednicima i dnevnicima poput *Timea* i *New York Timesa*. U svijet kreativne industrije Bruketa je zakoračio s prijateljem Nikolom Žinićem, pokrenuvši partnersku reklamnu agenciju Bruketa&Žinić 1995. godine. Zatim su, u suradnji s Anjom Bauer Minkarom i Moeom Minkarom, utemeljili i prvu hrvatsku branding agenciju *Branddoctor*, dok su s Tinom Kadoićem krenuli razvijati digitalnu agenciju *Brlog.biz*. Danas je u tim agencijama zaposleno pedesetak stručnjaka za oglašavanje iz Hrvatske i svijeta. Ti naši najuspješniji poduzetnici u kreativnoj ekonomiji predstavnici su novog sloja u Hrvatskoj - to su mladi i obrazovani stručnjaci koji savršeno vladaju digitalnim tehnologijama, izvrsno zarađuju i puno putuju. Do sada su primili više od 300 domaćih i međunarodnih nagrada među kojima su *Clio*, *Cresta*, *ADC New York*, *EPICA*, *Young Guns*, *New York Festivals*, *London International Awards* i mnoge druge.

Prema ovome izdvojenom primjeru može se reći da su dometi hrvatske kreativne industrije zasad vezani uz hrabre visokoobrazovane pojedince, iako je na globalnome planu riječ o rastućem sektoru kreativne ekonomije koji bi i u nas mogao snažnije bujati.

Voditeljica projekta *Kreativne i industrije znanja u tranzicijskim zemljama* iz Instituta za međunarodne odnose Nada Švob-Đokić objašnjava kako je, od brojke koliko financijsku korist kultura donosi državi, lakše procijeniti koliko je zaposlenih u kreativnim industrijama. Procjenjuje se da je prošle godine u tom sektoru bilo oko devet posto od ukupnog broja zaposlenih. Očekivano, broj zaposlenih najviše raste u računalnim industrijama koje su lani zapošljavale gotovo pedeset

posto zaposlenih u svim kreativnim područjima zajedno. Nije jednostavno procijeniti koliko teži kreativna industrija u Lijepoj Našoj, u kojoj je kulturno naslijeđe važan dio nacionalnog identiteta? Kultura i domišljatost središnji su čimbenici za osobni razvoj, socijalnu koheziju i ekonomski rast na europskim prostorima. Među temeljnim ciljevima su promicanje kulturne različitosti i međukulturalnog dijaloga, promicanje kulture kao katalizatora stvaralaštva u sklopu Lisabonske strategije. Koliko na tom planu mi Hrvati činimo, koliko o tome znamo, a koliko ne želimo znati o našoj europskoj kulturnoj sutrašnjici!? Želimo li u našim udrugama kulturnih entuzijasta i obiteljima u iseljeništvu u jezičnu mapu uz engleski, španjolski, njemački, mađarski ili koji drugi jezik - upisati i hrvatski!? Ta pitanja danas idu u red onih koja su zaokupljala naše pretke još u doba europskoga proljeća naroda, a najhrabriji su se tada drznuli javno progovoriti na narodnome jeziku poput poliglota Ivana Kukuljevića Sakcinskog, koji je to učinio u Hrvatskom saboru 2. svibnja 1843. Od toga doba do danas promijenilo se štošta, uključujući i shvaćanje kulturnog identiteta koje se okreće od antropoloških odrednica poput kulturnog naslijeđa i etničke pripadnosti, prema globaliziranom identitetu. Lokalne posebnosti sve se više uspoređuju i usklađuju s globalnim vrijednostima. Uz to, društva se sve više neposrednom komunikacijom izvlače iz svojih čvrstih nacionalnih identiteta.

Prema procjenama Instituta za međunarodne odnose doprinos kreativne industrije u RH mogao bi iznositi oko dva posto vrijednosti BDP-a. Ocrtavanje dometa kreativne ekonomije u nas nije lak posao zbog zastarjele statistike vezane uz kulturnu potrošnju. Državu i dalje ne zanima idu li njezini građani u slobodno vrijeme na koncert *Prljavog kazališta*, plaćaju li članarinu za rekreaciju ili, pak, čitaju li knjige Mire Gavrana. Svi koji strahuju da će Hrvatska u procesu pristupanja EU izgubiti nacionalni identitet trebali bi, umjesto praćenja istupa predstavnica B.a.b.a., obratiti pozornost na proizvode kulturne industrije. Taj je prodor u kulturu mekan, ali nepovratan. Proces je, dakako, dvosmjern - u svijetu jednostavno može postati popularan neki proizvod hrvatske kulture, ali i balkanska folk glazba, ovisno o diktatu tržišta! Udio kulturne potrošnje u osobnim rashodima Hrvata je oko 6,5 posto, što je više nego u regionalnom susjedstvu, dok je u razvijenim zemljama EU-a prosjek visokih deset posto. Međutim, ni u EU nisu zadovoljni odnosom prema kreativnim industrijama. Vodeći stručnjak iz tog područja Andy C. Pratt, profesor u *London School of Economics*, kaže da i EU na kreativnu industriju još gleda kao na nešto u razvitku, eksperimentalno, unatoč činjenici da su je mnoge zemlje u tom području već pretekle. ■

ENG The achievements of Croatia's creative industry are for the moment associated with bold and highly educated individuals like our award-winning designer Davor Bruketa, although globally it is a growing creative economy.

Gostovanje Splitskana s humanitarnim ciljem

Na glazbeno-izložbenoj turneji od 23. ožujka do 8. travnja nastupila je splitska klapa "More-Split", a prikazana je izložba fotografija Splita i Dalmacije s prijelaza iz 19. u 20. stoljeće, autora Gorana Borčića

Napisala: **Branka Bezić Filipović**

Republika Čile je prva zemlja Južne Amerike koja je priznala Hrvatsku i u njoj živi dvjestotinjak tisuća hrvatskih iseljenika. Ove godine Čile slavi 200 godina neovisnosti i na poziv čileanskih Hrvata, splitska podružnica HMI-ja organizirala je glazbeno-izložbenu turneju od 23. ožujka do 8. travnja. Na turneji je nastupila splitska klapa "More-Split", a prikazana je izložba fotografija Splita i Dalmacije s prijelaza iz 19. u 20. stoljeće, autora Gorana Borčića. Tri tjedna prije našeg polaska, Čile je pogodio katastrofalan potres pa smo želeći pomoći žrtvama, odlučili promijeniti karakter turneje. Prijedlog da koncerti budu humanitarni i da se

izložba proda odmah je prihvatila hrvatska zajednica.

Već dolaskom u zračnu luku glavnoga grada Santiaga bilo je očito da smo se našli na mjestu nesreće jer su se putnici kretali pod šatorima. Iako u neprimjerenim uvjetima, sve je odlično funkcioniralo, pa smo shvatili da smo u državi koja je dobro uređena. Kasnije smo čuli od Čileanaca da su čak i korupciju skoro do kraja iskorijenili. Da bi nam, kako je rekao, bio pri ruci, dočeka nas je barba Tonči - Antun Domić Bezić jer je zračna luka pod šatorom neuobičajena situacija. Red letenja je bio napisan rukom na ploči, ali sve je teklo bez zastoja. Naše prvo odredište bio je Punta Arenas. Oni koji su tamo stigli prvi put, imali su dojam da su došli na kraj svijeta jer je iz Splita

do tamo trebalo prijeći oko 13.000 kilometara u 32 sata putovanja.

U NAJJUŽNIJEM GRADU SVIJETA

U najjužnijem gradu na svijetu (isključujemo naselja), dočeka nas je Rudi Mijač, počasni konzul Republike Hrvatske, stari prijatelj i suradnik. Prvi sastanak u gradu, gdje potomaka Hrvata ima oko tridesetak posto, bio je u školi "Republika Hrvatska". Klapa "More-Split" je dalmatinskom pjesmom pozdravila učenike i profesore, a oni su uzvratili s nekoliko hrvatskih riječi koje su naučili od predavača, a koji tu dolaze u organizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH.

Veliki optimizam među Hrvatima u ovome gradu postoji zbog činjenice da sve vodeće političke funkcije obnašaju

Klub Croata - zid od bračkog kamena

naši ljudi. Intendantica, koja je zadužena za četiri pokrajine, zove se Liliana Kusanovic, za pokrajinu Magallanes zadužena je županica Gloria Vilicic, a gradonačelnik je Vladimiro Mimica. Njemu smo nosili pismo Željka Keruma, gradonačelnika Splita, koji ga je pozvao na suradnju i na feštu svetog Dujce, 7. svibnja. Svi su bili zahvalni na ideji da svojim koncertima pomognemo stradalima u potresu, a isto tako i da prodamo izložbene eksponate.

Prvi humanitarni koncert održan je u dvorani "Sokola", koji za dvije godine slavi 100 godina postojanja. Koncert je organizirala Osnovna škola "Miguel Servantes" i ravnateljica Maria Angelica Mimica, gradonačelnikova sestra. Sve se odigralo pod motom "Svi se volimo na istom jeziku", pred punom dvoranom i gradskim čelnicima. Županica

Vilicic otkupila je jedan pano izložbe i to onaj na kome je slika Bola na Braču, odakle potječe njezina obitelj.

Organizirano je i primanje u Hrvatskom klubu, te razgovor s predsjednicom Margaritom Mihovilovic Peric, ujedno i glavnom urednicom "Malih novina". Vidjeli smo regatu jedrenjaka u povodu 200. obljetnice neovisnosti Čilea, a naša klapa je nastupila i na koncertu mornaričkih orkestara.

U OGNJENOJ ZEMLJI

Slijedio je odlazak u Ognjenu zemlju, u Porvenir. U Hrvatskom klubu okupili su se njihovi članovi na čelu s predsjednikom Patriciom Beroš, te dvjema najstarijim gospođama rođenim u Hrvatskoj – Palminom Hromic i Nedom Cesljar, kojoj su tu bile i kći i unuka. Koncert je završio zajedničkom pjesmom.

Nakon povratka u Punta Arenas, družili smo se s Hrvatima, a na dva dana smo otišli i u Torres del Paine te na putu prošli kroz Puerto Natales, glavni grad pokrajine Ultima Esperanza. Tamo smo posjetili trgovinu obitelj Pivčević, čiji najstariji član ima oko 90 godina i još radi.

Nakon tjedna provedenog na jugu Čilea, krenuli smo na sjever, prvo u Santiago. Tamo su nas dočekali mladi predsjednik društva "Domovina" Esteban Marinković i Michelle Josseau, koju znamo još od boravka u Punta Arenasu 2004. godine, a kasnije i kao polaznicu tečaja hrvatskog jezika u Splitu. Sada studira u Santiagu, a u "Domovini" pleše u folklornoj skupini. Našli smo se u konobi, gdje je nastupila klapa "More-Split", zajedno s članovima "Domovine" i klapom "Baština", koju s uspjehom vodi Tatjana Arzic. Bilo je lijepo susresti se s dugo-

Iquique-Konzul
Damir Tomka i
Hrvoj Ostojić

godišnjim suradnicima i prijateljima, a iduće poslijepodne smo proveli u posjetu obitelji Denegri-Moreno. Pjevalo se i na španjolskom i hrvatskom jeziku, ali i na ruskom, za ljubav gospodinu Poltanovu, Rusu rođenom i odgojenom u Zagrebu, koji je u duši Hrvat.

Zatim smo otišli u Antofagastu, još jedan grad prijatelj našeg Splita, među prijatelje i suradnike od kojih neke poznamo još iz osamdesetih godina, kada su bili u Splitu. Došli su kao članovi folklorne skupina "Daleki akordi", koja se u međuvremenu ugasila, ali još pamtim njihov posjet Braču. Dočekali su nas predsjednik "Sokola" Tonči Vrsalović, jedan od rijetkih rođenih u Hrvatskoj i Pedro Marinov, počasni konzul RH. Posjetili smo Hrvatski klub, Autoklub, a klapa je prvo nastupila u lijepoj dvorani "Casina Enjoy". Prihod od ulaznica bio je namijenjen žrtvama potresa. Idućeg dana smo se družili u "Sokolu", prodali nekoliko panoa s izložbe te se sastali s gradonačelnicom Marcelom Hernando Perez, kojoj smo predali pismo gradonačelnika Keruma. Uz klapu "More-Split" pjevala je grupa "Sokol" čiji je član i počasni konzul Marinov. Došli su nas vidjeti Vjera Zlatar, Antonio Zlatar, Jasna Mimica, Pablo Rossi, Alejandro Peric te je bilo puno Dalmatinaca kao kod kuće.

IQUIQUE

Na kraju puta posjetili smo Iquique, grad s dugom poviješću i tradicijom, koji je smje-

Club Croata, Porvenir

šten još sjevernije uz granicu s Peruom. Središte grada podsjetilo me na razglednice koje je moj pradjed primio u Splitu od gospodina Kovačića 1904. godine. Na jednoj je bila trgovina "Botica", a na drugoj gradsko kazalište, koje je još uvijek na istome mjestu. Nasuprot kazališta je zgrada Hrvatskog doma, na čijem čelu su dva Hrvata - Ivo Fistonić i Hrvoj Ostojić. U zgradu je s ljubavlju ugrađeno sve što predstavlja Hrvatsku. Na prozorima su ugravirani hrvatski gradovi, u dvorani na katu su tanjuri s grbovima hrvatskih gradova, a kavana nosi ime Splita. Sa samog ulaza vidi se zidna slika, rad umjetnika Marinkovića, podrijetlom iz Komiže.

Tu su bili izloženi panoi s izložbe Gorana Borčića, koji su prodani na kraju turneje, uz pjesmu klape "More-Split", kojoj se pridružila folklorna skupina Hrvatskog doma. Večer prije upriličeno je otvorenje renoviranog trga "Plaza Slava", koji je otvoren prvi put u povodu 100. obljetnice neovisnosti Čilea, a sada u povodu 200. obljetnice. Otvorenju je nazočio župan Felipe Rojas, gradonačelnica Myrta Dubost, a u ime Veleposlanstva RH došao je konzul Damir Tomka iz Santiaga. Također je stigao i Ruben Marinković, predsjednik Estadio Croata, iz Santiaga. Prije otvorenja Hrvoj Ostojić mi je pokazao ploču od bračkog kamena, koju smo poslali iz Pučišća preko Zadra prije nekoliko godina jer je ova velika proslava pripremana od tada. Tekst me podsjetio na te dane kada smo smišljali kako poslati ploču. Na njoj piše: "Kamen kao što je ovaj obrađivale su ruke Hrvata kako bi izgradile luku

Iquiquea. Ruke njihovih sinova nastavljaju pridonositi sadašnjosti i budućnosti naše Tarapace."

HRVATSKI DOPRINOSI

U svom govoru prilikom otvorenja Hrvoj Ostojić se osvrnuo na doprinos Hrvata u izgradnji grada i na značaj trga koji već sto godina nosi isto ime. On je simbol radišnosti, časti i ponosa hrvatskog naroda. Zbog toga je Ostojić pozvao svoje sugrađane da nastave čuvati naslijeđe koje su im preci ostavili. Na sredini trga

je spomenik s popisom svih hrvatskih prezimena u pokrajini Tarapaci. Iako je folklorna skupina Hrvatskog doma odlično otplesala plesove sa sjevera Hrvatske, pjesma klape "More-Split" povezala je još jače dvije daleke obale.

Hrvati u Iquiqueu imaju još jedan trg, koji također nosi hrvatsko ime, a imaju i obećanje gradonačelnice da će ulica uz trg uskoro nositi hrvatsko ime. Zahvaljujući susretljivosti domaćina, Hrvoja Ostojića, posjetili smo salitrere u pustinji, gdje smo vidjeli kako su živjeli naši sunarodnjaci nakon dolaska u Čile prije stotinjak godina. Klapa je zapjevala u žalosnoj atmosferi kazališta salitrere, kao na sprovodu, a u spomen svih onih koji su se mučili u pustinji kako bi svojim radom osigurali egzistenciju. Prije povratka imali smo sastanak u Zoni Franca, trgovačkom ponosu grada, gdje vape za hrvatskim proizvodima.

Vratili smo se u Split zadovoljni jer smo dali doprinos žrtvama potresa u zemlji s kojom smo povezani našim iseljenicima, a dogovorili smo i nove programe za iduću godinu.

Slijede dogovori u Splitu s vrhom grada i županije kako bismo ostvarili još bolju suradnju s našim sunarodnjacima u Čileu. ■

ENG This year Chile celebrated the 200th year of its independence. At the invitation of Chilean Croatians the Split branch office of the CHF organised a music and exhibit tour from March 23rd to April 8th. The More-Split klapa band out of Split appeared on the tour with an exhibition of photos featuring Split and the Dalmatia region at the turn of the 19th and 20th centuries by Goran Borčić.

Kanadska ministrica Lynne Yelich posjetila HMI

Jedan od novih projekata HMI-ja posebno je zainteresirao goste iz Kanade. Riječ je o učenju hrvatskog jezika uz pomoć Interneta. Čak je ministrica Yelich izrazila interes da se na taj način uključi u učenje jezika svojih predaka

Zajednička fotografija visokog kanadskog izaslanstva i domaćina iz HMI

Tekst: **Uredništvo** Snimila: **Snježana Radoš**

Hrvatsku maticu iseljenika posjetilo je 7. svibnja kanadsko izaslanstvo predvođeno kanadskom Hrvaticom Lynne Yelich, ministricom za gospodarsku raznolikost Zapadne Kanade. Predstavljajući hrvatsku stranu, na sastanku je nazočila Vesela Mrđen Korać, veleposlanica RH u Kanadi. Ostali članovi izaslanstva bili su: Jeff Watson, zastupnik u parlamentu za izbornu jedinicu Essex, također Kanađanin hrvatskih korijena, Edwin L. Loughlin, veleposlanik Kanade u Republici Hrvatskoj, Lisa Hutniak, Ured ministrice Yelich, viša posebna pomoćnica za informiranje, mons. Ivan Vukšić, glavni koordinator Hrvatskih katoličkih misija u Kanadi, Biserka Butković, predsjednica Hrvatsko-kanadskoga ženskog društva "Katarina Zrinski", Ivan Zdunić, predsjednik fondacije "Zdunić", George Kovačić, predstavnik poduzeća "Crosco" Kanada i Zvonimir Ančić, predsjednik Kanadsko-hrvatskoga folklornog saveza za Zapadnu Kanadu.

U ime domaćina na sastanku su nazočili Katarina Fuček, ravnateljica HMI-ja, Srebrenka Šeravić, voditeljica Odjela za kulturu HMI-ja i Hrvoje Salopek, glavni urednik Matice. U svome uvodnom obraćanju Katarina Fuček je izrazila veliko zadovoljstvo što je tako ugledna kanadska delegacija posjetila HMI. Ravnateljica je ukratko informirala goste o ustanovi kojoj je na čelu. Jedan od novih

projekata HMI-ja posebno je zainteresirao goste iz Kanade. Riječ je o učenju hrvatskog jezika uz pomoć Interneta. Čak je ministrica Yelich izrazila interes da se na taj način uključi u učenje jezika svojih predaka. Yelich je spomenula i Svjetske igre mladih koje će se ovog ljeta održati u Zadru, te najavila svoj dolazak. Sastanak je završen uz obostranu želju za što boljom suradnjom, a na dobrobit velike hrvatske zajednice u Kanadi.

Kanadsko izaslanstvo koje je posjetilo HMI dio je većega državnoga izaslanstva koje predvodi kanadski premijer Stephen Harper koji boravi u dvodnevnome službenom posjetu Hrvatskoj, u sklopu svoje prve europske turneje u ovoj godini. Harper, prvi kanadski premijer koji posjećuje Hrvatsku, u Zagrebu će se sastati s premijerkom Jadrankom Kosor i predsjednikom Ivom Josipovićem. Prvi službeni posjet kanadskog premijera Hrvatskoj svjedoči o velikom napretku u razvoju bilateralnih odnosa dviju zemalja koji su godinama bili zaleđeni, a prema riječima Harperova glasnogovornika Dimitrija Soudasa sada su izvrsni. ■

Kanadsko izaslanstvo predvođeno kanadskom Hrvaticom Lynne Yelich, ministricom za gospodarsku raznolikost Zapadne Kanade u posjeti Hrvatskoj matici iseljenika

ENG The Croatian Heritage Foundation was visited May 7th by a Canadian delegation led by Canadian Croatian Lynne Yelich MP, Minister of State for Western Economic Diversification. CHF director Katarina Fuček received the delegation. Their discussion focused on improving cooperation to the benefit of the large Croatian community in Canada.

Veliki tamburaški zbor iz maloga rudarskog mjesta

Jedan od prvih učitelja Kolo skupine "Sv. Juraj" bio je današnji predsjednik Hrvatske bratske zajednice u Americi Bernard M. Luketich. On i danas svira brač u Odraslom zboru i motivirajuće djeluje na sve mlađe članove zbora

Predsjednik HBZ-a Bernard Luketich
okružen svojim Jurjašima

Orkestrom ravna glazbena direktorica
Bernadette Luketich-Sikaras

Napisao i snimio: **Franjo Bertović**

Hrvatska zajednica u malome rudarskom mjestu Cokeburgu, koje se nalazi južno od Pittsburgha u državi Pennsylvaniji, tradicionalno proslavlja vrlo svečano blagdan sv. Jurja ili "Jurjevu", kako ga zovu tamošnji Hrvati koji su potomci doseljenika iz ogulinskog i karlovačkog kraja. Mali Cokeburg je poznat među američkim Hrvatima i po svome najvećem sinu – Bernardu Luketichu, predsjedniku Hrvatske bratske zajednice (HBZ). Tijekom tradicionalne i ovogodišnje proslave Jurjeve, 24. i 25. travnja, proslavljena je i 60. obljetnica postojanja i rada slavnoga tamburaškog zbora *St. George Junior Tamburitians* odsjeka 354 Hrvatske bratske zajednice, iz Cokeburga.

U Cokeburg doselili su se mnogi Hrvati početkom 20. st. koji su svoje obitelji i budućnost stvarali na tim brežuljkastim prostranstvima jugozapadne Pennsylvanije. Ne prezajući od teškog rada u rudnicima, usporedno su stvarali i razvijali društvene organizacije koje su im bile

utjeha i nadomjestak za rodni kraj koji su ostavili u podnožju Velike Kapele i staroga grada Modruša. Svoga zaštitnika sv. Jurja, iz sela Zagorja Ogulinskog, nosili su u mislima i molitvama, pa ga već 1907. godine 'službeno' obznanjaju osnivanjem potpornog Društva "Sveti Juraj" - odsjek 354 HBZ.

BOGATA POVIJEST ZBORA

Sveti Juraj postao je zaštitnik i drugih organizacija u Cokeburgu koje se tijekom vremena pojavljuju i djeluju pod okriljem odsjeka 354. Naime, kupnjom zgrade za Hrvatski dom 1950. godine stvorila se mogućnost da pod svojim krovom osnuju i druge udruge. Tako odsjek najprije udomijuje polaznike tečajeva hrvatskog jezika, a zatim, 14. svibnja iste godine, osniva i "Kolo Tamburitza Group St. George". Kasnije niču i ove organizacije koje i danas uspješno djeluju: "St. George Basketball", "St. George Bowling League", "St. George Softball-Slow Pitch Program" i "St. George Adult Tamburitza Ensemble". I Dom nosi ime "Croatian Home St. George". Odabir tradicionalne proslave Jurjeve, ove godine, za obilježavanje 60.

obljetnice Omladinskog zbora "Sveti Juraj" ima svoje razloge i svrhu.

Međutim, Kolo skupina "St. George" proširuje sekcije rada i 1955. postaje službeno *St. George Junior Tamburitians*. Tijekom svoga 60-godišnjeg djelovanja ostvarila je vrlo zapažene rezultate na području kulture i društvenih okupljanja. Školu kola i tamburice polazilo je na stotine djece različite dobi, ne samo iz Cokeburga već i drugih udaljenijih mjesta i gradova. St. George i Cokeburg postali su središte hrvatskoga društvenog i kulturnog rada u Americi. Danas s ponosom "sveti i veseli Juraši" ističu mnoga talentirana i popularna imena današnjice koja su niknula baš ovdje u Cokeburgu, kao Marlene Luketich-Kochis, Jerry Grcevich, Bernadette Luketich-Sikaras, Daniel Kochis, Bob Sestilli, Derek Hohn, Angelo Sestilli i mnogi drugi koji se pojavljuju na pozornicama mnogih festivala ili nastupaju u raznim glazbenim sastavima.

Zanimljivo je da uz *St. George Jr. Tamburitians* radi roditeljska skupina koja se brine o organizacijskoj strukturi ansambla i drugim poslovima, posebno oko or-

ganizacije raznih kulturnih priredbi, putovanja, promidžbe, godišnjih koncerata, studentskih stipendija i završnih diploma. U članstvo ansambla dolaze djeca već od dvije-tri godine starosti i ostaju do 19. godine kad na svečani način prime završnu diplomu. Tako možemo s pravom ustvrditi da je ovo doista i škola tamburice, pjesme i folklora u Cokeburgu. Motivira i činjenica da ovako veliki ansambl nema poslovne pokrovitelje, već sve troškove škole, izrade narodnih nošnji, glazbenih instrumenata, putovanja i nastupe financiraju sami. Roditelji, djeca i druge organizacije odsjeka 354 rade složno i odgovorno te u svemu tome nalaze radost i duševno zadovoljstvo. A rezultati takvoga rada su vidljivi i golemi. Inspiracija su mnogima u društvenom radu.

NIZ IZVRJNIH GLAZBENIKA

Jedan od prvih učitelja Kolo skupine "Sv. Juraj" bio je današnji predsjednik HBZ-a Bernard M. Luketich. Glavni predsjednik Luketich i danas svira brač u Odraslom zboru i motivirajuće djeluje na sve dobne skupine, i sve nas. Svoje aktivno sviranje započeo je još 1949. u Tamburaškom sastavu "Hrvatski sinovi". *St. George Junior Tamburitizans* se ponosi i sa svim ostalim folklornim i glazbenim vođama, a to su John Gregurich, George Murlin, Chuck Muchnok, Joseph Grchevich i Marlene Luketich. Posebno poglavlje ispisao je u redovima "St. Georgea" pokojni Ivo Sulina iz Zagreba, koji je godinama dolazio u Cokeburg radi koreografije i završnih priprema prije festivalskih nastupa. Gospodin Sulina bio je istaknuti član zagrebačkog "Lada". U današnjem stručnom i glazbenom vodstvu su: Marlene Luketi-

Barjaktari na čelu svečane povorke

Mladi Jurjaši u narodnim nošnjama ogulinskog kraja

ch-Kochis, Daniel Kochis, Bernadette Luketich-Sikaras, Janice Samargie i Derek Hohn, a koreografski savjetnik je Miro Kirinčić iz Karlovca.

SVEČANOST 60. OBLJETNICE

Ove godine, na tradicionalnoj proslavi Jurjeve, okupilo se više od 150 sudionika koji su nastupili na koncertu Omladinskog zbora "Sv. Juraj" kako bi što svečanije i što zanimljivije obilježili svoju 60. obljetnicu. Gost koncerta bio je sastav *St. Lovro Junior Tamburica* iz Steeltona (PA) pod vodstvom muzičkog direktora Marije Kuren i koreografa i pomoćnog direktora Ricka Vukmanića.

U dvosatnom programu izvedene su mnoge tamburaške skladbe, pjesme i kola. Publika je nagradila dugotrajnim pljeskom: *Zagorje je plovanija mala*, *Oguline da ti nima Kleka* i *Zvala nas je iz daljina Lijepa naša domovina*, ali i sve ostale točke programa. Završni dio pripao je "St. George tamburici" te se na pozornicu popelo više od sto tamburaša: najmlađa sekcija, srednja, odrasla i maturanti iz prošlih godina koji su doputovali na ovu svečanost iz mnogih mjesta i gradova diljem Amerike. Pod ravnanjem glazbenog direktora Bernadette Luketich-Sikaras izveli su marš Podravac i pjesmu "Zvala nas je iz daljina Lijepa naša domovina". Završetak je bio doista dirljiv, dojmljiv i impresivan.

Uz priznanja i nagrade stručnim i muzičkim vodstvima, uručeno je i posebno priznanje sa zahvalnicom Omladinskom zboru "Sveti Juraj" iz Cokeburga koje su primili od Društva Ogulin odsjeka 530 HBZ-a iz St. Thomasa, iz Kanade, a koje je primio utemeljitelj ovoga slavnoga kulturno-umjetničkog društva "St. George Junior Tamburitizans" Bernard M. Luketich. On još uvijek neumorno radi u zboru i na očuvanju hrvatske kulturne baštine na prostranstvima sjevernoameričkog kontinenta te čvrstim korakom i vizijom vodi, okuplja i motivira Hrvate i njihove potomke u SAD-u i Kanadi.

Dvodnevno slavlje nastavljeno je u Cokeburgu, gdje su obje dvorane Hrvatskog doma "Sveti Juraj" bile popunjene. Nisu mogle ni primiti sve znatizeljne i ljubitelje dobre zabave o kojoj su se brinuli pitsburški trubaduri, sastav "Naši tamburaši" u subotu na večer, a u nedjelju sastav "Zabava" i TS "Barabe" pod vodstvom Darija Barišića.

Vrhunac jurjevdanske proslave bio je u nedjelju, u crkvi Ave Marije, u Bentleyvillu nedaleko od Cokeburga, gdje je služena sveta misa. Blagdanskom slavlju i sv. misi prethodila je procesija u kojoj su sudjelovala djeca spomenutih zborova, roditelji i gosti iz mnogih okolnih mjesta i gradova te iz susjedne Kanade. ■

ENG The Croatian community of the small mining town of Cokeburg, situated to the south of Pittsburgh in the US state of Pennsylvania, traditionally hosts a very festive St. George's Day. This year was particularly festive as it also marked the 60th anniversary of the St. George Junior Tamburitizans.

GABRIELA NOVAK-KARALL DODIJELJEN AUSTRIJSKI POČASNI KRIŽ

AUSTRIJA - Gabriela Novak-Karall, glavnoj tajnici i ravnateljici Hrvatskoga centra u Beču te dugogodišnjoj predsjednici međunarodnoga folklornog ansambla "Kolo Slavuj" iz Beča uručen je Austrijski počasni križ za znanost i umjetnost. Ga-

briela Novak-Karall od najranije mladosti aktivno sudjeluje u radu različitih organizacija i društava Hrvata u Beču. Od samih početaka svojega djelovanja Gabriela Novak-Karall predano se zalaže za pitanja ne samo hrvatske narodne grupe, nego i ostalih autohtonih i alohtonih manjina u Beču. Svojim angažmanom na poboljšanju statusa i integracije nacionalnih manjina u Beču znatno je pridonijela stvaranju pozitivne klime i mirnoga suživota u ozračju tolerancije i međusobnoga poštovanja.

TRADICIONALNI USKRSNI KONCERT U SKOPLJU

MAKEDONIJA - U povodu uskrasnih blagdana održao se 12. travnja u katoličkoj katedrali Presvetog srca Isusova u Skoplju značajni glazbeni događaj. Na opće zadovoljstvo svih nazočnih u Skoplju se predstavila jedna od najpoznatijih hrvatskih klapa, klapa "Bonaca" iz Šibenika. Katedralom su odjekivali hitovi umjetnika. Pri izvedbi pjesme "Da te mogu pismom zvati" nazočni su se pridružili u pjevanju. Katedrala je bila pretijesna da bi primila sve vjernike i mnoge uzvanike, kao i veliki broj članova Zajednice Hrvata u Makedoniji. Izvođače i goste pozdravili su skopski biskup Kiro Stojanov, a zatim se obratio hrvatski veleposlanik Ivan Kujundžić s riječima dobrodošlice i zahvalnosti pokroviteljima te tradicionalne glazbene manifestacije. (Lj. Totch Naumova)

VEČERA ZAHVALE U KARAŠEVU

RUMUNJSKA - Najbolji športaši iz svih karaševskih sela i članovi kulturnog društva "Karaševska zora" okupili su se nedavno u zgradi Zajedništva Hrvata na tradicionalnoj zajedničkoj večeri koju je krovna organizacija priredila u znak iskrene zahvalnosti za uspješno djelovanje u 2009. godini.

Uz najbolje nogometaše, na proslavu su bili pozvani i najbolji sudionici stolnoteniskog turnira koji je Zajedništvo organiziralo krajem prošle godine. Nakon što je prisutnima zaželio dobrodošlicu, prof. Milja Radan, predsjednik Zajedništva Hrvata, osvrnuo se na uspješno djelovanje članova Folklornog društva i darovitih nogometaša te istaknuo kako je samo u prethodnoj godini "Karaševska zora" nastupila na čak devet značajnih manifestacija. Nakon svečanoga dijela proslave i procjene rezultata prošlogodišnjega karaševskoga kulturno-športskog života, uslijedilo je druženje svih gostiju, uz obilnu ponudu jela i pića. (Ivan Dobra)

OTVOREN HRVATSKI DOM U LENDAVI

SLOVENIJA - Otvorenjem Hrvatskog doma započeo je dan Hrvatske kulture u Lendavi. Hrvatsko kulturno društvo Pomurje iz Lendave službeno je otvorilo prostorije koje su dobili od općine Lendava. U nepuna tri mjeseca građevinski su obnovili prostorije, vlastitim radom i sredstvima, i pretvorili u mali hrvatski kulturni centar s knjižnicom, internetskom sobom i sobom za vježbe i sastanke. Samo otvorenje započelo je nastupom tamburaške i folklorne sekcije HKD Pomurje. Nastavak programa tekao je u auli Kulturnog doma, gdje je bio i prigodni domjenak. Svečanost je završila nastupom Folklornog ansambla Lado iz Zagreba. (Danino Kutnjak)

SREBRNA PLAKETA I ZAHVALNICA MIŠI HEPPU

MAĐARSKA - Ured premijera Republike Mađarske dodijelio je srebrnu plaketu i zahvalnicu predsjedniku Hrvatske državne samouprave Miši Heppu, za djelatnost pri organiziranju i pripremanju zajedničkih zasjedanja dviju Vlada. Odličje je predao predsjedniku Heppu stručni državni tajnik Ferenc Gémesi u Budimpešti. Mišo Hepp, koji je rođen 1952. godine u bačvanskome selu Gari, istaknuti je dugogodišnji hrvatski djelatnik u Mađarskoj. Godine 2007. izabran je za predsjednika Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj, a 2009. za predsjednika Saveza državnih manjinskih samouprava u Mađarskoj.

Hrvatska gleda s velikom pozornošću na Hrvate u Srbiji

Hrvatski predsjednik Ivo Josipović ocijenio je posjet Srbiji i hrvatskoj nacionalnoj manjini u Srbiji posebno važnim zato što je pitanje politike prema nacionalnim manjinama jedno od onih pitanja koja određuju i europsku budućnost, a i civilizacijski je doseg za svaku državu

Pripremila: **Marija Hećimović**
(izvor *Hrvatska riječ*)

Predsjednici republika Hrvatske i Srbije Ivo Josipović i Boris Tadić susreli su se u vojvođanskome mjestu Bačkome Monoštoru prigodom prvoga službenog posjeta predsjednika Josipovića Srbiji i pripadnicima hrvatske manjine u Srbiji.

Dvojica predsjednika su se prilikom dolaska u Bački Monoštor pozdravili s mnogobrojnim mještanima te održali poseban sastanak s predstavnicima hrvatske zajednice, a na kraju su se obratili medijima.

Tom prigodom predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović izrazio je svoje veliko zadovoljstvo zbog zajedničkog posjeta Bačkome Monoštoru jer "Hrvatska gleda s velikom pozornošću na Hrvate izvan Hrvatske, na Hrvate u Srbiji, a nazočnost predsjednika Tadića znači kako Republika Srbija želi dati maksimum pomoći da sve manjine, kao i hrvatska manjina, ovdje uživaju sva ona prava koje nacionalne manjine moraju uživati". A zadaća je predsjednika "da učinimo sve kako bi ljudi bez obzira na to gdje žive, kako se zovu, koja im je nacionalnost, uživaju sve one blagodati koje svaka od naših država može ponuditi. To sasvim sigurno obuhvaća i poštovanje nacionalnog identiteta".

O važnosti i načinu očuvanja nacionalnoga identiteta govorio je i srbijanski predsjednik Boris Tadić te je naglasio: "Očuvanje nacionalnog identiteta dio je moje političke ideologije i zato vas molim i kao predsjednik Republike 'zahtijevam' da školujete svoju djecu na materinskom jeziku, da se upišete na poseban birački popis i koristite se svojim pravima koja su zajamčena zakonom i na taj

Hrvati iz Bačkog Monoštora dočekali su predsjednika Hrvatske u živopisnim narodnim nošnjama

način čuvate vlastiti nacionalni identitet." Dodao je kako zajedno s predsjednikom Hrvatske ima puno zajedničkih akcija i poruka, među kojima je izdvojio i posjet Pečuhu, koji je prethodio dolasku u Bački Monoštor, te odvojene posjete Bosni i Hercegovini.

Na sastanku s predstavnicima hrvatske nacionalne manjine izneseni su aktualni problemi Hrvata u Srbiji u području obrazovanja, kulture, informiranja i političke participacije. Tom prigodom predsjednik Tadić je bio iznenađen vrstom i brojem problema s kojima se suočavaju Hrvati u Srbiji te je obećao kako će se vrlo energično zauzeti da svi Hrvati žive u Srbiji sigurno i da ostvaruju sva svoja prava. O svojim dojmovima sa sastanka predsjednik Hrvatskoga nacionalnog vijeća Branko Horvat je izjavio: "Veoma je značajno da su predsjednici s punom pažnjom i s analitičkim pristupom prišli

tom razgovoru. Osobno sam ohrabren i stekao sam dojam da ćemo imati značajnog sugovornika u budućnosti kad su u pitanju prava hrvatske nacionalne manjine u Srbiji", a predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnik u srbijanskom parlamentu Petar Kuntić ističe: "Dogovoreno je da se što prije održe sjednice Međuvladinoga mješovitog povjerenstva i da nadležna ministarstva u našoj državi prate rad tog povjerenstva, a eventualne nedosljednosti ili neispunjavanje onoga što se dogovori, da se prenesu predsjedniku Tadiću."

Hrvatski predsjednik Ivo Josipović ocijenio je posjet Srbiji i hrvatskoj nacionalnoj manjini u Srbiji posebno važnim zato što je pitanje politike prema nacionalnim manjinama "jedno od onih pitanja koja određuju i europsku budućnost, a i civilizacijski je doseg za svaku državu". ■

ENG Croatian and Serbian Presidents Ivo Josipović and Boris Tadić met with members of the Croatian minority in Serbia in the Vojvodina town of Bački Monoštor.

Svjetski putnik i vukovarski mirotvorac

Nakon putopisa po Južnoj Americi i Australiji "U sjeni južnog križa" susrećemo se s još dva književna djela fra Zlatka Špehara, zapisima iz Vukovara nastalim za njegova boravka i djelovanja kao gvardijana i miropisima iz Finske i Japana koji nose poruku nenasilnog mira odaslanu iz Vukovara cijelome svijetu

S promocije - prof.dr.sc. Dražen Živić, za govornicom, sjede: Maja Mozara, fra Zlatko Špehar i prof. Štefica Šarčević

Napisao: **Marko Giljača**
Snimio: **Zvone Pandža**

Druga i treća knjiga "vukovarske trilogije" fra Zlatka Špehara, dugogodišnjega vukovarskoga gvardijana, predstavljene su prošloga mjeseca u Dubrovniku, u dvorani pape Ivana Pavla II. samostana svete Klare. Riječ je o knjigama "Govorom do istine iz Vukovara - zapisi gvardijana vukovarskog" i "Putovima nade nastajanja - miropisi gvardijana vukovarskog" koje je objavila Matica hrvatska - ogranak Vukovar, a čije su dubrovačko predstavljanje organizirali Hrvatska matica iseljenika, podružnice Dubrovnik i Vukovar, i suorganizatori udruga "Hrvatski san" iz Salzburga, Matica hrvatska - ogranak

Dubrovnik te Hrvatsko-austrijsko društvo Dubrovnik. Fra Zlatko Špehar danas je župnik hrvatske katoličke župe Blaženog Alojzija Stepinca u Salzburgu.

Nakon putopisa po Južnoj Americi i Australiji "U sjeni južnog križa" koji su Dubrovniku predstavljeni u istom prostoru, susrećemo se s još dva književna djela fra Zlatka Špehara, zapisima iz Vukovara koji su nastali za njegova boravka i djelovanja kao gvardijana i miropisima iz Finske i Japana koji nose poruku nenasilnog mira odaslanu iz Vukovara cijelome svijetu.

DVIJE PARADIGME

- Knjiga "Govorom do istine iz Vukovara" zbirka je odabranih fra Zlatkovih promišljanja, propovijedi i znanstvenih radova u kojima on govori o Vukovaru,

svjedoči o snazi hrvatskog čovjeka koji crpi snagu iz baštine svojih očeva. Ona je plod autorova osobnog promišljanja o snazi vjere i djelo koje progovara protiv zaborava velike žrtve. Svjedoči o teškom i dugom povratničkom vremenu u kojem se prožimaju dvije vukovarske paradigme, ona muke i trpljenja i druga pobjede i snage, koje se ujedinjuju u paradigmi "Ljubavi i Istine". "Bog nije mrtav! Bog se rodio u Vukovaru!" napisao je u jednoj svojoj propovijedi fra Zlatko Špehar - rekao je predstavljajući knjigu "Govorom do istine iz Vukovara" prof. dr. sc. Dražen Živić, voditelj Područnog centra "Dr. Ivo Pilar" u Vukovaru i urednik obaju predstavljenih izdanja.

Pritom je prof. Živić istaknuo i da prenosi pozdrave grada heroja Vukovara - gradu heroju Dubrovniku, ističući kako

Fra Zlatko Špehar

Fra Zlatko Špehar rođen je 1953. u Novoj Gradišci. Osnovnu školu pohađa u Brđanima i Adžamovcima, Gimnaziju "Mater et Magistra" u Samoboru, filozofiju na Trsatu, teologiju na papinskome Lateranskom sveučilištu u Asizu i Rimu.

Poslijediplomski studij iz moralne teologije i franjevačke duhovnosti nastavlja u Zagrebu i završava u Beču. Za svećenika franjevca zaređen je 1979. u Asizu, kapelan je u Vukovaru, Osijeku i Virovitici. Od 1983. do 1999. vodi Hrvatsku katoličku misiju u St. Poltenu u Austriji. Dugogodišnji je ravnatelj Ureda za strance u Austriji (1991. - 1999.), organizator pomoći Hrvatskoj i BiH (1991. - 1999.). Nositelj je Zlatnog križa za mir i jedinstvo Europe (1990.), odlikovanja Danice hrvatske s likom Katarine Zrinski (2004.), Medalje Grada Vukovara (2006). Ujedno je Zmaj od Zapolja Društva "Braća Hrvatskog Zmaja" te nositelj hrvatske kraljevske krune i krunski princ od Hrvatske.

Aktivni je sudionik na europskim i međunarodnim kongresima "Justitia et Pax" i član je Međunarodne komisije za ljudska prava "Familia franciscana" pri OUN-u. Od 1999. godine imenovan je gvardijanom u vukovarskome franjevačkom samostanu. Svojim nastupima u medijima, hrvatskim i internacionalnim, stručnim predavanjima u Hrvatskoj i inozemstvu, širi istinu o Hrvatskoj i zauzima se za njezin međunarodni ugled. U Hrvatskoj se zauzima za zaštitu prava branitelja i njihovih obitelji i povratnika, posebno u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Radio je na programu resocijalizacije djece i mladih, vukovarske škole nenasilnog mira, te je u tu svrhu organizirao izgradnju Pastoralnog centra "Sv. Bono" u Vukovaru čiju su izgradnju financirali hrvatski iseljenici. Danas je župnik hrvatske katoličke župe Blaženog Alojzija Stepinca u Salzburgu.

ih veže neizmjerljivo prijateljstvo koje je na svima nama da ga još produbimo.

Knjigu "Putovima nade nastajanja" predstavila je predsjednica vukovarske Matice hrvatske Štefica Šarčević, istaknuvši kako su ovi duhovni putopisi nastali tijekom boravka fra Zlatka Špehara u Finskoj u srpnju 2007. i u Japanu u kolovozu 2008. godine, a autor je na svojim putovanjima na kraju dana zapisivao svaki susret, događaj i doživljaj koji je smatrao vrijednim podijeliti sa svojim pukom.

- Čitajući dnevničke zapise 'putnika' fra Zlatka otkrivamo povijest, kulturu i tradiciju naroda koji ga je primio kao pronositelja poruke mira. Posebno mjesto imaju pritom opisi krajolika, a kao dobar poznavatelj ljudske duše, iskrenošću i toplinom izraza autor pronalazi put do svakog čitatelja, pružajući mu osjećaj da putuje s njime. Iznad svega on poštuje ljude koje susreće i piše o obiteljima i njihovom životu. I u ovom putopisu u njegovim je promišljanjima duboko pri-

sutan Vukovar i njegova Hrvatska, koji se ne zaboravljaju ni u Finskoj ili Japanu jer je on krenuo na put svjedočiti o svome narodu i njegovoj patnji, približiti Hiroshimu i Vukovar - rekla je na predstavljanju Štefica Šarčević.

KNJIGA 'ISTINE'

Predsjednica Hrvatske matice iseljenika Dubrovnik Maja Mozara bila je moderator ove književne večeri, pročitavši publici i dva pisma fra Zlatka Špehara koja je pisao mons. Josephu Atsumi Misue, pokloniku istine o žrtvi Hiroshime i japanskom narodu, kao i predsjedniku Međunarodnog suda pravde (ICTY) u Haagu

Faustu Pocaru. Večer su glazbom obojili Mladen Jakišić, solist Bečke narodne opere i Armando Puklavec, solist Sarajevske opere uz pratnju dubrovačkih glazbenika Miha Bulića i Zorana Kosovića.

Na kraju predstavljanja autor je istaknuo kako je ovo "knjiga Istine, borbe i zalaganja za Istinu, jer nas ona jedina može osloboditi".

Danas je možda još važnije nego prije govoriti i pisati o 'Istini'. Dubrovnik je svoju 'Istinu' zapisao u stotinu knjiga i poučio nas. Upravo potpora koju smo u Vukovaru sve ovo vrijeme imali od Dubrovnika, pokazivala nam je da naša žrtva nije zaboravljena. Zagreb nam je okrenuo leđa od početka, a iz Dubrovnika su dolazila djeca u Vukovar, majke dubrovačkih branitelja, političari i svećenici koji su nam davali potporu, pa sve do onih mandarina i suhih smokava koje su dubrovačka djeca slala vukovarskoj za Svetog Nikolu, bili su znak da ste uz nas. Znak da se 'Istina' o Vukovaru počela širiti bio je kada su školska djeca počela dolaziti, imati sat povijesti o Vukovaru i kad su počela pisati o tome - rekao je fra Zlatko Špehar na kraju te istaknuo "i žrtva je Božji dar, ako se s ljubavlju prihvatiti - Vukovar ju je prihvatio s ljubavlju za slobodu Hrvatske". ■

Dubrovnik je svoju 'Istinu' zapisao u stotinu knjiga i poučio nas. Upravo potpora koju smo u Vukovaru sve ovo vrijeme imali od Dubrovnika, pokazivala nam je da naša žrtva nije zaboravljena

ENG The second and third volumes of the Vukovar Trilogy by Fra' Zlatko Špehar, the long time Guardian of Vukovar and now the head of the Croatian Catholic Mission in Salzburg, were presented last month in Dubrovnik.

Koncepcija dugoročnog razvoja ruralnog turizma

U sklopu Kongresa prezentirala se hrvatska izvornost te mogućnosti razvoja ruralnog prostora u cjelini s naglaskom na specifičnostima pojedinih regija na putu stvaranja brenda hrvatske ruralne turističke ponude i pojedinih destinacija

Drugi hrvatski kongres o ruralnom turizmu s međunarodnim sudjelovanjem organizirali su: Hrvatski farmer d. d., Klub članova "Selo" i konzorcij agroturizma i ruralnog turizma Istre "Ruralis"

Napisala: **Ivana Rora**
Snimke: **Arhiva Kongresa**

Drugi hrvatski kongres o ruralnom turizmu s međunarodnim sudjelovanjem održao se od 21. do 25. travnja u hotelu Aurora u Malom Lošinju i okupio je oko tri stotine sudionika iz Hrvatske i jedanaest europskih zemalja. Svoju riječ na Kongresu rekli su znanost i struka, a posebice poduzetnici u ruralnom prostoru, kao što su turistička seljačka gospodarstva i ostali poduzetnici koji se bave proizvodnom i ugostiteljskom djelatnošću, prometom i uslugama, svi ujedinjeni u zajedničkom cilju, a to je stvaranje ruralnoga turističkog proizvoda. Drugi kongres je nadogradnja prvom kongresu u strateškom pristupu, promjenama zakonske regulative te procjeni domaćih i stranih trendova i iskustava, o čemu svjedoči i njegova tema: "Koncepcija dugoročnog razvoja ruralnog turizma". U sklopu ovog kongresa prezentirala se hrvatska izvornost te mogućnosti razvoja ruralnog prostora u cjelini s naglaskom na specifičnostima pojedinih regija na putu stvaranja brenda hrvatske ruralne turističke ponude i pojedinih destinacija.

Kongres su organizirali Hrvatski farmer d. d., Klub članova "Selo" i konzorcij agroturizma i ruralnog turizma Istre "Ruralis", a pod pokroviteljstvom Ministarstva turizma, Ministarstva poljoprivrede, ribarstva i ruralnog razvoja, Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, Ministarstva regionalnog razvoja, šumarstva i vodnoga gospodarstva, Primorsko-goranske županije i Grada Malog Lošinja. Tema Prvog kongresa, koji je održan u listopadu 2007., bila je "Perspektive razvoja ruralnog turizma". On je sa znanstvene i stručne strane procijenio sve dotadašnje aktivnosti, detektirao teško-

će, postavio nove izazove u konkretnim provedbenim zaključcima te time ponudio zadovoljavajući okvir i jednostavniju proceduru u daljnjem razvoju ruralnog turizma u Republici Hrvatskoj. Zaključci Prvog kongresa bili su polazna osnova za organizaciju Drugog kongresa.

U sklopu Drugoga hrvatskog kongresa o ruralnom turizmu "Koncepcija dugoročnog razvoja ruralnog turizma", osim uvodnih izlaganja, znanstvenih i stručnih tema, primjera dobre prakse, održao se i Debatni klub za turistička seljačka gospodarstva te Okrugli stol "Prema strategiji razvoja ruralnog turizma" koji je organiziralo Ministarstvo turizma.

U vrijeme Kongresa održao se i mini-sajam ruralnog turizma koji je bio namijenjen sudionicima Kongresa, novinarima, ali i turistima koji se u to vrijeme nalaze u Lošinju. Tako su se prezentirali primjeri dobre prakse s područja Malog Lošinja, Cresa, Jastrebarskog, Kutjeva, Vukovarsko-srijemske županije, Brodsko-posavske, Primorsko-goranske, Osječko-baranjske, Dubrovačko-neretvanske i Splitsko-dalmatinske županije. ■

ENG The second Croatian Rural Tourism Congress with international participation was held at the Aurora hotel in Mali Lošinj from April 21st to 25th, pooling some three hundred participants from Croatia and eleven European countries.

Dvije zanimljive izložbe

“Prilika je to da se na jednome mjestu mogu upoznati originalni domaći proizvodi, ali i pokazati koliko je Istra napredovala u obradi vinograda, maslinika, proizvodnji vina i ulja te u turističkoj ponudi”

Otvorenje izložba slika autorice Morene Andačić iz Pule
(s lijeva: Aleksandra Rotar, Morena Andačić i Ana Bedrina)

Napisala: **Ana Bedrina**

Upulskoj podružnici Hrvatske matice iseljenika nedavno su otvorene dvije zanimljive prigodne izložbe. Prvo je otvorena gastronomska izložba istarskih izvornih proizvoda vina, maslinova ulja, sira i pršuta pod nazivom “Domaće je domaće - hand made is the best”. Izložba je dogovorena s istarskim obrtnicima udruženim u udruhu “Istarski gušti” s ciljem predstavljanja svojih autohtonih, domaćih proizvoda, pripremljenih po starinskim recepturama.

Milan Buršić iz Vodnjana predstavio je svoje suhomesnate proizvode poput pršuta, ombola i pancete, razne vrste sira predstavio je obrt “Vesna” iz Loborike, već poznata i nagrađivana vina i raki- je obitelj Benazić iz Pule i sjeverne Istre te izvrsno maslinovo ulje s obiteljskoga poljoprivrednoga gospodarstva “Fiore” Željko Mirković iz okolice Vodnjana.

Predsjednik Udruge Milan Buršić na otvorenju izložbe naglasio je da su njihovi obrti i turizam vrlo usko povezani jer gostu treba ponuditi najbolji izvor-

ni proizvod “jer se samo zadovoljan gost vraća”. Istaknuo je, između ostalog, da sav trud oko najboljeg proizvoda pada u vodu ako se ne može prodati, te je zahvalio Hrvatskoj matici iseljenika-Pula na suradnji.

Ana Bedrina, voditeljica pulske podružnice HMI-ja, napomenula je da su obje izložbe osmišljene uglavnom za mnogobrojne povratnike i goste iz ise-

ljeništva pa i druge koji dolaze u Pulu i Istru. “Prilika je to da se na jednome mjestu mogu upoznati originalni domaći proizvodi, ali i pokazati koliko je Istra napredovala u obradi vinograda, maslinika, proizvodnji vina i ulja te u turističkoj ponudi, a što može biti poticaj i našim iseljenicima za povratak u domovinu.”

Istog dana, također u prostorima pulske podružnice HMI-ja, bila je otvorena i izložba slika i predmeta u zanimljivoj tehnici stakla “Istarska fuzija” autorice Morene Andačić iz Pule.

Morena Andačić počela se baviti uređivanjem interijera te je tako svladala tehniku fuzije (topljenja) stakla i počela se njome koristiti u svojoj kreativnoj radionici pri izradi raznih dekoracija, najčešće s istarskim i mediteranskim motivima. Na svečanom otvorenju, akademska slikarica Aleksandra Rotar objasnila je tehniku upotrebe stakla u umjetnosti i zadržala se na fuziji kojom se bavi Morena Andačić. Ocijenila je da se autorica igra staklom i bojama, eksperimentira s materijalom i kroz njega kao da preslikava svoje istarske motive, ali i improvizira u svojim kreacijama prema trenutnim nadahnućima. ■

Istarski gušti

ENG Two interesting exhibitions opened recently at the Pula branch office of the Croatian Heritage Foundation — a culinary exhibition of indigenous Istria County products and an exhibition of glasswork technique paintings and objects by Morena Andačić of Pula.

Stoljeće organiziranog života Crešana u New Yorku

Članovi Društva sastajali su se, a i danas to čine, jedanput mjesečno, osim u ljetnim mjesecima kada mnogi dolaze na Cres. U tim prigodama pripremaju programe za druženje i njegovanje običaja

Pogled na luku Cres

Napisala: **Vanja Pavlovec**

Cresko društvo - *The Society Chersina*, ovog će lipnja u New Yorku proslaviti 100. obljetnicu svog postojanja i djelovanja. 'Cresko dobrotvorno društvo' (*Benevolent Society Chersina Inc.* - u talijanskom nazivu *Società Chersina di Beneficenza*) utemeljili su davne 1910. godine sedmorica creskih doseljenika - mornara u Astoriji i to: Anton Castellan, Mike Duda, Cosmo Petranich, Zaccaria Duncovich, Mick Tufan, Stefano Bravdiza i Elli Petranich. I kako piše u dokumentima potpisanim kod javnog bilježnika Franka Motla Jr., svjedoci su bili Nicholas Susich, Eugene Grubessich, Animard Carcich, John Morizich i Jeremia Matrovich. Društvo je registrirano pod nazivom *Chersina Society*, a članovi su im bili mornari, što se odražavalo i u njihovu amblemu u vidu sidra i kormila. Tada je osnovan i ogranak društva u Philadelphiji s obzirom na to da su mnogi Crešani radili i u tome gradu. No, taj ogranak ugasio se nakon više od 80 godina postojanja zbog nedostatka članova.

Pravilima Društva bilo je određeno da član može postati muška osoba rođena u Cresu koja se bavi pomorstvom, te su pridodali tom nazivu 'maritime' - Cresko mornarsko društvo (*Maritime Society Chersina*). Tijekom dugih godina svojega postojanja, a zbog neizbježnih

promjena u društvu, pravila su se mijenjala, a mogućnost učlanjenja proširena je na osobe podrijetlom s otoka Cresa, bračne partnere i, jasno, žene.

STARI MOREPLOVCI

Otoke Cres i Lošinj obilježavalo je bogato pomorstvo i brodogradnja te trgovina. Odlukom Vlade u Beču, 1814. godine, otoci Krk, Cres i Lošinj izdvojeni su iz dalmatinske uprave i pripojeni su tršćanskoj upravi. To je dalo veliki po-

ticaj lošinjsko-creskim brodograditeljima i brodovlasnicima koji su i sami dali značajan obol pomorskoj orijentaciji Trsta. S tih otoka mnogi su kapetani, časnici i mornari plovili morima svijeta. Ekonomske krize su ciklične, a jedna od njih sredinom 19. stoljeća vidjela je sraz jedrenjaka i tehnološki naprednijih parobroda. Iako su creski i lošinjski brodari relativno dobro izašli iz te krize, te se mnogi brzo preorijentali na parobrode, posade su te promjene ipak osjetile.

Na zajedničkoj misi

Cresani u prirodi Long Islanda

Mnogi su potražili nove morske putove u prekomorskim zemljama, ponajprije Sjevernoj Americi. Za njih je iseljavanje bilo olakšano jer nisu morali plaćati putnu kartu, već bi nakon odrađenog 'vijaja' ostali u Americi te radili u pomorstvu, a na isti način su se i vraćali. Stoga su naši pomorci, u drugoj polovini 19. stoljeća, na neki način bili predvodnici iseljavanja, koje je za hrvatsko pučanstvo s otočkih prostora i primorja masovnije uslijedilo desetljeće kasnije.

Iseljavanje s otoka cresko-lošinjskog arhipelaga bilo je više ili manje kontinuirano, a ovisilo je o gospodarskim i političkim prilikama u domovini, te o useljeničkoj politici zemlje primateljice. Za otočkog težaka vinova loza bila je izvor prihoda, a filoksera je uništavala njegov veliki trud i prisiljavala ga da potraži nove mogućnosti izvan rodnog otoka. Posljednje masovnije napuštanje ovih otoka uslijedilo je sredinom šezdesetih godina prošlog stoljeća kad su se putovnice mogle dobiti bez teškoća, a rodbina u Americi rado je pomagala.

UDRUGE NASTALE ZBOG POTREBE

I Crešani su, kao i ostali iseljenici koji su već osnovali mjesna bratska društva, odlučili osnovati svoje društvo. Mnogi su i prije nego što su utemeljili svoje društvo bili članovi već postojećih društava. Shvatili su važnost i potrebu takvih udruženja. Smatra se da je u New Yorku *Hrvatsko-amerikansko potporno društvo* jedno od naših najstarijih društava, osnovano 1880., a slijedi *Slavijansko dobrotvorno društvo* u Hobokenu iz 1890. Po mjestu rođenja i prezimenu vidi se da je i nekolicina otočana već bila učlanjena

u ta društva. Društva – bratske dobrovolje organizacije nastajale su zbog pomoći članovima nakon povreda na radu, zbog bolesti i smrti. Do uspostavljanja socijalnog zakonodavstva tridesetih godina prošlog stoljeća u Americi, djelovala su kao potporna društva, ali su s druge strane imala i značajnu društvenu ulogu, koja je sve više dolazila do izražaja kako je jenjavala njihova prva uloga.

PLAKETA HMI-ja

Svoje društvo, poput ostalih, u razgovornom jeziku nazivali su, a i danas se tako na njih referiraju, kao 'šušajde' ili 'šešajde' od engleskih riječi *social aid*. Tridesetih godina prošlog stoljeća Društvo je financiralo izgradnju kuće-doma u Cresu, u kojoj su se okupljali stanovnici Cresa te umirovljeni iseljenici koji su se vratili u domovinu. Nakon 2. svjetskog rata dom je zatvoren, a zgrada nacionalizirana. Nestankom osnovnog razloga osnutka Društva, a to je bila materijalna potpora članovima, mijenjala se njegova funkcija i sadržaj rada. Društvo je poprimilo značajke dobrotvorne organizacije, te je veliku pažnju usmjerilo prema njegovanju svoje kulture, običaja, mjesnoga govora, okupljanju otočana te prenošenju na mlade naraštaje bogate tradicije predaka i ljubavi prema otoku podrijetla. *The Society Chersina* tijekom godina pomagalo je Crešanima u Americi, ali je karitativno djelovalo i prema pojedincima, crkvenim i mjesnim ustanovama otoka Cresa. Sudjelovali su u uređenju samostana sv. Franje, groblja, mjesnih crkava i kapeli-

ca, u nabavi medicinske opreme za ambulantu itd. Članovi Društva sastajali su se, a i danas to čine, jedanput mjesečno, osim u ljetnim mjesecima kada mnogi dolaze na Cres. U tim prigodama pripremaju programe za druženje i njegovanje lijepih običaja – nastojeći da bogati društveni život zadrže na zavidnoj razini. Odlaze na organizirane izlete u prirodu, posjećuju Atlantic City, obilježavaju svoje obljetnice. Štuju sv. Nikolu zaštitnika mornara, putnika, ali i djece. Vraća ih taj blagdan, kako kažu, u djetinjstvo kad su dobivali suhe smokve i naranče. Taj običaj prenose na svoju djecu i unuke. Tim povodom okupljaju se obitelji s djecom, a predsjednik *Society Chersina* Antonio Coglijevina, koji je sam izradio saonice, u liku sv. Nikole daruje djecu. Karnevalske običaje ovoga kraja, kada se na kraju sudi 'pustu' koji uvijek bude osuđen za sve nedaće i nevolje, i oni imitiraju na svojim karnevalskim plesovima. Društveni život obogaćuju i druženjima s Crešanima koji žive u Italiji i također imaju svoje organizacije.

Jedno stoljeće postojanja i djelovanja creskog društva vrijedno je divljenja. Priznanje i zahvala za ovu značajnu obljetnicu ide utemeljiteljima, upravama koje su vodile *Society Chersina* sva ova desetljeća, te njihovim članovima.

U povodu obilježavanja 100. obljetnice *The Society Chersina* u New Yorku Hrvatska matica iseljenika, podružnica Rijeka, dodijelila im je plaketu za njegovanje i očuvanje kulturne baštine otoka Cresa. ■

ENG The Society Chersina of New York will celebrate its 100th anniversary this June. Seven immigrants from the island of Cres, sailors living in Astoria, founded the Benevolent Society Chersina Inc. back in 1910.

"Nema zemlje koja bi mogla zamijeniti Hrvatsku"

Gosti tribine bili su australski povratnici, književnik i ekonomist, otac i sin, Drago i Goran Šaravanja. Svojim iskrenim domoljubnim nastupom, Šaravanja su ponudile ugodno druženje s posjetiteljima ove tribine

Napisala: Željka Lešić Snimio: Hrvoje Salopek

U Hrvatskoj matici iseljenika održana je u nazočnosti ravnateljice, Katarine Fuček, njezinih djelatnika, novinara, suradnika, kao i poštovatelja rada ove kuće, 28. travnja prva u nizu tribina pod radnim nazivom - Srijedom u HMI-ju. Novi program Matice nudi niz zanimljivih susreta s uglednim iseljenicima i povratnicima u domovinu Hrvatsku. Razgovor srijedom predviđen je s ljudima koji iz osobnog iskustva mogu ispričati zanimljivu poučnu priču o njihovom radu između domovine Hrvatske i odabrane druge domovine.

Gosti tribine bili su australski povratnici, književnik i ekonomist, otac i sin, Drago i Goran Šaravanja. Svojim iskrenim domoljubnim nastupom, Šaravanja su ponudile ugodno druženje s posjetiteljima ove tribine. Svjesni svog uspjeha u domovini i izvandomovinstvu, nenametljivo su pričali o svojim dostignućima, kao i o skladnome obiteljskom životu temeljenom na tradicionalnome katoličkom svjetonazoru i nacionalnim vrijednostima. O tome svjedoči i činjenica kako gospodin Drago nikada nije mijenjao kvačicu na

svome prezimenu i uvijek je bio Šaravanja.

"Otišao sam u najbolju zemlju nakon Hrvatske, u Australiju", rekao je naš povratnik, napomenuvši kako nema bolje zemlje koja bi mogla zamijeniti Hrvatsku. Istaknuo je kako u izvandomovinstvu možete sve imati: kuću, novac, prijatelje, no kada dođe nostalgija, teško je. "Bolje je ovdje biti s manje novca, jer ste ondje izgubljeni." Poručio je svima da ne očekuju kako će im država sve dati, već da se prime posla ovdje u Hrvatskoj, te da odlaze samo turistički izvan domovine. "U Australiju idemo s povratnom kartom", naglasio je naš povratnik koji je s puno ljubavi i poštovanja pričao o supruzi Eriki te sinovima Goranu i Davoru i njihovim obiteljima.

"SVE SE DOBRO POSLOŽILO"

Zanimljivo je napomenuti kako je Goran dvije godine prije oca došao živjeti u Hrvatsku iako je rođen u Australiji. O motivima dolaska u Hrvatsku, Goran kaže kako mu je život u Australiji bio dosadan i s 26 godina je odabrao Hrvatsku za svoj život i daljnje profesionalno napredovanje.

"Znao sam ako želim doći u Hrvatsku da moram završiti pravi studij, naučiti dobro jezik te ponijeti nešto ušteđevine kako bih mogao godinu dana živjeti tražeći dobar posao.

Goran i Drago Šaravanja u društvu voditeljice tribine

GORAN ŠARAVANJA, ekonomist iz financijske tvrtke CAIB, 2007. imenovan je voditeljem novoosnovane Službe makroekonomskih analiza i izrade strategija u Zagrebačkoj banci. Šaravanja vodi tim ekonomista koji se bave izradom analiza i prognoza o makroekonomskim i gospodarskim kretanjima, izradom analiza za pojedine industrijske sektore te analizom financijskog tržišta. Šaravanja je tri godine radio u Ministarstvu financija Novoga Južnog Walesa na poslovima provedbe politike tržišnog natjecanja i makroekonomskih analiza, a od listopada 1999. do srpnja 2001. u odjelima za makroekonomske analize i prognoze i upravljanjem javnog duga Ministarstva financija Republike Hrvatske.

DRAGO ŠARAVANJA, književnik i publicist, rođen je 1940. u Lipnome nedaleko od Ljubuškog (BiH). Uz književni rad, Šaravanja je u Australiji ostvario uspješnu poslovnu karijeru. Kao devetnaestogodišnji izgnanik iz domovine upornim radom i usporednim školovanjem uspio je ostvariti u Australiji zavidan položaj svoje obitelji. Njegov uspjeh u Australiji i Hrvatskoj nastavljaju njegovi visokoobrazovani i u struci iznimno uspješni sinovi (jedan u ekonomiji, a drugi u medicini, jedan u Australiji, a drugi u Hrvatskoj).

U HMI-ju održana prva tribina iz novog Matičinog programa

Izabrao sam pravo zanimanje, ekonomiju, da se mogu vratiti u Hrvatsku. Sve se dobro posložilo, moje znanje i ono što je Hrvatskoj tada trebalo i ubrzo sam našao posao. Najprije u Ministarstvu financija, a sada sam ekonomist u Zagrebačkoj banci", rekao je Davor, glavni ekonomist spomenute banke. Iskreno je istaknuo kako tako visoko pozicionirani posao ne bi tako brzo našao u Australiji. Obojica su stalni suradnici HMI-ja. Uspješnu i zanimljivu tribinu vodila je Ljerka Galic. ■

ENG The CHF premises were the scene of the first in a series of *WEDNESDAYS AT THE CHF* round tables, offering interesting meetings with prominent emigrants and returnees to Croatia. The featured guests of the first round table were Australian returnees, father and son Drago and Goran Šaravanja, a writer and an economist respectively.

PRVI HRVATSKI DJEČJI FOLKLORNI FESTIVAL

NJEMAČKA - U organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta na Majni i Hrvatske katoličke misije Offenbach u subotu 24. travnja u *Kultur und Sportzentrum Martinsee* u Heusenstammu kraj Offenbacha održan je prvi Hrvatski dječji folklorni festival, u sklopu 19. hrvatskoga folklornog festivala. Prije festivala, na kojemu je nastupilo devetnaest hrvatskih dječjih folklornih skupina iz hrvatskih katoličkih misija i zajednica iz Njemačke, sudionici su se okupili na molitvi. Molitvu su predvodili mladi iz Hrvatske katoličke misije Offenbach na čelu s pastoralnim referentom Zvonkom Orlovićem te uz

pratnju Kornelije Nikolić na orguljama i Dominika Vukušića na gitari. Prije samog nastupa u drugom dijelu izvedena je hrvatska himna, a u pozdravnom govoru konzul gerant Generalnog konzulata RH iz Frankfurta Damir Sabljak želio je sudionicima uspješan nastup i ugodne trenutke okupljenima na zajedničkom susretu. Delegat fra Josip Bebić prije otvorenja festivala je rekao: "Ovaj hrvatski festival možemo mirne duše nazvati festivalom nade i budućnosti jer prvi put na njemu nastupaju dječje folklorne skupine u organizaciji Hrvatskoga dušobrižničkog ureda iz Frankfurta." Zatim je delegat o. Bebić

otvorio festival. Nastupile su pjesmom, spletom hrvatskih kola i plesova iz svih dijelova domovine, hrvatske dječje folklorne skupine iz Esslingen/Nürtingena, Solingena, Wiesbadena, Ludwigsburga, Frankfurta, Main-Taunusa/Hochtaunusa, Schwenningena, Filderstata, Oberhausen/Mülheima, Nürnberga, Mainza, Darmstadta, Düsseldorfa, Reutlingena, Stuttgart Bad Cannstatta, Wuppertala, Kölna, Sindelfingena i Offenbacha na Majni. Na kraju je predstavnicima skupina zlatne medalje uručio delegat o. Bebić, kao i prof. Vidoslavu Baguru i voditeljici programa Kristini Kovačević. (Adolf Polegubić)

Brojanicom je sve počelo

“Ja sam ponosan na moju vjersku i hrvatsku zajednicu, koja me je poduprla u ovome zadatku. Zahvalan sam svemogućem Bogu našem da me je zvao u svoju službu, vodio i svojom milošću podupirao u ovome zemaljskom zvanju”, kaže vlč. Dumović

Sporazum o predaji obiteljske kuće vlč. Dumovića u vlasništvo Hrvatske državne samouprave u Budimpešti

Postav Muzeja.....

Napisala: **Marija Hećimović** (izvor *Hrvatski glasnik*) Snimke: **Croatica i Timea Horvat**

“**B**rojanicom je počelo moje skupljanje...”, riječi su velečasnog Štefana Dumovića “farnika” (župnika) u Hrvatskome Židanu, gradišćansko-hrvatskome selu u zapadnoj Mađarskoj, zaslužnom što su Hrvati u Mađarskoj 2008. godine dobili svoj prvi Muzej sakralne umjetnosti. Muzej se nalazi u obližnjoj Prisiki, rodnome selu vlč. Dumovića, u njegovoj rodnoj kući i sadrži 242 predmeta i oko dvije i pol tisuće knjiga.

Vlč. Dumović je svoje višedesetljetno skupljanje sakralnih predmeta i knjiga te predmeta posebne etnografske vrijednosti započeo brojanicom (krunicom) koju mu je darovala majka. Bilo je to u znak majčine zahvalnosti za pomoć u poljodjelskim radovima. Brojanica potječe iz davne 1795. godine. Tijekom daljnje aktivne povezanosti s crkvom uslijedili su darovi od umirovljenih župnika, pa se tako zbirka počela umnožavati. Znajući za njegov vrijedni skupljački rad, mještani su mu također rado darovali zanimljive predmete i knjige, uglavnom sakralne. Posebno vrijednim smatraju se sakralne umjetnine iz kapelice grofa Berchtolda, koje je sačuva-

la supruga Štefana Čebića iz Temerđa od ruskih vojnika 1944. godine.

“ŠTO ĆE BITI SA ZBIRKOM?”

Vlč. Dumović se školovao u rodnome selu, gimnaziju je pohađao u Đuru gdje je završio i Visoku školu teologije, te je 1971. godine započeo službu kao kapelan u mjestu Ač. Tijekom godina koje su slijedile, vjersku službu je obavljao u Čepregu, Undi, Plajgortu, Malome Židanu i Hrvatskome Židanu, selima nedaleko od povijesnoga grada Kisega (Köszeg). Tek je

Vlč. Štefan Dumović, župnik u Hrvatskome Židanu

dolaskom u Hrvatski Židan dobio posebnu župu u kojoj je imao dovoljno mjesta za smještaj skupljenih stvari.

Zbirka je rasla, prolazile su i godine pa se vlč. Dumović upitao: “Kako dalje? Imam 65 godina. Ako mi se nešto dogodi, što će biti sa zbirkom? Kako ću Bogu, vjernicima, Hrvatima račun dati da sam pazio, sačuvao za budućnost ovo bogatstvo?” Odlučio je svoju rodnu kuću i zbirku darovati Hrvatskoj državnoj samoupravi u Mađarskoj i tako osigurati da ostanu na “tlu i mjestu skupljanja”.

Time je opravdao povjerenje koje mu je iskazano, a Muzeju je osigurao dostojno mjesto u životu hrvatske zajednice u Mađarskoj. Skrb o Muzeju preuzela je Hrvatska državna samouprava. Ostvarivanje njegove vrijedne zamisli financijski je podupro Ured mađarske Vlade i Ured za nacionalne i etničke manjine u Mađarskoj.

DUHOVNIK S NARODOM POVEZAN

Da je riječ o iznimno zanimljivoj i osеbujnoj ličnosti, znaju svi koji su ga upoznali. No, o tome nam posebno govori i tekst lokalnoga židanskog lista pod nazivom “Štefan Dumović, duhovnik s narodom povezan”, posvećen 70-oj obljetnici njegova rođenja. Iz njega saznajemo da

je svojim vrijednim radom podjednako aktivan u crkvenom, civilnom i kulturnom životu hrvatske zajednice. Između ostaloga, u posljednjih tridesetak godina temeljito je obnovio crkvu u Hrvatskome Židanu, kao i sve crkve u svojim filijalama. U povodu 450. obljetnice doseljavanja Hrvata u te krajeve, bio je glavni organizator trodnevne proslave koja je obilježena crkvenim slavljinama, kulturnim programima i predavanjima iz povijesti Hrvata. Inicirao je gradnju kapelice "Peruškoj Mariji", koja je postala mjesto vjerskog hodočašća i tabora mladih - ljetnih okupljališta školaraca i mladeži - Mađara, Austrijanaca, Hrvata... Organizirao je susret crkvenih zborova, prvi je dušobrižnik vatrogasaca u Jursko-Mošonsko-Šopronskoj županiji i još su mnogobrojna djela koja obilježavaju njegov dugogodišnji svećenički rad.

U njegovu životu bilo je i teških trenutaka o čemu svjedoči jedan davni događaj prenošenja crkvenih postaja križnog puta iz Austrije u Mađarsku za vrijeme komunističkog režima. Među darovanim crkvenim postajama križnoga puta nedostajala je 14. postaja, a carinici su vlč. Dumovića optužili za šverc jer je nisu mogli pronaći. Pod strogim nastupom carinika vlč. Du-

mović je svjedočio da križni put ima 13 postaja i da ništa ne nedostaje. Zbog silnog pritiska kojemu je bio izložen, bio je i sam "zabluden" da je 13 točan broj. Sve se dobro završilo, bez oduzimanja postaja i bez mogućeg zatvora jer je 14. postaja pogreškom ostala u Beču i naknadno je dopremljena.

Muzejska zbirka se dijeli u tri glavne grupe: sakralni objekti, sakralne i civilne knjige i predmeti posebne etnografske vrijednosti. U stalnoj izložbi su predstavljene predmeti od kojih se manji dio koristi u pučkoj religiji, a riječ je o tzv. "Marijinoj hižici" - kipu Bogorodice u ormariću kao znaku znamenitog hodočašća u Mariazell ili Veliko Celje (poznato austrijsko hodočasničko mjesto). Drugi, veći dio sakralne zbirke, koristio se u bogoslužnim obredima na sv. misi, na procesiji i prilikom pogreba. Tu je mnogobrojno liturgijsko posuđe, svijećnjaci, raspela, slike, statue, kanonske tablice, liturgijsko ruho, oltarnici itd. Među knjigama najbrojniji su molitvenici od kojih treba istaknuti Evangyelye z-episztolami iz 1792. godine, tiskan u Šopronu i "Poszel apostolszki" iz 1742. godine, tiskan u Zagrebu. Zatim je tu i najpopularniji i najrašireniji molitvenik gradišćanskih Hrvata "Hiža

zlata" Lovre Bogovića. Nekim predmetima iz zbirke teško je odrediti mjesto nastanka, podrijetlo, autore ili majstore. No, osnovna namjera izlagača bila je predstaviti sakralna i civilna obilježja života gradišćanskih Hrvata, koji su pridonijeli očuvanju njihove kulturne baštine i nacionalnoga identiteta.

PLEMENITI SKUPLJAČKI RAD

Rijetki su ljudi poput vlč. Dumovića koji je uz svoj svećenički rad i cijeli svoj život posvetio ovakvome iznimnome plemenitom skupljačkom radu o kojemu skromno kaže: "Ja sam ponosan na moju vjersku i hrvatsku zajednicu, koja me je poduprla u ovome zadatku. Zahvalan sam svemoćem Bogu našem da me je zvao u svoju službu, vodio i svojom milošću podupirao u ovome zemaljskom zvanju."

Vjerujem da svi oni koji poznaju vlč. Dumovića mogu potvrditi: "Kroz cili njegov žitak ga peljaju riči ke si je dao zapisat na svoj mlado mašni spomen-kipici: 'U te sam se Bože ufao, neću biti zaostavan i bar kako mi bude teko život, bar ča se goda u njemu, nek se samo volja Božja ispuni'", a mi se pridružujemo sa željom da ostane ustrajan na tome putu.

I na kraju treba istaknuti da je vrijednost njegova rada prepoznala mađarska Vlada u čije ime mu je dr. Peter Kiss dodijelio Zlatni križ za zasluge Republike Mađarske i prvi hrvatski predsjednik dr. Franjo Tuđman, odlikovavši ga Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića. ■

Svečana predaja prvog Muzeja sakralne umjetnosti Hrvata u Mađarskoj (9. kolovoza 2008.)

ENG A report from the Reverend Štefan Dumović, the parish priest in Hrvatski Židan (Horvátzsidány), a Gradišće Croatian settlement in Western Hungary, known for its valuable collection of sacral art.

Knjiga posvećena iseljenoj Hrvatskoj

Šešelj polazi od teze koju neki publicisti nazivaju “dva plućna krila”, pri čemu se misli na jedinstvo iseljene i domovinske Hrvatske, odnosno na neizbježan oslon RH na Hrvate u rasuću

Napisao: Đuro Vidmarović

Snimke: Hina

Pod poetskim naslovom “Približene daljine Duhovne Hrvatske” (Hrvatska kulturna zaklada – Hrvatsko slovo, Zagreb, 2009.) objavio je hrvatski književnik Stjepan Šešelj zanimljivu knjigu, zapravo izbor svojih tekstova posvećenih dijaspori, podijeljen u četiri poglavlja odvojena rimskim brojkama.

U prvome djelu knjige objavljeni su Šešeljevi članci iz prvih godina borbe za državni suverenitet. Slijede njegovi književni i likovni osvrti, te tekstovi vezani uz rad Komisije za proučavanje hrvatske književnosti u dijaspori kojoj je bio na čelu.

Umjesto uvoda Šešelj objavljuje pjesmu “U početku” (s prijevodom na engleski jezik) čiji se sadržaj odnosi na američko pleme “Croatan” za koji se smatra da je nastao sjedinjavanjem Hrvata preživjelih iz havarije dubrovačkog broda koji se davno uputio Kolumbovim tragom.

Prvi prilog “Naša zbirka američkih fotografija” tiče se tragične činjenice da svaka obitelj i svako malo mjesto na našoj obali ima više ili manje svojih članova u prekomorskoj rasuci. Stoga ne čudi što idući prilog Šešelj naslovljava “Hrvatska – velesila raseljenosti” i u njemu iznosi zaključak s istinitim premisama, za sudbinu nacije krucijalnog sadržaja: 1. “U trećem tisućljeću, čitav jedan hrvatski narod i dalje će živjeti izvan Hrvatske, izvan granica vlastite države”, 2. “Ali zbog toga se ovdje nameću gotovo sam pitanja: Kako će se Hrvatska od-

nositi prema vlastitoj raseljenosti? Kako će Hrvatska nositi svoj zahtjevan značaj velesile raseljenosti?” 3. “Država Hrvatska mora znati odgovoriti na isto kao i na ostala slična pitanja.”

HRVATSKA JE JEDNA I JEDINA

Šešelj polazi od teze koju neki publicisti nazivaju “dva plućna krila”, pri čemu se misli na jedinstvo

iseljene i domovinske Hrvatske, odnosno na neizbježno oslanjanje RH na Hrvate u rasuću, njihove ljudske, emocionalne, rodoljubne, političke i materijalne potencijale. O tome piše: “Da se sve daljine umah pretvore u blizine domovine. Jer domovina je jedna, Hrvatska je jedna i

jedina. No nje ima onoliko koliko je ima u nama, svakome ponaosob, ma gdje se mi nalazili, ma koliko god od nje hodili. To je ona duhovna Hrvatska o kojoj ona-ko zaneseno pjeva Viktor Vida, jedan u hrvatskom nizu nesretnih, prognanih... daleko od domovine, ali vazda s njezinom toplinom u srcu.”

U članku “Oaze duga i svijesti” razrađuje navedenu misao i piše: “Raseljena Hrvatska postala je napokon neraskidivi dio Hrvatske.” U istom članku Šešelj iznosi i vrlo važnu sociopsihološku i političku istinu da do masovnog povratka Hrvata iz rasuća u RH neće doći. “Dapače”, piše S. Šešelj, “mi moramo biti svjesni da će nam za buduća stoljeća, na primjer, oko Toronta, Sydneya, Melbournea, u Novom Zelandu... nastati naša nova Gradišća i Molisa. Kao što smo već baštinili Pittsburgh odnosno američku

Autor knjige
Stjepan
Šešelj

Nedavno je u Društvu hrvatskih književnika predstavljena knjiga “Približene daljine duhovne Hrvatske”. Na slici (L-D) Tomislav Martić, Đuro Vidmarović, Ante Sekulić, Stjepan Šešelj i Milan Ivkošić

ENG Stjepan Šešelj's book *Približavanje daljine Duhovne Hrvatske* (A Convergence of Distances in Spiritual Croatia, published by Hrvatska kulturna zaklada – Hrvatsko slovo, Zagreb, 2009) is a selection of the author's essays dedicated to the Diaspora.

Hrvatsku bratsku zajednicu ili čileansku zajednicu potomaka Hrvata.” U drugome dijelu članka Šešelj dalekovidno upozorava na pogrešku koju Hrvati u prekomorskim zemljama čine gaseci svoja glasila i narodnosne institucije: “Jer ništa, doslovce ništa, ne može Hrvatima i hrvatskim zajednicama u svijetu nadomjestiti ustanove koje su oni za sebe godinama, desetljećima gradili. Spomenimo: hrvatske katoličke misije, hrvatski islamski centri, hrvatske kulturne zajednice, hrvatske znanstvene zaklade, društva prijatelja Matice hrvatske, katedre hrvatskoga jezika i kulture, hrvatski povijesni instituti, hrvatski savezi... časopisi, listovi, radiopostaje, TV-programi. Te oaze hrvatskoga duha i svijesti ne može Hrvatima u svijetu zamijeniti niti jedna, ma koliko bila stara i časna, doovinska ustanova.”

NEVIDLJIVI BEDEMI NAŠIH PREDRASUDA

U drugome dijelu knjige Šešelj se posvećuje užim kulturološkim i književnim temama. Piše književne osvrte, prikaze izložaba i kulturnih događaja, polemičke članke i osvrte, objavljuje razgovore s istaknutim Hrvatima u rasući i domovini, upozorava... Ističe se serija njegovih tekstova pod naslovom “Prinosi za povijest književnosti u Hrvata”. S kulturno-povijesnog motrišta vrlo je korisna korespondencija Sekcije, jer predstavlja prilog proučavanju kulturnih veza domovinske i iseljene Hrvatske. Zatim slijede članci vezani uz rad Sekcije Društva hrvatskih književnika i Hrvatskoga centra P.E.N.-a za proučavanje književnosti u hrvatskom iseljeništvu, kojoj je bio utemeljitelj i prvi predsjednik. Sekcija je izdavala respektabilan časopis “Korabljica”, a objavila je niz knjiga koje imaju funda-

mentalno značenje za proučavanje i baštinjenje književnosti ponikle u dijaspori u nacionalnu književnu baštinu.

Knjiga “Približavanje daljine Duhovne Hrvatske” završava nadahnutim pogovorom jednoga od vodećih hrvatskih književnika, književnih povjesnika, književnoga teoretičara, prevoditelja u dijaspori, prof. dr. Vinka Grubišića iz Kanade. On u završnome odjeljku piše: “Šešeljeva knjiga nas zorno obavještava o mnogo toga što će sigurno mnogi željeti doznati, a što bi neki radije da se nikada i nije dogodilo, da je svatko ostao na svojim pozicijama, a i komunisti te njihovi katekumeni na svojim. No, zid je Berlinski zauvijek pao, a pomalo će padati i oni najgori, nevidljivi bedemi naših predrasuda u nama samima.”

Potrebno je pohvaliti uspješnu opremu knjige s fotografijom Meštrovićeva “Indijanca” postavljenog u Chicagu. ■

Postavljena zvona na Crkvu hrvatskih mučenika

UDBINA - Četiri zvona podignuta su u četvrtak 8. travnja na preslicu zvonika Crkve hrvatskih mučenika na Udbini koja je izgrađena u obliku glagoljskog slova A. Najveće zvono posvećeno je u čast svih hrvatskih mučenika i dar je Gospičko-senjske biskupije, dok su ostala tri posvećena mučenicima Nikoli Taveliću (dar Mije Matića – iseljena Hrvatska), Marku Križevčaninu (dar Hr-

vatskog sabora) i Alojziju Stepincu (dar Hrvatske biskupske konferencije). Time se može reći da građevinski radovi na Crkvi hrvatskih mučenika dobro napreduju i lagano se prihode kraju, otvarajući tako mogućnost za njezino umjetničko uređenje i donacije onih koji žele da neki od crkvenih predmeta bude upravo njihov dar. Nakon “Oluje”, pred župnom kućom na Udbini od dasaka je izgrađen provizorni zvonik i postavljeno zvono koje je pozivalo na službu Božju. Biskup Bogović podizanje zvona na crkvu označio je kao znak velikoga zaokreta na Udbini: “Od mnogih sam starih Udbinjana slušao kako su nakon što su pred dan sv. Lucije 1942. protjerani iz svoga zavičaja i mjesta još dugo u snovima slušali zvona s crkve sv. Nikole. Nisu smjeli u Udbinu

ni proviriti. Sada postavljena zvona su odmah uz ruševine stare župne crkve na kojoj su zvona utihnula prije 68 godina. Ova zvona će pozivati na molitvu i slati poruku mira nad Krbavskim poljem natopljenim hrvatskom krvlju nakon velike tragedije 1493., ali i tragedije udbinskog puka 12. prosinca 1942.” Biskup je objavio i prijedlog mnogih da se crkva uključi u akciju kako bi se na Krbavskom polju uređilo zajedničko groblje svih koji su završili u raznim (inozemnim) jamama ili su im kosti “deponirane” u neprimjerenim prostorima različitih institucija. Na Udbini bi mogli imati zajednički grob. Biskup misli da bi to moglo biti negdje oko kapele sv. Marka u Podudbini, mjestu gdje je stradala glavnina hrvatske vojske 1493. godine. Obavijestio je i kako je Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti darovala repliku Višeslavove krstionice iz crkve u Ninu. Ona će biti postavljena ispod kupole, odnosno iznad sarkofaga mučenika, u udbinskoj crkvi. (IKA)

35 godina zajedničkog učenja i druženja

Mnogi bivši polaznici Hrvatske škole postali su vrijedni i korisni članovi hrvatske zajednice u Americi, zahvalni svojim roditeljima što su im omogućili da svoje obrazovanje i identitet obogate i ovim hrvatskim

Odbornice i osnivači: Maryann Renko Kovačević, Ana Vučićević Rozenich, otac Ivo Plenковиć, Helen Vuković Petrušić, Mare Bašan Kraljević i otac Nikola Dugandžić na priredbi povodom 35. godišnjice Hrvatske škole

Na Internacionalnom kulturnom festivalu u gradiću Skopje

Napisale: **Ana Vučićević Rozenich** (autorica) i
Davorka **Kirinčić** (koautorica)

Hrvatske škole na sjeverno-američkom kontinentu osnivane su s namjerom da sačuvaju nacionalni hrvatski identitet naraštaja rođenih izvan domovine, da ih podučavaju hrvatski govor, povijest, kulturu i običaje. Stoga je svaka škola bila, a i danas je, mala kolijevka odgoja za ljubav prema Hrvatskoj, kutić učenja o čežnji jednoga malog, ali vrijednog naroda s velikom dušom.

Zamisao o otvaranju hrvatske škole u sjevernom dijelu Chicaga počela se ostvarivati dolaskom dominikanaca koji su početkom sedamdesetih u tome dijelu grada osnovali Hrvatsku katoličku misiju. Još dok su stanovali u suterenu jedne kuće u East Rogers Park naselju, pokojni otac Franjo Hijacint Eterović, otac Ivo Plenковиć i otac Nikola Dugandžić, zajedno s časnim sestrama Majom Lovrić i Hozanom Kljajić, započeli su podučavati djecu hrvatski jezik.

U početku u školi nije bilo nikakvih učila. Nastavnici su sami crtali zemljovide te pripremali sve ostalo što im je bilo potrebno za nastavu. Otac Ivo je

napravio, otipkao i umnožio prvu hrvatsku početnicu koja se koristila prvih nekoliko godina.

POČELO JE S DVADESETAK DJECE

Škola je započela s dvadesetak djece koju su roditelji subotom dovodili na nastavu. Pokojna Aleksandra (Sandra) Šola, rođena Drašković, dobrovoljno je i samoinicijativno, uz veliku pomoć supruga, pokojnog Jakova Šole, od prvog dana učila djecu hrvatski narodni ples, povijest i zemljopis. Već sljedeće godine škola se preselila na novu adresu gdje je mogla primiti veći broj učenika, a na raspolaganju joj je bila i prostrana dvorana s pozornicom u kojoj su se počele održavati priredbe. Prvih nekoliko godina škola se nalazila u sastavu Misijske, da bi 1975. bila predana Hrvatskome kulturnom centru,

Ravnateljica HMI-ja Katarina Fuček uputila je Hrvatskoj školi pri Hrvatskome kulturnom centru u Chicagu čestitku u povodu obilježavanja 35. godišnjice rada, posebno zahvalivši za iznimno kvalitetnu i plodnu suradnju na projektu *Hrvatski dani za djecu, mladež, učitelje i roditelje* koji su HMI i hrvatske škole u SAD-u zajednički provodile od 2004. do 2008. godine.

koji je osnovan godinu dana ranije, a u čijim je prostorijama i danas.

Zahvaljujući hrvatskim franjevcima, posebno ocu Ljubi Krasiću, škola je nabavila dovoljan broj knjiga na hrvatskome jeziku, namijenjenih mladima u iseljeništvu. Tih je godina, točnije 1976., bilo kupljeno platno s narodnim vezom za prve školske narodne nošnje koje su, prema uputama gospođe Sandre, sašile vrijedne majke. Te se nošnje upotrebljavaju i danas.

Hrvatsku školu je, od osnutka, pohađalo više od 1.200 djece, a ove školske godine ima 52 učenika. Zahvaljujući ustrajnome zajedničkom radu hrvatske crkve i Hrvatskoga kulturnog centra, već 35 godina imamo prostor u kojemu djeca u zajedničkom druženju i učenju stječu i nove prijatelje, sada za igru, a poslije za cijeli život. Djeca s velikim interesom uče o svojemu podrijetlu, uče hrvatski jezik, povijest, kulturu, običaje kako bi mogli razgovarati s roditeljima, djedovima i bakama, dopisivati se s rodbinom iz domovine.

Pod pokroviteljstvom Hrvatskoga kulturnog centra tijekom cijele godine se organiziraju priredbe, a posebno su svečane one za Božić i Majčin dan. Tada učenici odjeveni u prekrasne hrvatske

Odavanje zahvalnosti na završetku školske godine

Božić 2007. godine

narodne nošnje iz raznih krajeva Lijepa Naše ponosno recitiraju, pjevaju, izvode igrokaze i narodne plesove.

OSJEĆAJ PRIPADNOSTI SVOME NARODU

Kada uspješno završe peti razred i budu spremni za prijelaz u "Hrvatski podmladak", mladi ulaze u tamburaško-plesnu grupu "Hrvatska loza". Na taj način se stvara još dublji osjećaj pripadnosti svome narodu i povećava se spoznaja o postojanju Hrvatskoga kulturnog centra gdje se mogu sastati, razgovarati i razveseliti, potražiti pomoć. Mnogi brakovi sklopljeni su zahvaljujući prvim susretima i poznanstvima u školi.

Isto tako, djeca sa sjevera rado surađuju s djecom drugih hrvatskih škola u Chicagu, u Americi i u Kanadi, a često nastupaju i na njihovima svečanim priredbama. Škola nastupa i na hrvatskim domjencima, ali također i u različitim kulturnim programima i zabavama dobrotvornog karaktera kao *Skokie Festival of Cultures*, *Christmas Around the World*, *Shriners Hospital for Children* itd.

Državni uredi SAD-a poput *Governor of the State of Illinois*, *Treasurer of the State of Illinois*, *Mayor of the City of Chicago* i *Cook County of Illinois Treasurer's Office* nekoliko puta su nagrađivali našu školu.

Mnogi bivši polaznici Hrvatske škole postali su vrijedni i korisni članovi hrvatske zajednice u Americi, zahvalni svojim roditeljima što su im omogućili da svoje obrazovanje i identitet obogate i ovim hrvatskim. Oni to danas nastoje prenijeti na svoju djecu, sadašnje polaznike škole, a i sami su aktivni odbornici škole i Hrvatskoga kulturnog centra, kao i dobrotvorni učitelji.

Današnji odbor Hrvatske škole ima

puno bivših učenika, a to su: Mare Bašan Kraljević (ravnateljica), Maryann Renko Kovačević (dopredsjednica), Ivana Hrvojević Mihalić (blagajnica), Ksenija Ziman Hrvojević i Anna Maria Bubić Hostička (tajnice) te Ana Vučićević Rozenich, Kristina Vasilj Soldo, Julie Soće Golosinski i Chrissy Puljić Vasilj (odbornice).

SVEČANA PROSLAVA

Najveća hvala pripada strpljivim, vjernim i požrtvornim učiteljicama koje dobrotvorno dolaze svake subote u kulturni centar: Lidiji Zadro - predškolska dob; Jozefini Braovac - prvi razred; Ivani Krpan - drugi razred; Ivani Perić - treći razred; Ani Gabrijeli Goluža - četvrti razred i Milki Marijanović - peti razred. Duhovni savjetnik je velečasni Ivica Majstorović. Za poduku u plesu zadužene su učiteljice: Vera Starčević i Jelena Živko, a glazbu i pjevanje podučava Marija Pašić Dugandžić. Kao što su mnogi odbornici bivši učenici, tako su i mnogi učitelji. Draga gospođa Vera Starčević je duh učitelja ove škole u kojoj s puno ljubavi

vi radi više od 30 godina. Njezini sinovi su bili među prvim učenicima, a sada su njezine unuke polaznice škole. Hrvatska škola pri Hrvatskome kulturnom centru proslavila je za vrijeme ovogodišnje proslave Majčinog dana, u nedjelju 9. svibnja, svoju 35. obljetnicu u Hrvatskome kulturnom centru, na adresi 2845 W. Devon, Chicago. Svečanosti su nazočili utemeljitelji, savjetnici, bivši ravnatelji, učitelji i učenici škole. Iz Hrvatske su stigli počasni gosti – utemeljitelji i nekadašnji župnici velečasni Ivo Plenković i velečasni Nikola Dugandžić. Sadašnji i bivši polaznici škole izveli su igrokaz koji je, posebno za ovu prigodu, napisala Marija Pašić Dugandžić.

Svaka hrvatska škola na sjevernoameričkom kontinentu odigrala je veliku i neprocjenjivu ulogu, pa tako i Hrvatska škola pri Hrvatskome kulturnom centru u Chicagu. Željeli bismo da i dalje naša škola, u koju ulažemo puno truda i ljubavi, djeluje te bude ponos svim Hrvatima kako u Chicagu i Lijepoj Našoj, tako i diljem cijeloga svijeta. ■

Proslava 35. godišnjice Hrvatske škole 9. svibnja 2010. u Hrvatskom kulturnom centru

ENG The Croatian language school of the Croatian Culture Center of 2845 W. Devon, Chicago, celebrated its 35th anniversary on Mother's Day, Sunday, May 9th.

Nebeska zaštitnica grada Zagreba

Tijekom burne povijesti Kamenita vrata stradavala su u požarima čak četiri puta, posljednji put 31. svibnja 1731. godine. Upravo u ovome posljednjem požaru nastaje legenda o čudotvornosti slike Blažene Djevice Marije

Spomenik Sv. Jurju ispred Kamenitih vrata na Trgu Braće hrvatskog zmaja

Kamenita vrata

Napisala: **Srebrenka Šeravić**

Majka Božja od Kamenitih vrata zaštitnica je grada Zagreba, poznato marijansko svetište u povijesnom srcu hrvatske metropole gdje utjehu i nadu pronalaze naraštaji Zagrepčana. Blagdan Majke Božje od Kamenitih vrata pro-

glasio je uzoriti kardinal Franjo Kuharić 31. svibnja 1991. godine, upravo na 260. obljetnicu čudesnog spasenja njezine slike. Od tada do danas svečanim se misnim slavljem u zagrebačkoj prvostolnici, procesijom kroz povijesnu jezgru Zagreba i molitvom u zavjetnoj kapelici u Kamenitim vratima proslavlja blagdan zaštitnice i Dan grada Zagreba.

Tijekom burne povijesti Kamenita

vrata stradavala su u požarima čak četiri puta, posljednji put 31. svibnja 1731. godine. Upravo u ovome posljednjem požaru nastaje legenda o čudotvornosti slike Blažene Djevice Marije s djetetom Isusom u naručju. Slika nepoznatoga domaćeg autora, izrađena na lanenom platnu, ostala je u razornom požaru neoštećena. Izgorio je tek njezin okvir. Prigodom dvjestote obljetnice slici je pri-

Na baroknom oltaru kapelice Kamenitih vrata nalazi se slika Majke Božje

Molitva Majci Božjoj od Kamenitih vrata

Presveta Bogorodice! Tvoj sveti lik nije izgorio u razornu požaru Kamenitih vrata. Čudesno sačuvan postao nam je znakom da ti u srcu grada Zagreba želiš na osobit način biti prisutna kao Zaštitnica i Utočište svima koji ti povjere svoje tjeskobe i nade, svoje boli i brige. Ohrabreni tim znakom, puni pouzdanja i pobožnosti, tvome Srcu povjeravamo i predajemo svako dijete i sve mlade, bolesnike i patnike, siromahе i beskućnike našega grada.

Pohodi sve naše obitelji i uvedi u njih jedinoga Spasitelja Isusa Krista da budu zdrave, vjerne i potomstvom blagoslovljene.

Kraljice mira, moli za nas i moli s nama za mir u našoj ispaćenoj domovini, da kroz sve teškoće i opasnosti života sretno stignemo u radost Presvetoga Trojstva, da ga hvalimo i slavimo u sve vijeke vjekova.

Amen.

Majko Božja Kamenitih vrata, zaštitnice grada Zagreba, moli za nas!

I danas zagovor Majke Božje u kapelici Kamenitih vrata traže stanovnici našega glavnoga grada, paleći svijeće u tišini malene kapelice

Procesijom kroz povijesnu jezgru Zagreba i molitvom u zavjetnoj kapelici u Kamenitim vratima proslavlja se blagdan zaštitnice i Dan grada Zagreba

dodana i zlatna kruna. Slika se nalazi i danas na baroknom oltaru kapelice Kamenitih vrata, koji je zaštićen ukrasnom željeznom ogradom koju je 1778. godine izradio zagrebački kovač Ivan Korta. Majci Božjoj od Kamenitih vrata i njezinim moćima mnogi su se obraćali u nevolji i zavjetovali molitvama koje su često uslišane. O tome svjedoče bezbrojne pločice zahvale koje prekrivaju zidove kapelice. I danas zagovor Majke Božje u kapelici Kamenitih vrata traže stanovnici našega glavnoga grada, paleći svijeće u tišini malene kapelice. "Zapalit ću svijeću na Kamenitim vratima", često se izgovara u trenucima nade i očekivanja.

ZAGREBAČKI SIMBOL

Kamenita vrata, građena kao pravokutna kula s kolnim prolazom, predstavlja ju prepoznatljiv očuvani povijesni spomenik u turističkoj razglednici Zagreba. Pretpostavlja se da su izgrađena kao dio obrambene utvrde staroga Gradeca još u 13. stoljeću, no prvi pisani dokumenti potječu iz 1429. godine. Izgrađena od kamena, često su dograđivana i popravljana, a današnji izgled oblikovan je 1760. godine. U srcu Kamenitih vrata nalazi se malena kapela. Danas su to jedina očuvana vrata u gornjogradskim zidinama.

Unatoč povremenim željama pojedinih gradskih vlasti za rušenjem i prenamjenom Kamenitih vrata, ona su ipak tijekom povijesti sačuvana. Za spas Kamenitih vrata od rušenja zalagali su se tijekom stoljeća mnogi zagrebački uglednici, među njima i Isidor Kršnjavi. U časopisu "Vienac" 1875. godine kaže: "Ne rušimo starine! Kupole, vrata, tornjevi gradski i crkveni najprikladnija su sredstva lijepu profiliranju gradova..." Poseb-

nu brigu o Kamenitim vratima preuzima Družba "Hrvatskoga zmaja", koja u svečanoj dvorani zgrade iznad kapelice danas ima svoje sjedište. U zgradi Kamenitih vrata početkom 20. stoljeća, upravo na poticaj Družbe "Hrvatskoga zmaja", svoj začetak bilježe čak tri ustanove važne za kulturni život Zagreba: Gradska knjižnica, Historijski arhiv i Muzej grada Zagreba.

INSPIRACIJA MNOGIM UMJETNICIMA

Kamenita vrata inspirirala su mnoge hrvatske pjesnike, pisce, slikare, skladatelje. Najistaknutiji hrvatski književnik 19. stoljeća, August Šenoa, radnju svoga prvoga

povijesnog romana "Zlatarevo zlato" vezuje uz Kamenita vrata. Kip lijepe Dore iz ovoga romana, kćeri zlatara Krupića, koji je izradio hrvatski kipar Ivo Kordić 1929. godine, postavljen je u nišu zapadnog pročelja Kamenitih vrata.

Ovaj spomenik nulte kategorije, marijansko svetište i ulaz u povijesnu jezgru ima iznimno emotivno, duhovno i povijesno značenje za stanovnike našega glavnoga grada. U Kamenitim vratima neizostavno se zastaje na trenutak, u miru i tišini zapali svijeća Majci Božjoj od Kamenitih vrata, pa se nastavi put prema vrevi i užurbanosti suvremenog velegrada. ■

ENG The Mother of God of Kamenita vrata (the Stone Gate) is the patron saint of the City of Zagreb, a famed shrine dedicated to the Virgin Mary in the heart of the Croatian metropolis, where generations of Zagreb natives have found solace and hope. The Mother of God of Kamenita vrata Day is celebrated on May 31st.

Hrvatska baština pridonosi afirmaciji hrvatskog identiteta u svijetu

“Odlučili smo 45. međunarodnu smotru folkloru 2011. posvetiti raznolikim načinima njegovanja i predstavljanja folkloru u hrvatskom iseljeništvu i staroj europskoj dijaspori”

Razgovarala: **Mira Ćurić**
Snimio: **Davor Šiftar**

Dr. sc. Zorica Vitez dobro je znano ime hrvatske etnologije. Znanstvenica i autorica mnogobrojnih naslova, također je i nekadašnja ravnateljica Instituta za etnologiju i folkloristiku te znanstvena savjetnica. Uz organizaciju glasovite Međunarodne smotre folkloru, čija je dugogodišnja voditeljica, upravo je zaokupljena i zanimljivim znanstveno-istraživačkim projektom *Tradicijska kultura otoka Šolte i turizam* te povezivanjem Međunarodne smotre folkloru i iseljeničtva sljedeće godine.

Gospođo Vitez, hrvatska tradicijska kultura predstavljena je različitim izložbama i u svijetu. No, podsjetimo čitatelje na onu zapaženiju, čija ste suautorica, a koja je ‘obišla’ nekoliko država s mnogobrojnim hrvatskim iseljenicima?

- Riječ je o etnografskoj izložbi i monografiji *Hrvatska tradicijska kul-*

ra kojima sam suurednica i suautorica. Nakon Zagreba i Budimpešte bila je postavljena u Buenos Airesu u Argentini te u Santiagu u Čileu (2007.), a monografija je objavljena i na španjolskom jeziku. Upravo pripremamo novo, hrvatsko izdanje, prošireno člankom o svjetskim i hrvatskim nastojanjima oko zaštite nematerijalne kulturne baštine koju predvodi UNESCO.

Na UNESCO-v popis nedavno je upisano još sedam fenomena hrvatske baštine. Članica ste Povjerenstva za nematerijalnu baštinu Ministarstva kulture RH koje se može pohvaliti tim iznimnim uspjehom?

- Doista, upis sedam fenomena hrvatske nematerijalne baštine na svjetski popis veliki je uspjeh Hrvatske, ponajprije velikog angažmana Ministarstva kulture. I puno veće države nisu tako uspješne na svjetskom popisu. Naravno, to je

Dr. sc. Zorica Vitez

i uspjeh etnološke i folklorističke struke koja je surađivala pri izradi dokumentacije i sastavljanju prijedloga, kako za upis u hrvatski registar nematerijalne kulturne baštine, tako i za svjetski popis. Hrvatski registar u ovome trenutku ima 77 upisanih fenomena. Vjerujem da taj dio hrvatske baštine pridonosi afirmaciji hrvatskog identiteta u svijetu jer su i mnoge druge države vrlo aktivne u provođenju kulturne politike koja počiva na aktivnostima UNESCO-a.

Toj je temi posvećena i ovogodišnja Međunarodna smotra folkloru, čija ste voditeljica niz godina. Jesu li definirane sve pojedinosti oko organizacije?

- Angažman struke na dokumentiranju nematerijalne kulturne baštine bio je povod da ovogodišnju 44. međunarodnu smotru folkloru u Zagrebu posvetimo toj temi. Na njoj će sudjelovati dvadeset-

Etnologinja Zorica Vitez znanstveni rad je započela istraživanjem plesa

tak nositelja baštine, odnosno pojedinih njezinih fenomena iz Hrvatske te desetak iz drugih država. Izabrati i dovesti sudionike iz Hrvatske nije nikakav problem, njih dobro poznajemo i s njima dugo surađujemo kao organizatori smotre, ali i kao istraživači. Problem su strani sudionici jer su to najčešće teško dostupni nositelji baštine, posebice oni iz dalekih zemalja i malih kulturnih zajednica. Lakše je s predstavnicima iz Europe jer su bližu, a neke već i poznajemo. Primjerice, na svjetskom su popisu pokladni likovi - *buše* iz Mohača, a to je baština Hrvata u Mađarskoj koju su prihvatili - i s njome se identificirali - i članovi zajednice drugih nacionalnosti. Nadamo se da ćemo uspjeti dovesti u Zagreb i sudionike iz Azije i Afrike. Osobito smo ponosni što je UNESCO pokrovitelj ovogodišnje smotre.

Obrađivali ste građu i običaje Hrvata u Slovačkoj i Austriji. Koje su osobitosti tradicijske kulture hrvatskih manjina u drugim državama s obzirom na njezine korijene s jedne strane te zemljopisni i društveni kontekst s druge?

- Sve su kulture podložne stalnoj promjeni, a kulture manjina najpodložnije su utjecajima nove sredine, odnosno kulture većinskog stanovništva u njihovu okruženju. S vremenom dolazi i do prožimanja tih kultura i nastaju novi oblici, specifični upravo po miješanju sastavnica dviju ili više kultura. S vremenom kultu-

ŠOLTA NADAHNUJE

Obrađivali ste etnološku građu i fenomene od Dalmacije i Dalmatinske zagore do Hrvatskoga zagorja, kao i mnoga druga hrvatska područja. Trenutačno se bavite Šoltom?

Da, istraživanjem tradicijske kulture Šolte, odnosno etnografske baštine koja nije poznata, a sada će poslužiti kao kulturna ponuda u turizmu. I ne samo u turizmu, nego i za domaće stanovništvo koje nije ravnodušno prema svojoj baštini pa su se mnogobrojni otočani pridružili tome pothvatu. Istražujemo tradicijske oblike privređivanja (maslinarstvo, vinogradarstvo, ribolov, pomorstvo, pčelarstvo, proizvodnju vapna), društveni život (svetkovine, bratovštine, seosku upravu), priče i predaje, ples i glazbu, crkveno pučko pjevanje, tradicijsko graditeljstvo, prehranu i odijevanje kako bismo osmislili i otočanima predložili oblike njihova predstavljanja i korištenja u turizmu.

Pretpostavljamo da će domaćim i stranim posjetiteljima Šolte, uz ljepotu krajolika, pogodnosti male sredine i očuvanosti prirode, posebice mora i morske obale, biti zanimljivo doznati ponešto o negdašnjem i sadašnjem načinu života na otoku. Uz etnografsku zbirku osobito smo zainteresirani za osmišljavanje mreže šetnica i biciklističkih staza koje bi povezale mnoge točke s očuvanim sadržajima tradicijske kulture (vapnenice, poljske kućice, tipske kuće, *bratske* kuće, stare ribnjake, konobe, suhozide, mjesta uz koja se vežu priče i predaje). U suradnji s Općinom Šolta, Turističkom zajednicom i mještanima uskoro počinje postavljanje putokaza i interpretacijskih ploča, polako ali zajednički i s puno dobre volje. Šolta ima dugu tradiciju osobitoga, pučkoga crkvenog pjevanja. Pretprošle smo godine šoltanske crkvene pjevače predstavili na Međunarodnoj smotri folkloru u Zagrebu. Objavili smo i dva nosača zvuka s njihovim pjevanjem, nastavljajući tako i tonsko i slikovno bilježenje tradicijske kulture koje je osobito važno kao dokument i izvor za daljnja istraživanja. Izbor Šolte je osoban jer sam napola Šoltanka, a i Marina Blagaić, novakinja na projektu, podrijetlom je sa Šolte. Njezin se doktorski rad također bavi Šoltom, što samo dokazuje da su korijeni važni i da iz njih crpimo ideje i volju za djelovanje.

re manjina i kulture domicilnog stanovništva stječu puno zajedničkog i zato što zajednički primaju i 'prerađuju' utjecaje sa svih strana, sadržaje širih kulturnih područja. U naše dane mnoge matične zemlje nastoje pomoći svojim manjinama šaljući im stručnjake koji ih podu-

čavaju tradicijama s područja njihova iseljenja, prenose im glazbene i plesne sadržaje, predlažu odabir odjeće itd. Te su akcije vrijedne s aspekta brige matične zemlje, ali su anakrone u odnosu na kulturni razvoj jer ga na određeni način potiru i niječu. Kulturološki gledano, razvoj je implicitan kulturi, a promjene u sferi kulture nisu problem odnarođivanja, gubljenja svijesti o vlastitom podrijetlu. Naravno, to je stvar izbora samih manjina i o tome one odlučuju. Bilo bi dobro da razumiju cjelovitost te problematike i da učine vlastiti izbor. Nema ništa lošeg u učenju plesova i glazbe iz stare postojbine, koje su u novoj u međuvremenu zaboravili ili ih nikad nisu znali - jer su nastali nakon njihova odlaska iz matične zemlje. Loše je ako se na taj način namjerno krivotvore uporišta identiteta, a događa se i to.

Kakve su prilike s baštinom hrvatskog naroda u BiH?

- Kultura Hrvata u Bosni i Hercegovini ima mnogobrojne inačice i razlikuje se u pojedinostima od jednog do drugog

Dr. Zorica Vitez prima Nagradu Grada Zagreba, za zasluge u promicanju znanosti i popularizaciji hrvatske tradicijske kulture

Zorica Vitez u društvu našeg istaknutog etnomuzikologa Vide Bagura

područja, među ostalim i zato što su ta područja imala različitu povijest. U različitim lokalnim prilikama, u doticajima različitih naroda i etničkih skupina, različito su se formirale i lokalne kulture Hrvata. Razumljivo je da je zajedništvo s Hrvatskom vidljivije na dodirnim područjima gdje su nastali slični kulturni sadržaji. Primjerice, kontinuitet je vidljiviji usporede li se dvije Posavine, bosanska i hrvatska, kao i dodirna područja u dinarskoj zoni te na jugu gdje se dodiruju Hercegovina i Hrvatska. Hrvati iz BiH stalni su sudionici zagrebačke Međunarodne smotre folklor a zbog uvjerenja da za svaku temu kojoj je pojedina smotra posvećena mogu dati osebujan prilog koji govori o raznolikosti i kreativnosti hrvatske tradicijske kulture.

A u hrvatskom iseljeništvu, dijaspori? Koliko su Hrvati izvan Hrvatske vezani uz svoje izvorne običaje?

- Čini se da su Hrvati među onim narodima koji su osobitim nitima vezani uz Hrvatsku kao svoju domovinu, da dugo i nostalgично održavaju veze s njom, među ostalim i okupljanjem u zavičajnim društvima, njegovanjem zavičajnih tradicija, posebice folklor a. Gdje ih nema dovoljno da bi osnovali zavičajno društvo vezano uz neko uže hrvatsko područje, osnivaju mnogobrojna društva koja njeguju tradicije cijele Hrvatske. Riječ je doista o cijeloj vojsci folklornih amatera, ali i o mnogobrojnim drugim načinima iskazivanja nacionalnog i lokalnih identiteta hrvatskog iseljeništa

i Hrvata koji privremeno borave u drugoj zemlji. Hrvata ima na svim stranama svijeta i time je veća uloga njihova identifikiranja sa zemljom podrijetla kojoj se mnogi žele vratiti.

Koliko se osjeća prodor stranih elemenata u njihove običaje? Kao autorica knjige Svadbeni običaji u Hrvata (2003.) protumačite nam, primjerice, običaj da mladoženja baca kutiju viskija, mladenka podvezicu...

- Već je bilo riječi o stalnoj mijeni kulture i o prihvaćanju raznih utjecaja pa nisu neobični prizori iz američkih filmova ili iz suvremenih europskih svadbenih praksi u suvremenim proslavama vjenčanja niti to treba zamjerati. I usred Zagreba možete vidjeti dugačku bijelu limuzinu s vozačem koji vozi mladi par, pa i spomenuto bacanje podvezice i druge novotarije svadbenih veselja preuzete sa svih strana i prema različitim ukusima. Svatko ima pravo na vlastiti odabir, a sa stajališta moje struke - mi smo samo promatrači, bilježimo i dokumentiramo i pokušavamo interpretirati.

Sudjeluju li predstavnici iseljeništa na zagrebačkoj Međunarodnoj smotri folklor a?

- Zagrebačka Međunarodna smotra folklor a tradicionalno predstavlja samo tzv. izvorni folklor, a samo rijetka društva hrvatskih iseljenika mogu udovoljiti stručnim kriterijima zagrebačke smotre. Povremeno sudjelovanje iseljeničkih folklornih društava bilo je vezano uz temu koju je određena smotra predstavljala. No, odlučili smo 45. međunarodnu smotru folklor a 2011. posvetiti raznolikim načinima njegovanja i predstavljanja folklor a u hrvatskom iseljeništvu i staroj europskoj dijaspori. Nadamo se da ćemo u Zagreb dovesti i iseljenike iz dalekih zemalja te pokušati prikazati njihove doticaje i prožimanja s domicilnim stanovništvom i njihovim kulturama. Nadamo se dobroj suradnji s Hrvatskom maticom iseljenika i s kulturnim i drugim institucijama u iseljeništvu. Bit će teško prikupiti novac za takvu smotru, ali se nadamo kako ćemo pronaći dodatne izvore financiranja, pa i tu očekujemo savjete i izravnu pomoć iseljeništa, na obostranu korist. ■

Na Smotri folklor a 2001. godine

ENG An interview with prominent Croatian ethnologist Zorica Vitez DSc, head of the International Folklore Review, an event she says will be dedicated to the Croatian emigrant communities in 2011.

Povijesni događaj za Hrvate u australskoj Viktoriji

Hrvatski branitelji su položili vijenac na Glavni spomenik u ratu poginulim australskim vojnicima u Melbourneu u nazočnosti stotina hrvatskih iseljenika iz Geelonga i Melbournea

Ispred vječnog plamena za pale australske vojnike

Hrvatsko vojno izaslanstvo prigodom polaganja vijenca

Tekst i snimke: **Generalni konzulat RH u Melbourneu**

Iznimno uspješan posjet izaslanstva Udruge dragovoljaca i veterana Domovinskog rata, podružnice Grada Zagreba, hrvatskim iseljenicima u australskoj saveznoj državi Viktoriji završio je 23. travnja. Kruna tog posjeta bilo je povijesno polaganje vijenca na Glavni spomenik ("Oltar Domovine") u ratu poginulim australskim vojnicima u Melbourneu. U tom velebnom zdanju smještenom u parku na rubu središta grada okupilo se nekoliko stotina hrvatskih iseljenika iz Geelonga i Melbournea, koji su željeli biti svjedoci desetljećima očekivanog i željenog događaja. Nakon svečane ceremonije odavanja počasti poginulim australskim vojnicima, vijenac u obliku hrvatskoga grba, u nazočnosti cijelog izaslanstva u svečanim časničkim odorama hrvatske vojske, položili su umirovljeni bojnici Teo Andrić i Branko Bartolec. Na kraju toga povijesnog čina intonirane su hrvatska i australska himna. Bilo je to prvi put u povijesti da je na tom Australcima svetome mjestu svirana hrvatska himna.

Veliki broj hrvatskih iseljenika u Melbourneu polaganje vijenca je nazvalo najvažnijim događajem nakon što je Australija priznala Republiku Hrvatsku 16. siječnja 1992. godine.

Posljednji javni nastup izaslanstva dragovoljaca i veterana Domovinskog rata, podružnica Grada Zagreba, bio je u Hrvatskome katoličkom centru u Sunshineu. U nazočnosti nekoliko stotina članova hrvatske zajednice iz Melbournea održani su prigodni govori i prikazana su tri filma iz vremena Domovinskog rata. Najviše pozornosti privukla su osobna ratna svjedočanstva umirovljenoga stožernog brigadira Petra Bajana, pu-

kovnika Brune Čavića i pukovnika Ivana Krupeca.

Posjet izaslanstva dragovoljaca smatra se iznimnim uspjehom hrvatske zajednice i hrvatske diplomacije u Australiji koji ne bi bio moguć bez velikog truda i suradnje mnogobrojnih hrvatskih društava, udruga, klubova i medija u Viktoriji s hrvatskom diplomacijom, Generalnim konzulatom RH u Melbourneu. ■

Mnoštvo hrvatskih iseljenika u Hrvatskom katoličkom centru u Sunshineu

ENG A very successful visit by a delegation of the Zagreb chapter of the Association of Homeland War Volunteers and Veterans to the Croatian emigrant communities in the Australian federal state of Victoria wrapped up on April 23rd with the laying of a wreath at the Melbourne War Memorial.

“Slikanje je moj život”

“Uopće ne znam koja mi je prava domovina. Veselim se kad idem u Hrvatsku, drago mi je doći u Bosnu, a drago mi se i vratiti u Švicarsku”, kaže naš iseljenik Pejo Kljaić, koji već 24 godine živi u Švicarskoj

Umjetnik u svom ateljeu

ću na radu i to točno na moj rođendan, petog lipnja. Otad sam stopostotni invalid - napominje naš iseljenik Pejo Kljaić i nastavlja kako od tog trenutka počinje njegov slikarski život.

ULJA NA PLATNU, PAPIRU I STAKLU

Slikarstvo mu prvo služi kao terapija, da bi poslije postalo njegova glavna preokupacija. Intenzivno se bavi slikarstvom četrnaest godina. - Slikanje je moj život. Da nema toga, moj bi život bio besmislen, a ne treba živjeti besmisleno. Slikam ulja na platnu, papiru i staklu. Olikao sam oko tisuću i pol slika i u svijet je otišlo oko 400 mojih radova, što prodanih, što poklonjenih. Često se odazovem raznim humanitarnim akcijama i nedavno sam ovdje u Arbonu poklonio dvije slike starijemu bračnom paru koji je tražio pomoć jer im je izgorjela kuća. Čim sam u novinama pročitao tu vijest, odmah sam se odazvao akciji Centra za kulturu koji je tu akciju organizirao.

Na pitanje živi li od slikarstva, naš sugovornik kaže da ne živi od slikarstva jer se od toga zaista ne može živjeti, barem u njegovu slučaju. - Sve moje slike su originali, nastale iz moje mašte, iz glave, ili kako obično kažem, iz moje desne ruke - kaže Pejo i nastavlja kako su motivi slika elementi iz svakidašnjeg života te kako slike moraju govoriti same za sebe.

Umjetnička slikarska djela ovaj slikar amater stvara upečatljivom mješavinom boja i oblika, a nastaju iz njegovih promišljanja. “Njegovo slikarstvo je osvješćivanje onoga što nosi u sebi kao integralni dio svog bića. Svijet oko sebe gleda kroz boje. Slikajući ostvaruje sebe i pokazuje svrhu svog postojanja, prenoseći uporno poruku svima nama koliko je mašta, ta komponenta ljudskog duha, predivna stvar”, rekao je o slikarstvu Peje Kljaića akademski slikar Aziza Dubrica.

Napisala: **Željka Lešić**

Snimke: **Iz obiteljskog albuma P. Kljaića**

Pejo Kljaić rođen je 1954. godine u Bosanskoj Posavini, u Vrbovcu, općina Odžak, gdje i danas često dolazi. Život ga je ponajprije doveo u Zagreb, gdje još uvijek ima kuću, iako živi u Švicarskoj već dvadeset i četiri godine.

- U Švicarsku sam došao 1976. godine, gdje sam najprije radio u hotelijerstvu dok nisam došao u Zürich 1986. godine. Naime, tada počinjem raditi u svom zanimanju u bravariji Gisig AG do devedesete, kada odlazim braniti našu domovinu. Tada mi je moj šef rekao da sam lud jer, iako sam imao 8.200 frana-

ka plaću, napuštam posao i odlazim u domovinu - objašnjava naš sugovornik i nastavlja kako njegov nadređeni nije mogao razumjeti njegovu silnu želju za obranom domovine. Ističe kako je ponajprije bio pripadnik HOS-a, nakon čega odlazi u HVO.

- Poznam osobno mnoge časnike Hrvatske vojske, primjerice gospodina Stipetića, jer sam tada i ja bio časnik HVO-a. Nisam došao u obranu domovine da bih si priskrbio povlastice, nego da pošteno obranim svoju domovinu. U jednom mi je trenutku nakon dvije i pol godine ratovanja “puknuo film”, te sam se vratio u Švicarsku. Moj me šef ponovno zapošljava krajem 1993. godine, gdje radim do 1996. kad sam doživio nesre-

Na svojoj izložbi u Švicarskoj

IZLOŽBE U POSAVINI I ŠVICARSKOJ

- Prvu sam izložbu imao 2005. godine u Centru za kulturu u Odžaku gdje sam izložio 65 slika, te tom prigodom prodao 16 uradaka. Grupnu izložbu imao sam 2007. godine u Vrbovcu. Iste godine izlažem u hotelu "Euro" u Odžaku na dvije izložbe, a u Centru za kulturu tada izlažem 125 slika, od kojih sam prodao čak 33. Sljedeće godine sam izlagao tridesetak radova u hotelu "Krone" u Zürichu za vrijeme održavanja Hrvatskog bala. Nakon toga izlažem u Galeriji an der Reuss u Bremgartenu u Švicarskoj. Tom sam prigodom izložio 35 slika rađenih u tehnici ulja na platnu i papiru, od kojih sam skoro polovicu prodao - kronološki govori o izložbama Pejo i napominje kako je poklonio 36 slika manjega formata ulja na staklu svakoj obitelji koja je bila na otvorenju izložbe. Ističe kako je 2008. na dan sv. Ane u Vrbovcu otvorio slikarsku koloniju na kojoj je izlagao zajedno sa šesnaest slikara. Te godine opet je izlagao u hotelu "Euro" u Odžaku i otad on-

Pejina ratna fotografija

Slike na izložbi u Galeriji an der Reuss u Bremgartenu

dje ima stalne izložbe. Napominje kako 2009. ponovno izlaže u Odžaku u vrijeme Posavskog kola, kulturno-gospodarske i zabavne manifestacije, kada je s kolegom izlagao u Centru kulture, nakon čega je uslijedila slikarska kolonija u Vrbovcu. - U hotelu "Krone" ove sam godine izložio tridesetak radova - kaže Pejo te napominje kako izvrsno surađuje s Hrvatskom kulturnom zajednicom u Švicarskoj, čiji je član. U Zajednici, pak, ističu kako su ponosni na Peju te kako su mu zahvalni na darovanim slikama prigodom održavanja Hrvatskog bala.

Osim golemoga slikarskog opusa, u njegov rad ubrajamo i nekoliko skulptura koje krase njegova dvorišta u Zagrebu i Vrbovcu. Zanimljivo je kako je na vrhu brda Filipovac iznad njegova rodnog Vrbovca postavio osam metara visok hrastov križ koji je posvetio fra Ante Tomas. - Sumještani s fra Antom od stare kapele koja je udaljena kilometar i pol od križa, postavljaju još trinaest križeva, što čini križni put na kome je moj križ 14. postaja - objašnjava Pejo te dodaje kako je posvećenju križa tada nazočio i biskup Vinko Puljić.

Uz slikarski opus, Pejo Kljaić bavi se i pisanjem pjesama. Prije rata napisao je oko tisuću pjesama, no "pomeo ih je ratni vihor i odnio u nepoznatom smjeru". Uglavnom su to bile ljubavne pjesme, dok danas uglavnom piše o raznim događajima.

TRI DOMOVINE

Napominje kako zbog posla nije morao ići u Švicarsku jer se njegov otac u ono vrijeme bavio građevinarstvom i imao je dosta posla. - Baš sam zbog toga i otišao - iskreno će naš iseljenik. - Oženio sam se 1975. i danas mi dragom Ljubicom i samo da mi je Bog poživi bar do moje stote, a poslije ćemo već vidjeti - kaže u šali. Imamo sina jedinca, Kristiana, te dvoje prekrasne unučadi, Anu Luciju i Luku Alojzija - pripovijeda Pejo.

No, razmišlja li naš sugovornik o povratku u domovinu? - Pitajte me o domovini. Pa ja uopće ne znam koja mi je prava domovina. Veselim se kad idem u Hrvatsku, drago mi je doći u Bosnu, a drago mi se vratiti u Švicarsku. Jedino su ovdje ljudi isti kao i prije. Iako sam prošle godine poslao u Zagreb pet kubika slika, jer kamion se plaća po kubiku i bilo je pet kubika, mislim, kao i moja vjerna Ljuba, da se nećemo nikad vratiti. Pa mi se stalno vraćamo u Hrvatsku, u Bosnu, u Švicarsku. U kojoj me zemlji zatekne smrt, tamo ću ostati. Zapravo smo državljani triju zemalja. No, zanimljivo je da nam jedino ovdje u Švicarskoj ne kažu da smo stranci. Kad dođemo kući u Hrvatsku, susjedi kažu kako su došli stranci, a kad dođem kući u Bosnu, komšije kažu da su došli Švicarci. Pa gdje smo mi onda doma? ■

ENG Pejo Kljaić was born in the Bosanska Posavina (Bosnian Sava River Basin) region in 1954, in the town of Vrbovac in Odžak Municipality. He has lived in Switzerland for the past 24 years, where he earned his pension. He has worked intensively as a painter since retiring.

Sačuvajmo janjevački govor od zaborava!

Uz učenike iz zagrebačke OŠ Ante Starčevića, u programu smotre nastupili su i gosti iz samoga grada Janjeva u blizini Prištine, koji naseljava ta hrvatska manjina na Kosovu, te Kistanja kraj Knina u kojima živi oko 1.250 obitelji Hrvata doseljenih iz Janjeva

Napisao: **Branko Nađ**, Školske novine
(www.skolskenovine.hr)

Dubrava, zagrebačka četvrt u kojoj živi najviše stanovnika janjevačkog podrijetla, ujedno je mjesto dviju škola koje se na najkvalitetniji mogući način bave janjevačkom tradicijom, identitetom učenika Janjevaca te očuvanjem njihova govora i kulture. To su OŠ Marije Jurić Zagorke i OŠ Ante Starčevića, koja je proteklog tjedna bila domaćin dvodnevne smotre 1. dani janjevačke riječi.

Školska smotra literarnog, dramsko-scenskog, filmskog i fotografskoga, glazbenog i plesnog stvaralaštva na janjevačkom govoru i s temom života janjevačke zajednice u domovini i izvan nje imala je cilj razvijati i poticati učeničko stvaralaštvo na janjevačkom govoru, promicati učeničko pisano i govorno izražavanje na tom dijalektu, otkrivati, pratiti i poticati učenike posebnih sklonosti, sposobnosti i kreativnosti te na posljepku predstaviti bogatstvo janjevačke tradicije široj javnosti.

Uz učenike iz OŠ Ante Starčevića, u programu smotre nastupili su i gosti iz samoga grada Janjeva u blizini Prištine, koji naseljava ta hrvatska manjina na Kosovu te Kistanja kraj Knina u kojima živi oko 1.250 obitelji Hrvata doseljenih iz Janjeva.

Dubravka Rovičanac, nastavnica hrvatskog jezika u OŠ Ante Starčevića, idejni je začetnik ove smotre.

- Još se od 1996. godine bavim janje-

vačkim govorom, a sada smo u suradnji s udrugom 'Janjevo' odlučili pokrenuti i ovu službenu manifestaciju. Cilj smotre je očuvanje janjevačkoga govora koji se u urbanoj sredini poput zagrebačke sve više gubi. Gubi se starina ovog dijalekta koja su sebi sadržji vrlo stare jezične vrednote, poput naše kajkavštine.

BOGATA KULTURNA BAŠTINA JANJEVA

- Taj govor treba očuvati jer on zapravo predstavlja dušu Janjevaca, koji su u sedam stoljeća ipak zadržali svoju svijest o tome da su Hrvati i da su katolici. Vrlo su vrijedni članovi zajednice, a u našoj školi otprilike 30 posto učenika su Janjevci - smatra ova nastavnica hrvatskoga jezika.

Rovičanac se prisjeća da su se Janjevci u Dubravi i taj dio Zagreba počeli doseljavati 70-ih godina prošlog stoljeća, kada je ona i sama išla u ovu osnovnu školu, a posljednji veliki val doseljavanja dogodio se početkom Domovinskog rata jer Janjevci nisu željeli da se njihovi sinovi bore protiv matice domovine, Hrvatske.

Janjevo i Janjevci

Janjevci su regionalna hrvatska manjina na Kosovu. Ime su dobili po gradiću Janjevu u blizini Prištine, gdje danas većina njih na Kosovu i živi. Potječu od trgovaca i rudara iz Dubrovnika i obližnje Bosne i Hercegovine, koji su se tijekom 14. stoljeća naselili na Kosovu. Snažan hrvatski i katolički identitet uspjeli su očuvati tijekom burnih stoljeća do danas. Uz matičnu zajednicu u kosovskom Janjevu, postoje još

dvije veće zajednice Janjevaca u Hrvatskoj. Prva je spomenuta zajednica u Zagrebu koju čine doseljenici, koji su u većem broju pristizali u Zagreb 60-ih i 70-ih godina prošlog stoljeća, i njihovi potomci. Druga zajednica je u Kistanjama nedaleko od Knina kamo se doselila veća skupina Janjevaca tijekom srpskog napada na Kosovo i NATO-ve vojne akcije 1998. i 1999. godine. (Uredništvo)

- Janjevo zapravo polako zamire i sve manje Hrvata tamo živi, a jedan od razloga je vrlo slaba potpora iz Hrvatske tamošnjem stanovništvu. Djeca nemaju udžbenika iz kojih bi učili hrvatski jezik,

socijalni standard općenito je vrlo slab, a kontakti s Hrvatskom su rijetki i slabi! Dubravka Rovičanac još je 2002. godine u prostorijama OŠ Ante Starčevića održala seminar za nastavnike hrvat-

skog jezika, gdje je usporedila standardni štokavski s janjevačkim govorom te učiteljima naglasila na što posebno moraju obratiti pažnju kako bi mali Janjevci kvalitetno napredovali i svladavali gradivo hrvatskog jezika u školama.

- Nikako ne bih rekla da je njihovo znanje slabije od ostatka populacije, pogotovo što se djeca rođena ovdje, u Zagrebu, sve brže asimiliraju i gotovo ih nije moguće "prepoznati". No, time erodira tradicionalno jezično znanje njihovih baka i djedova pa su smotra i dani janjevačke riječi te radionice koje će ovdje biti održane prilika da se očuva i gaji ljubav prema janjevačkome govoru. ■

ENG Ante Starčević Elementary School in the Dubrava quarter of Zagreb played host to the first Janjevo Dialect Days. There is a large community of Croatians from the Janjevo region in Kosovo living in this part of Zagreb.

ISELJENIČKE VIJESTI

Odlikovana prva lektorica hrvatskog jezika Maria Galian

ARGENTINA - Veleposlanica RH u Argentini Mira Martinec uručila je Mariji Galian, prvoj lektorici hrvatskog jezika na Fakultetu humanističkih znanosti u Rosariju, odlikovanje predsjednika RH, Red Danice hrvatske s likom Antuna Radića, za osobite zasluge u prosvjeti i očuvanju hrvatskog jezika u Argentini.

Svečanost uručenja odlikovanja održana je u utorak, 13. travnja, u rektoratu Državnog sveučilišta u Rosariju, uz na-

zočnost vicerektora Sveučilišta Eduarda Seminara, dekan Fakulteta humanističkih znanosti Daniela Musitana, počasnog konzula RH u Rosariju, Dražena Antuna Juraže, mnogobrojnih profesora kolega gdje Galian i njezinih studenata.

Maria Galian preuzela je 2005. godine prvu katedru hrvatskog jezika na južnoameričkom kontinentu, na Fakultetu humanističkih znanosti Državnog sveučilišta u Rosariju, te ju je predano i marljivo držala sve do 2009. godine, bez ikakve novčane naknade.

S obzirom na konstantan broj studenata tijekom četiri godine kada je bila privremena predstojnica katedre hrvatskog jezika, zaslugu je Marije Galian što je Državno

sveučilište u Rosariju uvrstilo hrvatski jezik u svoj akademski kurikulum, a to je u konačnici dovelo do potpisivanja sporazuma između Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH i Sveučilišta o lektoratu hrvatskog jezika te je polovicom 2009. godine katedru preuzela profesorica Ivana Glavaš, koju je poslao MZOŠ RH.

Na svečanom uručenju odlikovanja pročitano je i pismo čestitke ministra znanosti, obrazovanja i športa RH, dr.

sc. Radovana Fuchsa gospođi Galian, u kojemu stoji: „Raširenost učenja hrvatskog jezika u Argentini jamačno je pokazatelj vrijednoga rada učitelja hrvatskog jezika koji zaslužuju riječi hvale za sav trud uložen u nastojanje da djeca i mladež osnažuju svoju povezanost s domovinom. Budite uvjereni kako će Republika Hrvatska, i ja osobno, učiniti sve kako bismo dali do znanja ne samo našoj zajednici u Argentini, nego i argentinskim vlastima kako je Hrvatska zainteresirana za očuvanje i razvitak hrvatskoga kulturnoga identiteta, materinskoga jezika i običaja Hrvata koji žive izvan matične zemlje, ne bismo li tako stvorili mostove između iseljene Hrvatske i matične zemlje.“ (Veleposlanstvo RH u Argentini)

Sjaj i brodolom kapetanske Dobrote

"Kao starosjedilac u Dobroti slušao sam još iz djetinjstva sintagmu 'kapetanska Dobrota', imajući pred sobom palace dobrotskih brodovlasnika i kapetana", kaže Antun-Tonko Tomić, autor knjige "Dobrota - povjesnica bokeljskog pomorstva"

Tekst: Uredništvo (izvor: Hrvatski glasnik)

Prošle godine svjetlo dana ugledala je vrijedna monografija o Dobroti, starome hrvatskom naselju u Boki kotorskoj, pod naslovom "Dobrota - povjesnica bokeljskog pomorstva" autora Antuna-Tonka Tomića.

Autor je svoj rad s više od 360 stranica podijelio na 25 poglavlja i time obuhvatio sve bitne povijesne procese razvoja Dobrote. U prvom poglavlju dan je geografsko-morfološki prikaz, s bogatom i dragocjenom dokumentacijom o 220 dobrotskih toponimima. Zatim slijedi pomorska trgovina, gusarstvo, krijumčarenje i razne vladavine. Posebna i pojedinačna pozornost dana je pomorcima i bratstvima kojima su pripadali, jer su to bili pravi nositelji razvoja. Zatim se govori o brodolomima, osiguranju brodova i snalaženju pomoraca u kriznim povijesnim situacijama kada nedostaju vlastiti brodovi, ili kada više nisu prohodni uhodani trgovački puto-

vi. Tada dolazi do prijelomnih trenutaka poput osiguranja u velikim pomorskim kućama, primjerice u austrijskom Lloyd u Trstu, južna Rusija javlja se kao nova destinacija, razvija se riječno brodarstvo ili se ponovno formira "Bokelj-ska plovidba"...

JEDAN OD POSLJEDNJIH ŽIVIH SVJEDOKA

Autor je posebno obradio neke važne događaje na tlu Dobrote, odnosno do-

gađaje u kojima su Dobročani sudje-lovali, kao što su austrougarsko-crno-gorsko razgraničenje 1873. – 1841., ili krajem Drugoga svjetskog rata paljenje Ljute i potapanje parobroda Cetinje. S područja kulture i umjetnosti brižljivo su obrađene znamenitosti Dobrote, posebno deset manjih i većih crkava. Tu su etnološka istraživanja, podaci o značajnom domu okupljanja "Slavjanskoj čita-onici", uz opsežan popis istaknutih Dobročana iz znanosti i kulture.

Autor je jedan od posljednjih živih svjedoka koji je na mjestu događaja promatrao početak nestajanja Dobrote te je to prikazao u knjizi. Danas to omiljeno turističko mjesto ima, zbog velikog priljeva stanovništva, čak devet puta više stanovnika nego 1948. godine. Dobrota je postala stambeno i vikend naselje, u kojem svaki treći stan predstavlja stan za odmor.

"Kao starosjedilac u Dobroti slušao sam još iz djetinjstva sintagmu 'kapetanska Dobrota', imajući pred sobom palace dobrotskih brodovlasnika kapetana čiji su interijeri bili opremljeni vrijednim namještajem, venecijanskim zrcalima, salonima, slikama dobrotskih jedrenjaka i starinskim oružjem, zatim velike dvije barokne crkve Sv. Matej i Sv. Eustahije, uz nekoliko manjih, građenih kapitalom tih istih kapetana, ukrašene slikama istaknutih majstora, skupocjenim crkvenim tekstilom među kojima se ističe misnica iz dvorske kapele Luja XVI. nabavljena poslije Revolucije, izvezena prema tradiciji Marije Antoanete, zatim puno srebrnih predmeta razne veličine od kojih su neki s inicijalima darodavca - kapetana, i na kraju sedam mramornih velikih oltara u crkvi sv. Eustahije među kojima je veliki oltar napravljen od sedam vrsta mramora", kaže autor Antun-Tonko Tomić.

Palac Tripković, XVIII. st., obnovljen 2007.

Palac Radoničić, XIX. st. Poslije restauracije tu je smješten Zavod za biologiju mora – Kotor

STVARANJE POMORSKE FLOTE

Dobročani su u dalekom XIV. i XV. stoljeću bili kmetovi kotorskog patricija i crkve. Obradivali su zemlju, a kako su bili susjedi gradu Kotoru, bili su zaduženi brinuti se o kotorskim zidinama, koje su vrlo često stradale u potresima ili od raznih osvajača koji su napadali Kotor.

Dobročani su se polako počeli baviti pomorstvom. Prvo kao mornari na kotorskim brodovima, da bi polako nabavljali male brodove. To je trajalo sve do 1717. godine, kada su se obratili mletačkom providuru u Kotoru s molbom da ih oslobodi radova oko kotorskih zidina i da im prizna pomorski status. Kada se mletački providur uvjerio da su Dobročani stvorili zaista veliki broj brodova, a u isto vrijeme i veliki broj pomoraca, priznao je, pristao i proglasio Dobrotu pomorskim naseljem specijalnom odlukom 1717. godine.

Od tada Dobročani s puno elana kreću u stvaranje pomorske flote. Dobrota počinje naglo napredovati, a svoj puni procvat doživljava u XVIII. stoljeću, posebice u drugoj polovici, o čemu najbolje svjedoče spomenici kulture i crkve građene upravo u to doba.

Dobročani rade brodove sve do kraja XVIII. stoljeća. Ali Napoleonovi ratovi zadali su teški udarac ne samo dobrotskoj, već i bokeljskoj privredi koja se nakon toga nije mogla oporaviti.

Nakon pada Napoleona, Dobročani pokušavaju obnoviti svoje pomorstvo. U tome su prilično uspjeli. Već je bilo novih dvadesetak brodova, ali 1815. godine dolazi do financijskog bankrota u Austriji. Dobročanima su propale goleme svo-

te novca u tamošnjim bankama. I uz to, oni nastavljaju uporno obnavljati svoju flotu pa su polovicom XIX. stoljeća imali najviše brodova u Boki, između 40 i 50. Već od 1850. godine taj broj opada jer je sasvim razumljivo da u trci s novom tehnologijom, brodovima na parni pogon, jedrenjaci nisu imali nikakvu šansu.

25 POMORSKIH BRATSTAVA

“Na malom prostoru, još manjem broju stanovnika”, reći će Antun-Tonko Tomić, “veliki je broj pomoraca, a posebno pomorskih kapetana”. Od XVIII. do XIX. stoljeća bilo je 1.581 pomoraca od kojih je 814 bilo s titulom pomorskog kapetana. Pomorce i kapetane dalo je 25 pomorskih bratstava: Andrići, Dabčevići,

Đi, Dabinovići, Dobrilovići, Ilići, Ivanovići, Ivanović-Moro, Janoševići, Kamenarovići, Klačevići, Kosovići, Matovići, Marovići, Miloševići, Milovići, Oparenovići, Petrovići, Pasinovići, Petričevići, Radimiri, Radoničići, Tripkovići, Tomići, Vickovići i Vulovići.

Dobrota je bila poznata i po brodovlasnicima. Poznata su brodovlasnička bratstva Dabinović, Radimiri, Ivanović, Tripković, Kamenarović, Kosović, Radoničić i Milošević, koja su imala najviše brodova, ali je bilo i onih manjih, sa značajnim brojem brodova, pomoraca i kapetana. Iz 25 pomorskih bratstava izniknulo je mnoštvo uglednih znanstvenika i umjetnika kojima je Tomić posvetio poseban odjeljak u knjizi. ■

Dobrota – kuće bratstva Radoničić 1890.

ENG Dobrota - povijesnica bokeljskog pomorstva (*Dobrota – A History of Bokelj Seafaring*) is a valuable monograph, written by Antun-Tonko Tomić, that saw the light of day last year about the ancient Croatian settlement of Dobrota in Boka Kotorska.

PROMOVIRANA KNJIGA DARIJE PERKOVIĆ

PULA - U pulskoj Galeriji "Cvajner" 8. travnja je predstavljena knjiga "Što vidiš" Darije Perković, Hrvatice iz Trsta. Autorica, poznata manekenka iz 70-ih godina, sve intenzivnije pretače svoje mladenačke zapise s papirića u književna djela. Uz spisateljicu, njezin najnoviji roman predstavili su Gorka Ostojić Cvajner, povjesničarka umjetnosti, Daniel Načinović, književnik i Ana Bedrina, voditeljica pulske podružnice HMI-ja, uz glazbenu pratnju mladoga profesora klasične gitare Gorana Benivrkića. U ugodnom druženju, gošća iz Trsta izjavila je da i dalje piše. Roman je još bez naslova, ali tematika je odabrana; pogled, ovaj put u stare fotografije na zidu, otkrit će nam još jedan djelić svijeta Darije Perković. (Ana Bedrina)

GODIŠNJI KONCERT "HRVATSKOG PRELO" U OAKVILLEU

KANADA - Hrvatska folklorna skupina "Hrvatsko prelo" iz Oakvillea održala je 17. travnja godišnji koncert u prostorijama Holy Trinity Catholic Secondary School u Oakvilleu. "Hrvatsko prelo" djeluje u sastavu Hrvatske katoličke župe Presvetog Trojstva iz Oakvillea, te od svog osnutka 1977. godine ustrajno radi na očuvanju hrvatske tradicijske kulture, pjesme i tamburice prenoseći na nove naraštaje običaje svojih pradjedova iz hrvatske domovine. U dvosatnom programu izvedene su pjesme i plesovi bunjevačkog kraja, Međimurja, Tropolja, Zagorja, Prigorja, Podravine, Posavine i Like. Gosti ovogodišnjeg koncerta bili su tamburaški orkestar "Vatroslav Lisinski" i Folklorni ansambl "Hrvatska", obje skupine iz Mississauga, te "Kraljica Jelena" iz Kitchenera. Folklorna skupina "Hrvatsko prelo" ima više od sto članova podijeljenih u pet plesnih i četiri tamburaške grupe. (Branka Pažin)

THE ORDER OF ONTARIO DR. MLADENU VRANIĆU

KANADA - Generalni konzulat RH u Mississaugi u suradnji s torontskom udrugom bivših studenata Sveučilišta u Zagrebu AMCA održao je 9. travnja godine prijam u počast znanstvenika dr. Mladena Vranića, a u povodu njegova primitka ugledne nagrade Reda provincije Ontario (*The Order of Ontario*). Dr. Mladen Vranić rođen je u Zagrebu, gdje je završio studij medicine. Na poziv dr. Charlesa Besta, suotkrivača inzulina, 1963. godine pozvan je u Kanadu kao posljednji doktorant dr. Besta. Redoviti je profesor interne medicine na Sveučilištu u Torontu, dopisni član HAZU-ova Razreda za medicinske znanosti, gostujući profesor Sveučilišta u

Zagrebu, te počasni doktor glasovitog Karolinskog instituta u Švedskoj. Dr. Mladen Vranić jedini je Hrvat dobitnik ovoga visokoga priznanja. Na početku prijma uzvanicima su se prigodnim riječima obratili generalni konzul Ljubinko Matešić, predsjednik udruge AMCA Nikola Demarin, kolegica i obiteljska prijateljica slavljenika Biserka Butković, suradnik dr. Vranića dr. George Steiner i na kraju sam slavljenik. (Aranka Lengyel)

"VEČER ARGENTINE" U SPLITU

SPLIT - U organizaciji splitske podružnice HMI-ja, u prepunoj dvorani Gradske knjižnice Marka Marulića, održana je 14. travnja "Večer Argentine" u povodu obilježavanja dvjestote obljetnice argentinske nezavisnosti. Program je pripremila mladež iz Argentine koja u Splitu boravi na tečaju hrvatskoga jezika na Filozofskom fakultetu u Splitu. Stipendisti hrvatskih korijena u kratkim su pričama predstavili zainteresiranim Splićanima sažeti pregled argentinske povijesti, geografska obilježja i nacionalne osobitosti, važne kulturne i prirodne znamenitosti, a bilo je osobito zanimljivo izlaganje o važnosti nogometa i tanga u životu svakoga Argentinca. Izlagači su svoju zemlju predstavili na simpatičnome hrvatskom jeziku, što je dodatno pridonijelo dobroj atmosferi i uživanju u programu jer su počeli učiti hrvatski tek prije nekoliko mjeseci. (Josip Lasić)

"VERLORENE KINDHEIT" ANTUNA BANOVIĆA

NJEMAČKA - Nedavno je u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Münchenu predstavljena knjiga "Verlorene Kindheit" ("Izgubljeno djetinjstvo") Antuna Banovića. "Verlorene Kindheit" je priča zasnovana na istinitim događajima u vremenu od 1990. do 1995., u vrijeme početka rata u BiH. Iz svog sjećanja, tada dvanaestogodišnjaka, autor pokušava prikazati redoslijed događaja koji će se kao na filmskoj traci događati jedan za drugim. U to vrijeme izgubio je skoro sve. Obitelj se rasula, a ostali su samo on i majka. Oba brata su ranjeni i leže u bolnici. Otac je ubijen. Ostala im je tek vjera u Boga i ta je ljubav, jača od svega zemaljskoga, hranila njihove duše i razum.

Hrvatska zajednica u Bugarskoj u potrazi za budućnošću

Identitet starijeg naraštaja Hrvata doseljenika je neupitan. Svjesni su svoje narodne pripadnosti. Nisu sigurni u broj svih Hrvata koji žive u Bugarskoj. Računaju da ih u Sofiji ima oko 700

Tekst: B. B.

Katolička crkva je bila i ostala glavni oslonac hrvatske zajednice u Bugarskoj što je bilo očigledno prigodom otvaranja izložbe "Portreti kard. Franje Kuharića u hrvatskom slikarstvu" koju je organiziralo "Kulturno društvo Hrvata u Bugarskoj" i "Hrvatska dijaspora" iz Zagreba. Izložba je postavljena u prostorijama katedrale sv. Josipa u Sofiji, a izloženi su portreti kardinala Kuharića koje je naslikalo 17 hrvatskih slikara.

Izložbu je otvorila Hristinka Jankova, predsjednica Kulturnog društva Hrvata u Bugarskoj uz nazočnost mons. Hriste Projkova, predsjednika Bugarske biskupske konferencije, mons. Gerharda Spechta, njemačkog biskupa iz Hagena, don Ante Kutleše, ravnatelja Hrvatske inozemne pastve, Martine Vrdoljak, atašea za

kulturu i konzularne poslove Veleposlanstva RH u Sofiji te Branka Barbića, tajnika saborskog Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Slike s izložbe ostaju kao dar katedrali sv. Josipa, koju vode redovnici kapucini iz Poljske. U izgradnji katedrale pridonijeli su ne samo članovi hrvatske zajednice u Bugarskoj, nego i Hrvati iz Zagreba podrijetlom iz Janjeva, odakle je u Bugarsku došla većina doseljenih Hrvata.

Tijekom prigodnog domjenka, koji su organizirali članovi Hrvatskoga kulturnog društva, razgovaralo se o prošlosti i sadašnjosti naših sunarodnjaka. Gospodarsko stanje u Bugarskoj, koja je danas članica EU-a, nije se poboljšalo pa je i hrvatska zajednica u nezavidnome materijalnom položaju iako odlaskom komunizma Hrvati više nemaju problema oko iskazivanja svoje narodnosti.

Identitet starijeg naraštaja Hrvata doseljenika je neupitan. Svjesni su svoje narodne pripadnosti. Nisu sigurni u broj svih Hrvata koji žive u Bugarskoj. Računaju da ih u Sofiji ima oko 700. U Bugarsku su došli prije Jugoslavije, a vidljivo je iz prikupljenih dokumenata, koje je Hristinka Jankova skupila, da su se izjašnjavali Hrvatima, a ne Jugoslavenima prigodom podnošenja zahtjeva za bugarsko državljanstvo u vrijeme bugarskog carstva.

Kad su se obraćali bivšemu jugoslavenskom veleposlanstvu, bili su odbijeni s obrazloženjem da u Bugarskoj ne po-

Don Ante Kutleša, ravnatelj Hrvatske inozemne pastve i Branko Barbić, tajnik saborskog Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

stoje Hrvati. Danas je mnogima problem što imaju dokaze da su im se roditelji upisivali kao Hrvati, ali u dokumentima nije upisano da su Hrvati. Po službenoj dužnosti matičari su ih upisivali kao Bugare po nacionalnosti prigodom npr. vjenčanja. Zbog toga Ana Ivanova, čiji su se roditelji, janjevski Macukići, s još tridesetak obitelji iz Janjeva doselili 1930. i čiji je otac pokopan u Zagrebu, nije mogla dobiti hrvatsko državljanstvo. Zahtjev je odbijen njoj, kao i njezinoj sestri. Akademski slikar i kipar Daniel Bobanac nije dočekaio rješenje svog zahtjeva za primitak hrvatskoga državljanstva. Smrt je bila brža od hrvatske birokracije. Mladi bi došli u Hrvatsku, ali ne mogu bez državljanstva. ■

Hristinka Jankova na otvorenju izložbe "Portreti kard. Franje Kuharića u hrvatskom slikarstvu" u prostorijama katedrale sv. Josipa u Sofiji

ENG The Catholic Church was and remains the mainstay of the Croatian community in Bulgaria, evident at the opening of an exhibition on *The Portraits of Cardinal Franjo Kuharić in Croatian Painting* organised by the Croatian Culture Association in Bulgaria and the Croatian Diaspora association in Zagreb.

Atraktivni pješački most na Dravi

Gdje Drava utječe u Dunav

Osijek je najveće gospodarsko i kulturno središte istočne Hrvatske s HNK, Muzejom Slavonije, Državnim arhivom, Galerijom likovnih umjetnosti i Sveučilištem Josipa Jurja Strossmayera. Grad je velika meka za turiste zbog mnogobrojnih eminentnih građevina različitih stilova i razdoblja

Piše: **Zvonko Ranogajec**

Osječko-baranjska županija nalazi se među hrvatskim županijama pod rednim brojem XIV., a po svojim dimenzijama spada među veće i naseljenije hrvatske županije. Naziv je dobila kao i najveći broj županija, prema glavnome središtu županije i povijesnoj regiji Baranji. Površinom od 4.149 km četvornih ova je županija 4. po površini među hrvatskim županijama i zauzima 7,3 posto hrvatskog teritorija. S 330.506 stanovnika prema zadnjem popisu iz 2001. godine Osječko-baranjska županija se nalazi na visokom 3. mjestu nakon Grada Zagreba i Splitsko-dalmatinske županije što čini ukupno 7,5 posto hrvatskog stanovništva. Domovinski rat i velikosrpska agresija i ovdje su ostavili tragove pa je broj stanovnika prvi put u povijesti popisa smanjen zbog ratnih razaranja i nasilnog iseljavanja. Prema gustoći naseljenosti ova je županija s 80 stanovnika po četvornom kilometru u sredini, na 10. mjestu. Hrvati zauzimaju 90 posto stanovništva, a od nacionalnih manjina najzastupljeniji su Srbi s 8,7 i Mađari s 2,96 posto.

Osječko-baranjska županija jedna je od četiriju županija koja graniči s dvije susjedne države, Mađarskom na sjeveru i Srbijom na istoku te četirima županijama: na zapadu Virovitičko-podravskom i Požeško-slavonskom, na jugu Brodsko-posavskom te na jugoistoku Vukovarsko-srijemskom županijom.

VRLO PLODNA TLA

Prema reljefnim obilježjima ova je županija jedna od najnižih jer dominiraju

plodne nizine ispod 200 m n.v. s iznimkom obronaka Krndije (Petrov vrh 701 m n.v., najviši vrh Osječko-baranjske županije) i Dilja na jugoistoku te Banskog brda u Baranji (244 m n.v.). Prosječna nadmorska visina je 90 metara iznad morske razine. Tla su vrlo plodna s dominacijom crnice, a po plodnosti se ističu lesne zaravni u Baranji i sjeveroistočno od Đakova. Riječna mreža je razgranata, a najduži vodotok u županiji je Drava koja čini dijelom državnu granicu prema Mađarskoj, a dijelom granicu između Slavonije i Baranje, zatim Dunav koji predstavlja državnu granicu prema Republici Srbiji, dok su veći vodotoci Karašica, desna pritoka Drave te dijelom Vuka.

Ova je županija kao i ostali dio Slavonije bila tijekom povijesti zahvaljujući svome prometno-strateškom položaju i plodnom tlu atraktivna za naseljavanje, posebno prostor današnjeg Osijeka. Na najboljem mjestu za prijelaz Drave prema Baranji i Panoniji još su Rimljani osnovali Mursu koju su uništili Huni 441. godine. Naseljenost se obnavlja dolaskom Hrvata koji naselju daju ime Osijek. Kontinuitet naseljenosti se razbija provalom Osmanlija koji vladaju Sla-

Sedam gradova i 35 općina

Osječko-baranjska županija sastoji se od 7 gradova: Osijek 90.411 st. 2001. godine, Đakovo 20.919 st., Beli Manastir 8.671 st., Našice 8.173 st., Valpovo 7.904., Belišće 7.197. i Donji Miholjac 6.680 st. Također ima 35 općina: Antunovac, Bilje, Bizovac, Čeminac, Čepin, Darda, Draž, Donja Motičina, Drenje, Đurđenovac, Erdut, Ernestinovo, Feričanci, Gorjani, Jagodnjak, Kneževi Vinogradi, Koška, Levanjska Varoš, Magadenovac, Marijanci, Podravska Moslavina, Petrovac, Petrijevci, Podgorač, Punitovci, Popovac, Satnica Đakovačka, Semeljci, Strizivojna, Sodobolci, Trnava, Viljevo, Viškovci, Vladislavci i Vuka.

Čuveni dvorac Pejačević u Našicama

Glavni osječki Trg Ante Starčevića

vonijom i gradom Osijekom od 1526. do 1687. Nakon poraza Turaka vlasti Habsburške monarhije planski razvijaju Osijek gradnjom Tvrde 1687. godine koja je središte generalata za Slavoniju, a kasnije Gornjega i Donjega grada. Grad naseljavaju pretežno njemački doseljenici, a krajem 18. stoljeća snažno se razvija kultura, školstvo i obrtništvo te njegovo zlatno doba počinje kada je proglašen slobodnim kraljevskim gradom 1809. godine.

USPONI I PADOVİ INDUSTRIJE

Gradnjom željeznica krajem 19. stoljeća snažnije se razvija industrija koja je imala tijekom posljednjeg stoljeća svojih uzlaza i padova, posebno tijekom Domovinskog rata. Tada je grad bio na prvoj crti bojišnice, stalno granatiran i dosta razoren, ali i obranjen uz velike žrtve i razaranja. U Osijeku je sjedište mnogih hrvatskih brandova, kemijske industrije *Saponija* za proizvodnju deterdženata, industrija kekisa i vafli *Sloboda*, sladorana, pivovara, proizvodnja žigica, poljoprivrednih strojeva. Grad je najveće kulturno središte istočne Hrvatske s HNK iz 1866. godine, Muzejom Slavonije, Državnim arhivom, Galerijom likovnih umjetnosti i Sveučilištem Josipa Jurja Strossmayera. Također je velika meka za turiste zbog eminentnih građevina različitih stilova i razdoblja.

Đakovo je drugi po veličini grad u županiji koji je i sjedište Đakovačko-osječke nadbiskupije, a grad se prvi put spominje davne 1239. godine. Đakovom dominira katedrala sv. Petra za čije je podizanje, kao i biskupskog dvora, najznačajniji biskup Josip Juraj Strossmayer.

Turističko-folklorna manifestacija "Đakovački vezovi" prezentira bogatu kulturnu baštinu ovoga kraja, što nadopunjuje i duga tradicija uzgoja konja lipicanaca u Đakovačkoj ergeli. Turističku ponudu upotpunjuje lovstvo, ribolov, gastronomska ponuda (poznati slavonski kuleni) kao i vinogradarstvo (rizling, traminac). Beli Manastir je središte povijesne regije Baranje koja je smještena između Drave, Dunava i mađarske granice, a nastao je na temeljima srednjovjekovnog samostana Pel-Monoštor. Uz sve razvijeniji seoski turizam, zastupljeni su poljoprivreda i vinogradarstvo za što ovdje postoje

idealni uvjeti. U Dardi između Osijeka i Belog Manastira nalazi se prehrambena industrija *Belje*.

Belišće ima jednu od najvećih industrija ambalažnog papira u ovome dijelu Europe, Valpovo je poznato po parku šumi te turizmu vezanom uz lov i ribolov. Erdut je poznat po vinogradarstvu, dok su Bizovačke toplice najznačajniji turistički kompleks u istočnoj Hrvatskoj. To vrijedi i za Park prirode Kopački rit, poplavno područje na ušću Drave u Dunav u Baranji, stanište golemog broja ptica i sisavaca odnosno krupne srneće i veprova divljači. ■

Nastup lipicanaca na Đakovačkim vezovima

ENG By its size and population, Osijek-Baranja County is numbered among the largest and most highly populated Croatian counties. Its name is derived, as with most counties, from the chief administrative centre of the county and from the name of the historical region.

Između dviju domovina

Povratnik iz Kanade, nekadašnji ministar povratka i useljništva Marijan Petrović umro je u subotu, 17. travnja u 76. godini. Bio je član saziva pete i šeste hrvatske Vlade, od svibnja 1995. te od studenoga 1996. do lipnja 1999. kada je ukinuto Ministarstvo povratka i useljništva, a on otišao u mirovinu

Napisa: **Zlatko Vitez**

Marijan Petrović je rođen 1934. u Zagrebu, ali se osjećao Slavoncem jer je djetinjstvo i prvu mladost proveo u Rešetarima kraj Nove Gradiške, rodnome selu svoje majke. U Novoj Gradiški je završio gimnaziju i zatim u Zagrebu studirao na Filozofskom fakultetu. Kao student se oženio i dobio sina, da bi zatim s obitelji otišao iz Hrvatske u potrazi za poslom i egzistencijom. Iako domoljub, kao i mnogi drugi otišao je u potragu za boljom domovinom i pronašao ju je u Kanadi. U dugim desetljećima života u Kanadi bio je vrlo uspješan poslovnik, osigurao je dobar život i budućnost svojoj obitelji. Ali je za to plaćao skupu cijenu - nikad se nije mogao uistinu odvojiti od zemlje svoga podrijetla, nikad je nije uspio zamijeniti novom domovinom.

SVE STAVITI NA KOCKU

Patio je od bolesti mnogih naših iseljenika, od teške nostalgije. Prateći sve što se u Hrvatskoj događalo, bio je aktivan i u društvenome i političkome životu Hrvata u Kanadi. Kao i mnogi drugi pohrlio je u neovisnu Hrvatsku, bio je spreman za nju sve staviti na kocku. Razumljivo je da njegova obitelj nije sasvim dijelila njegovu uvjerenja i žrtve jer su djeca odgojena u novoj domovini, dvije kćeri su tamo i rođene. U trenutku teške odluke bili su to odrasli ljudi s obiteljima i djecom. Nisu mogli slijediti oca, nisu proživjeli njegov život i dijelili njegove osjećaje i zanos. Za njih je Kanada bila jedina domovina, a Hrvatska zemlja podrijetla koju poštuju. Preteška je bila i sudbina Marijanove supruge Ljubice koja se nije mogla odvojiti od djece i unučadi, a željela je i podržati muža. Opaka bolest okončala je njezine dvojbe.

No, nije ovdje riječ samo o iskustvima i dvojabama Marijana Petrovića - istu tešku sudbinu dijele mnogi hrvatski iseljenici. Na žalost, nisu to jednostavne odluke, nisu u pitanju samo pojedinci, nego više naraštaja mnogih obitelji. Svaka je obiteljska priča hrvatskih iseljenika osobna, složena, sudbinska. Gledano unatrag, možda je bilo prejednostavno pretpostaviti da je povratak hrvatskih iseljenika uopće moguć. No, trebalo je pokušati, nastojati zainteresiranima dati priliku i potporu. Tako je u novoj Hrvatskoj osnovano Ministarstvo povratka i useljništva, a Marijan Petrović bio je njegov prvi i jedini ministar.

DOBAR ČOVJEK I MINISTAR

Moje davno poznanstvo s Marijanom pretvorilo se u prijateljstvo nakon njegova povratka u Hrvatsku, posebice u vrijeme kad sam bio ministar kulture i zatim savjetnik za kulturu predsjednika Tuđmana. Štoviše, posredovao sam u dogovorima oko Marijanova angažmana u Ministarstvu povratka i useljništva. Bio sam vrlo sretan kad sam doznao da su među mnogobrojnim sudionicima posljednjeg ispraćaja Marijana Pe-

trovića bili i njegovi suradnici iz Ministarstva. Znači da je bio dobar čovjek i ministar. Bilo je i njegovih prijatelja i kolega, pa i visokih dužnosnika iz političkoga i športskoga života iz Tuđmanova vremena. Došli su odati počast njegovu trudu, ustrajnosti i dosljednosti.

Tih dana kad smo se suočili s Marijanovim odlaskom nebo je nad Europom bilo zatvoreno. Vulkanska prašina pokazala je kako je krhka europska civilizacija! Marijanova djeca nisu mogla doletjeti iz Kanade, ali posjećivali su oca u vrijeme bolovanja i vjerojatno su slutili da je riječ o konačnom oproštaju.

Na Marijanovu su se ispraćaju osobito iskazali Zagorci, njegovi sumještani iz Tuhlja. Uz prijatelje i poštovatelje koji su pristigli iz Zagreba i ostalih krajeva, uz Marijanov odar bio je službeni i neslužbeni Tuhelj, susjedi i prijatelji koji su cijenili njegov izbor Tuhlja za život, ali i za vječni počinak. Pisane izraze sućuti Marijanovoj drugoj supruzi Kati uputio je i hrvatski državni vrh - predsjednica Vlade i predsjednik Hrvatskoga sabora.

Kao dugogodišnji prijatelj govorio sam na Marijanovu ispraćaju. Pripremajući se za tu časnu, ali tešku ulogu suočio sam se s pitanjem kako se dostojno oprostiti od Marijana Petrovića, Hrvata iz Slavonije, ali i građanina svijeta koji je utočište našao u ubavome kutku naše domovine, u Hrvatskome zagorju? Kako reći zbogom, a očekivali smo još mnoge susrete, druženja, rasprave o prošlosti i sadašnjosti, razgovore u kojima je vječna tema bila naša domovina Hrvatska?

Upoznali smo se u njegovoj drugoj domovini, u Kanadi, zemlji koja mu je dala priliku da ostvari uspješan poslovni, obiteljski i društveni život. No, Marijan nikada nije prebolio rastanak od Hrvatske, njegovo je srce ostalo u njegovoj prvoj i vječnoj domovini. Tu Marijano-

vu podijeljenost između dviju domovina uočio sam pri našem prvom susretu. Bilo je to davne 1976. godine kad je Dramska kazalište Gavella gostovalo u Kanadi i SAD-u. Upoznao nas je Đimi Jurčec, moj kolega glumac, Marijanov prijatelj iz vremena prije njegova odlaska iz Hrvatske.

Tih davnih dana u Kanadi i SAD-u iz Marijana je izbijala nostalgija za Hrvatskom. Na Hrvatsku je mislio u dugim godinama svoga uspješnog života u iseljeništvu, zbog nje se tamo bavio i sportom i politikom. Nije slučajno bio čelnik tamošnjega nogometnog kluba "Croatiya" i jedan od utemeljitelja HDZ-a u Kanadi. Ugošćavao je dr. Franju Tuđmana i prije njegova izbora za prvoga hrvatskog predsjednika. U dalekom Torontu stvarali su planove za budućnost i osamostaljenje Hrvatske.

Kad je došlo "sad il' nikad", na Tuđmanov poziv pohrlio je u svoju domaju. Nije kalkulirao oko imetka, budućnosti pa ni obitelji. Bio je spreman sve dati Hrvatskoj, ali ona nije ispunila njegova očekivanja. Razočaran i umoran već se skoro vratio u Kanadu kada mu

je predsjednik Tuđman povjerio Ministarstvo povratka i useljeništva. Bilo je to priznanje Marijanovu angažmanu, kao što o njemu svjedoče i odličja koja je zaslužio. No, i Marijanove i predsjednikove snove o povratku iseljenih Hrvata progutala je hrvatska stvarnost i razorile više sile.

ŽIVOT IZMEĐU ŽELJA I MOGUĆNOSTI

Unatoč svemu, ostao je ovdje i započeo svoj novi život između želja i mogućnosti, potkresanih krila, ali prkosan. Bio je uporan u svome domoljublju, ali i sposoban vidjeti lice i naličje tog osjećaja koji mu je odredio život. Kritičan, ali uvijek odan Hrvatskoj, imao je snage i duha ne prepustiti se kuknjavi, nego se našaliti sa samim sobom. Da, u šali smo se međusobno oslovljavali s "rodoljube" ironizirajući sami sebe, ali zato nismo ništa manje voljeli svoju domovinu i brinuli

se nad njezinom sudbinom. Velika mu je utjeha bila supruga Kata, dobre vijesti o njegovoj djeci i unucima u Kanadi, a nadam se da smo mu i mi, njegovi prijatelji, pomagali da se lakše nosi sa svojom sudbinom.

Na žalost, u nas se u medijima mnogi pametnjakovići upravo natječu tko će više izrugati i ocrniti ljude koji su stvarali neovisnu Hrvatsku. Toga nije bio pošteđen i moj dragi prijatelj Marijan. Za razliku od mene, teško je to podnosio i često sam ga znao zateći zdvojnoga, žalosnoga i u vječnoj dvojbi - vratiti se u Kanadu ili ostati u svojoj Hrvatskoj. Ako ništa drugo, posljednji ispraćaj bio je dostojan onoga što je Marijan dao svojoj domovini. Sjetih se Frica Krleže i njegovih "Balada": "Pokapati smo znali furtinavek - gospočki." Nadam se da je Marijan našao mir u skladnome zagorskom krajoliku i da će mu biti laka hrvatska gruda koju je toliko volio. ■

ENG A returnee from Canada, and the former Minister of Returnees and Immigration, Marijan Petrović passed away on Saturday, April 17th, in his 76th year. He was a member of the fifth and sixth Governments of independent Croatia, serving at the post from May of 1995, and from November of 1996 to June of 1999.

Počast bleiburškim žrtvama

BLEIBURG - Vladino izaslanstvo na čelu s premijerkom Jadrankom Kosor odalo je 10. svibnja počast bleiburškim žrtvama polaganjem vijenca i paljenjem svijeće na Bleiburškom polju, a Kosor je istaknula da se prisjeća ljudskih prava brojnih poginulih ljudi i članova njihovih obitelji.

"Danas smo ovdje kako bismo se sjetili prije svega ljudskih prava brojnih ljudi, čiji broj do kraja nije ustanovljen, ljudskih prava njihovih obitelji i ljudskih prava svakog čovjeka. Ti su ljudi ubijeni bez suda, suđenja, bez podizanja optužnice i bez prava na obranu", kazala je premijerka Kosor novinarima nakon što je odala počast hrvatskim vojnicima i

civilima poginulima na Bleiburškom polju na kraju Drugog svjetskog rata. Naglasila je kako uz odavanje počasti tim ljudima, treba i osuditi one koje se na mjestima poput Bleiburga pojavljuju u fašističkim odorama.

"Toga se (poginulih) svakako treba prisjetiti na dostojanstven način, a želim to reći i na ovom mjestu, osuđujući sve one koji se i ovdje, a katkada i na drugim mjestima, pojavljuju u fašističkim odorama. To sigurno neće i ne može pomoći da se istina o svemu što se ovdje dogodilo rasvijetli do kraja", istaknula je i naglasila kako "zbog istine" i onih koji su ubijeni bez prava na obranu "moramo biti ovdje". Premijerka se pritom pozvala na Deklaraciju o ljudskim pravima UN-a, na Rezoluciju parlamentarne skupštine Vijeća Europe koja je, kako je rekla, vrlo jasno osudila komunističke zločine, te Deklaracije Hrvatskoga sabora iz 2006. u kojoj se spominju zločini "koji su počinjeni od 1945. do 1990."

"Prema tome to je obveza za sve nas", kazala je Kosor i dodala da je "uistinu vrijeme da se o svakom događaju u Hrvatskoj kaže puna i prava istina, da se toga nitko ne smije i ne može bojati. Dakle, protiv bilo kakvog revizionizma, vezano i za ulogu antifašizma, ali svakako vodeći računa o komunističkim zločinima", dodala je.

Uz Kosor u vladinom su izaslanstvu bili ministar unutarnjih poslova Tomislav Karamarko i ministar obrazovanja, znanosti i športa Radovan Fuchs. Ove se godine obilježava 65. obljetnica bleiburške tragedije. (Hina)

Socijalni sukobi na Hvaru prije pola tisućljeća

Nezadovoljni pučani i težaci podignuli su u svibnju 1510. bunu u selima oko Staroga Grada. Neposredan povod za uzimanje oružja u ruke bilo je nasilno postupanje skupine mladih plemića prema pučankama

Piše: **Željko Holjevac**

“**S**a Brača je knez Nicoló da Molin javio svojim pismom od 28. svibnja (1510.) da su se na otoku Hvaru podigli pučani protiv plemića.” Tim je riječima glasoviti mletački kroničar Marin Sanudo opisao početak Hvarske bune, prvoga velikoga socijalnog pokreta u kojemu su sudjelovali Hrvati.

Početkom 16. stoljeća hvarska je općina bila najbogatiji dio obalne i otočne Dalmacije, koja se u to doba već čitavo jedno stoljeće nalazila pod vlašću Mletačke Republike. S otoka se izvozilo vino, usoljena riba, maslinovo ulje, stoka i drugi proizvodi. Hvarskom lukom prolazili su trgovački jedrenjaci za sjeverni i južni Jadran. “Često sam vidio kako je ova luka u zoru bila bez brodova, a podveče sam ih u njoj nabrojio dvadeset do trideset”, zabilježio je Hvaranin Vinko Pribojević 1525. u djelu O podrijetlu i zgodama Slavena.

Stanovništvo otoka dijelilo se na plemiće, gradske pučane i seljake. Sva vlast u općini pripadala je plemićkome Velikom vijeću. To je tijelo još 1334. zaključilo da njegovim članovima ubuduće mogu postati samo oni plemići kojima su očevi i djedovi bili vijećnici. Mletačka vlada postavljala je od 1420. svoje plemiće za knezove na Hvaru, ograničavajući tako autonomiju koju je ta dalmatinska općina imala prema Hvarskom statutu iz 1331., ali je domaće plemstvo i pod vlašću Republike sv. Marka zadržalo odlučujući utjecaj na lokalnu upravu, držeći u svojim rukama pojedine komunalne službe i nadzor nad raspodjelom općinskoga novca.

VOĐA BUNTOVNIKA MATIJ IVANIĆ

Na Hvaru je bilo pučana koji su se, zahvaljujući povoljnome prometnom položaju otoka, obogatili trgovinom i pomorstvom. Oni su željeli ući u Veliko vijeće i podijeliti vlast i javne terete s plemići-

ma. Isključujući pučane iz sudjelovanja u upravi otokom, plemići su im jasno davali do znanja da ih smatraju svojim podložnicima i slugama, jednom riječju nižom vrstom ljudi. Pučani su bili zakinuti i kaznenim odredbama statuta, prema kojima su plemići bili smatrani dobrim, a pučani zlim ljudima. Za isto nedjelo plemić je dobivao blažu kaznu od pučanina. Hvarski seljaci bili su osobno slobodni, jednako kao i drugdje u mletačkoj Dalmaciji, ali oni nisu posjedovali zemlju nego su kao zakupnici obrađivali zemlju u vlasništvu plemića, Crkve i imućnih građana. Ti su težaci davali vlasnicima zemlje trećinu ili četvrtinu godišnjih priroda, a svi troškovi obrade padali su isključivo na njihov teret.

Nezadovoljni pučani i težaci podignuli su u svibnju 1510. bunu u selima oko Staroga Grada. Neposredan povod za uzimanje oružja u ruke bilo je nasilno postupanje skupine mladih plemića prema pučankama. Vođom buntovnika postao je Matij Ivanić, član imućne

vrbanjske pučanske obitelji, kojega su sljedbenici nazvali “vojvodom Jankom” (prema Sibinjanu Janku iz narodnih pjesama, odnosno erdeljskom vojvodi Janosu Hunyadiju, istaknutom borcu protiv Turaka i ocu ugarsko-hrvatskoga kralja Matije Korvina). Ivanić je s pobunjenicima, među kojima su prevladavali težaci, prodro u grad Hvar i zajedno s pučanicima iz grada napao plemiće. Jedne je pogubio i spalio njihove kuće, druge zatvorio, ali su mnogi uspjeli pobjeći s otoka. Pobunjenici su postavili svoje zahtjeve hvarskom knezu, predstavniku mletačke vlade na otoku. Zahtijevali su da i pučani ravnopravno s plemićima u Velikom vijeću upravljaju općinom i da i plemići snose javne terete.

Nakon što je pod svojim vodstvom okupio 2.000 naoružanih ljudi i opremio 30 naoružanih lađa za kruženje oko Hvara, Matij Ivanić je u potpunosti zagospodario otokom. Godine 1511. obratio se mletačkoj vladi s molbom da odobri saziv Glavnog vijeća svih staleža u gradu Hvaru radi osnivanja pravednije uprave od prethodne. Molba sadrži 22 potpisa s punim imenima i naznaku da izražene želje podupire još 60 uglednih pučana. Istodobno su potpisnici optužili izbjegle plemiće za sve bahatosti i opačine zbog kojih su se pobunili, tražeći da ih se primjereno kazni.

MLETAČKI POKUŠAJ POSREDOVANJA

U to vrijeme Venecija je bila zauzeta teškim ratom sa svojim protivnicima na talijanskom kopnu i željela je mir u Dal-

Hvarska katedrala

maciji. Stoga je mletačka vlada isprva pokušala posredovati između pobunjenih pučana i plemića, pozivajući u grad na lagunama predstavnike i jednih i drugih, ali pobunjenike nije uspjela nagovoriti da ponovno prihvate vlast plemića. Budući da je Hvarska buna odjeknula u čitavoj Dalmaciji, vlada je poslala na Hvar providura Zuana Navajera sa zadaćom da poradi na njezinu smirivanju. Kad je on pokušao organizirati vojsku koja bi ugušila bunu na Hvaru, potkraj 1511. izbili su nemiri pučana i sukobi s plemićima u Splitu, Šibeniku i Zadru. Postojala je opasnost da se Hvarskoj buni pridruže i pučani u ostalim dalmatinskim općinama. Stoga je mletačka vlada 1512. poslala na otok novog providura Sebastijana Giustiniana. Častohlepni i okrutni Giustinian pokušao je terorom slomiti otpor hvarskih pobunjenika, a obećao je i 400 dukata onome tko uhvati Matija Ivanića. Uskoro je, međutim, doživio poraz u oružanom sukobu s glavninom pobunjenika kraj Jelse i izgubio providursku službu, a Ivanić je uspio održati nadzor nad većim dijelom otoka i svim lukama.

U kolovozu 1514. buna se drugi put rasplamsala. Pučani su zauzeli grad Hvar i izvršili pokolj zatečenih plemića. Primivši vijest o tome tragičnom događaju, mletačka vlada žurno je poslala protiv pobunjenika 15 ratnih galija s 2.500 plaćenih vojnika i strijelaca. Tu je moćnu armadu predvodio novi providur Vincenzo Capello. On je najprije potopio sve naoružane lađe pučana kako pobunjenici ne bi mogli pobjeći s otoka. Zatim je s vojskom udario na pojedina sela u unutrašnjosti i poslije dvomjesečnih borbi u listopadu 1514. svladao hvarske pučane i težake, zarobivši puno pobunjenika i krvavo ugušivši bunu.

BUNA UGUŠENA NA OKRUTAN NAČIN

Na temelju pisama hvarskoga kaštelana, mletački kroničar Sanudo zapisao je da je 16. listopada 1514. stigao onamo “mletački providur mornarice s pet galija, i pošto je oko tri sata privezao svoju galiju uz obalu, dao je na njenu antenu objesiti 19 Hvarana koji su bili zlikovci u prvoj i drugoj pobuni; zatim je šestorici dao

Hvar i hvarska luka u 16. stoljeću

odsjeći jednu ruku i izvaditi jedno oko, četvorici iskupati jedno, a dvojicu je prognao s otoka...”. Matija Ivanića nije uspio uhvatiti. Iako su neki poslije optuživali Ivanića da se nakon poraza priklonio Mlečanima, danas prevladava mišljenje da je on bio i ostao pobunjenik. Kad je shvatio da je daljnji otpor uzaludan, napustio je Hvar i povukao se s dijelom pristaša u okolicu Makarske. Osuđen u odsutnosti na progon i vješanje, sklonio se uskoro na Apeninski poluotok, gdje se posljednji put spominje 1519. u gradu Vieste. Posljednje godine života proveo je u gostinju Sv. Jeronima u Rimu, gdje je umro 1523. godine.

Iako je četverogodišnja buna hvarskih pučana ugušena na okrutan način, borba pučana na otoku za ravnopravnost pod vodstvom Ivana Ivanića, Matijina sina, i njegovih potomaka nastavljena je i dalje, doduše ne više oružjem nego mirnim putem. Plemstvo je kasnije moralo pristati na određene ustupke pučanicima: dopustili su im da nadziru trošenje općinskoga novca pa su se socijalni sukobi na Hvaru postupno stišali. ■

ENG Disgruntled plebeians and peasants revolted in May of 1510 in the villages around Stari Grad on the island of Hvar. The immediate causes for taking up arms were the violent actions of a group of young nobles towards peasant women.

Silvija u hlačama

Za Glavičane je Gale značio golem dobitak. Nikada nisu imali čovjeka koji bi nešto značio izvan seoskog okvira, nikada nisu imali učitelja, doktora, fratra, općinskog službenika, pa ni poznatog emigranta ili pak vojnog časnika, premda je 55 Glavičana poginulo u drugom svjetskom ratu. A za Galu se već znalo u čitavoj općini, pa i dalje. Znalo se i u Imotskom, odakle su dolazili ljudi po njemačke papire. Još kad je Gale prilikom trećeg dolaska doveo svoju Njemicu Silviju!

Taj je događaj imao dalekosežne posljedice porad više razloga. Prvo, Silvija je dovezla automobil, pa su tako prvi put gumeni kotači dodirnuli glavičko tlo. Srećom, bilo je ljeto, pa se preko Ričine moglo prijeći, a u znak zahvalnosti spram Gale, seljani su razmakli zidove na svojim njivama i vrtovima kako bi auto moglo doći do Galina guvna i kuće. Drukčije se nije moglo doći u selo. Drugo, Gale je sagradio prvi klozet u Runjavoj Glavici. Od dasaka je sklepa WC iznad guvna i na vratima ispisao dvije nule ili slova "O", dakle OO. Taj su klozet seljani prozvali Okcem, po nadimku najokatijeg Glavičanina, jer su dvije nule neodoljivo podsjećale na Okčeve oči.

Sa Silvijom su u Runjavu Glavicu prvi put došle i ženske hlače. Žučkaste, utegnute u struku i na butinama, a dolje široke. Svi su nekoliko minuta gledali u njih kad je Silvija izašla iz automobila, a onda je mali Tome pogledao svoje vršnjake, pa viknuo: Gačara! Tada je desetak momčića povikalo isto. Gačara, gačara, gačara..., vikali su momčići igrajući oko Silvije kao Indijanci i pokazujući prstom na nju. I žene su prasnule u smijeh, dok su muškarci pokušavali smiriti situaciju pričom da je to kulturno, da su oni to već vidjeli u Njemačkoj i da to nije za smijeh. Na svoje je došao

i Amerikanac Perica koji je pokušao u općoj galami podsjetiti na svoje davne priče kako u Americi ženske nose hlače, ali mu nitko nije vjerovao.

Đava vas manite odnija, jesam li davno kaza! A niko mi nije virova. Eto vam, sad vidite.

Imam šta i vidit – dodao je Guto. – Uvik sam bio siguran da žensko ima guzicu, a sad sam još sigurniji.

Ni godinu dana poslije Silvijina prvog dolaska u Runjavu Glavicu sve su žene, čiji muževi rade u Njemačkoj, nosile hlače, iste kakve je nosila Silvija, dakle žučkaste, u struku i na bokovima uske, a dolje široke. Okupljene u crkvi doimale su se kao kakva specijalna vojna postrojba.

Silvija je u selo donijela i prve "bile čale", prve naočale s dioptrijom, koje su neki Glavičani, što su hodali po svijetu često viđali, ali ih nitko nije nosio. Te je naočale Silvija darovala svojoj svecrvi, a Galinoj materi Ivuši, jer se pokazalo da s njima daleko bolje vidi. Poslije su sve seoske žene pitale naočale od Ivuše kada su obavljale preciznije poslove. I kratkovidne i dalekovidne su hvalile Ivušine "čale", premda je bilo i onih što bi udijevale preko njih konac u iglu. Luca Jozarina je jednom izjavila kako bolje vidi bez naočala, pa taman joj se svi rugali. I rugali su se, a nju su pogrdno prozvali Luca Slipica. Jer, Bože moj, ne bi ljudi "izumili čale", kad se na njih ne bi bolje vidilo", izjavila je ponosna Ivuša.

Galini je dolazak u Runjavu Glavicu s ulaznim vizama u torbi ipak najviše koristio Boškanu koji je izgubio papire u aferi "kinderzuschuss". Gale je ustupio svome prijatelju pravo, da ga zastupa u poslu, što znači da je on slao ulazne vize, a Boškan tražio mušterije i popunjavao obrasce, dok je zarada dijeljena popola.

Kuća na dva boja

PETAR MILOŠ
RODIJAKU ČIPI

Otkada mu je djed Kleco dojavio da je zatemeljio novu kuću, Rodijak je sve svoje slobodno vrijeme, a to su bile nedjelje i državni blagdani, provodio u obilasku grada i brojenju katova na Münchenskim zgradama. Djed je javio da će graditi kuću s dva kata, što je značilo da će biti jedna od najvećih u selu. Uz to, njegova obitelj nikada nije mogla mi pomisliti na takvu kuću, a sada je eto gradili, i to njegovim novcima. Ponosu Rodijaka Čipe nije bilo kraja. Stoga je još marljivije radio, štedljivije živio i stalno gradom tražio kuće na dva kata pokušavajući dočarati izgled svoje buduće kuće. Uz to je imao priliku nagledati se golemih višekatnica, a Gale se u šali kladio da je Čipa svakoj prebrojio katove.

Tražio je Rodijak najveću zgradu u Münchenu. I tako je grad upoznao. Nikada nikoga nije upitao za neku ulicu, a nikada se nije izgubio. On je poznao grad bolje od crtača gradskog prospekta. Često su mu se u baraci rugali porad njegova hobija, savjetovali mu da u prospektu pronađe velike zgrade, da se raspita kod pulira, koji je grad veoma dobro znao, ali Rodijak nije na to pristajao. Želio se sam uvjeriti, sam pronaći najveći neboder, sam mu izbrojiti katove. I kad je napokon bio uvjeren da je pronašao najveću zgradu u Münchenu, svečano je tu spoznaju obznanio čitavoj baraci.

Najveća je zgrada pivare tamo iza Isara – 37 bojeva – kazao je Rodijak te nedjeljne večeri koja mu je donijela još jednu neugodnu spoznaju i golemo razočaranje.

Kladio bi se da je Čipa brojio i prva dva prozora na tom neboderu, veselo udari šakom o stol Gale.

Jesam, Gale, i ne stidim se. A rašta ja ne bi broja u brojeve i ta prva dva prozora? – čudom se začudi Čipa.

E, pa, zato što se u kulturnom svitu prva dva prozora, prva dva cakla odozdo ne računaju u katove. To nisu bojevi već se računaju ka podrum i prizemlje.

Čekaj, kume! Kako neću brojiti prve prozore?! Ta nije kuća u zraku, u ariji?!

To ti ja ne znam. Znam samo da se prva dva cakla ne računaju.

Kad su ostali potvrdili da su isto to negdje čuli, Rodijak je briznuo u plač, prvi put otkada znade za sebe.

Nemojte tako, ako Boga znate, cvilio je Čipa. Po tome računanju ja nemam kuće. A did kaže da je napravio kuću na dva boja. Jadni čovik napravi kuću na dva boja, a onda ti kažu da se u kulturnom svitu baš ta dva ne računaju. Eto im nek ne računaju druga dva boja, popišam se na kulturni svit i njegovo računanje, što bi kaza moj did Kleco, kojemu ja ovo ne smim kazat. ■

Karlovačka županija i grad Duga Resa domaćini projekta

Sudionici ovogodišnjeg projekta bit će smješteni u Domu učenika u Dugoj Resi, koji je smješten uz most na Mrežnici nasuprot gradskom kupalištu

Duga Resa iz ptičje perspektive

Tekst: Krešimir Raguz i Sanjin Mihelić

Ovoga ljeta domaćin projekta TASK FORCE-a Hrvatske matice iseljenika bit će Karlovačka županija i grad Duga Resa. Mladi Hrvati sudjelovat će u arheološkim istraživanjima u Karlovačkoj županiji u organizaciji Arheološkog muzeja u Zagrebu u suradnji s lokalnim Konzervatorskim odjelom u Karlovcu (Uprave za zaštitu kulturne baštine Ministarstva kulture RH).

Poslovi će biti raznovrsni i vrlo zanimljivi, a provodit će se na nekoliko arheoloških lokaliteta iz različitih razdoblja: prapovijesti, antike i srednjega i novoga vijeka, što znači da će svatko moći pronaći razdoblje koje ga najviše zanima.

Ljubiteljima srednjega vijeka i vremena ratova s Turcima svidjet će se rad na arheološkim istraživanjima staroga grada Novigrada na Dobri, koji je smješten 10 km zapadno od Karlovca. Grad

je sagrađen krajem 15. stoljeća u blizini starijega grada Dobre, koji se spominje od 13. stoljeća u starohrvatskoj župi dobranskoj, a najslavnije mu je razdoblje tijekom vlasti Frankopana. Upravo je ovdje Fran Krsto Frankopan kovao svoju sudbonosnu urotu. Nakon neuspješne urote grad zauzima i pljačka general Josip Herberstein, zapovjednik Karlovca. Nakon njega Novigrad na Dobri mijenja vlasnike sve dok ga na kraju II. svjetskoga rata nisu spalili partizani.

OBNOVA NOVIGRADA NA DOBRI

Obnova staroga grada izvodi se već desetak godina na inicijativu Društva prijatelja Novigrada na Dobri "Frankopan" i sredstvima Ministarstva kulture, a pod vodstvom arhitekture Konzervatorskog odjela u Karlovcu Branke Križanić. U sklopu obnove ovo će biti treća kampanja arheoloških istraživanja u suradnji Arheološkog muzeja i Konzervatorskog odjela u Karlovcu. No, to neće biti jedina aktivnost vezana uz srednji i novi vijek

jer će se raščišćavati raslinje uz nedavno ponovno pronađeni stari grad na položaju Gradac nad Jarčim Poljem, a uz to će se pregledavati i raščišćavati teren na položaju iznad staroga grada Novigrada, gdje možda leži ranija utvrda, kao i na položaju Takalnik, gdje postoje određeni ostaci za koje se smatra da su također pripadali povijesnim građevinama. Kako će se u budućnosti u starome gradu postaviti i zbirka, a on je uključen u

Rijeka Korana

Novigrad na Dobri

turističko-kulturni projekt povijesne ceste Lujzijane (od Rijeke do Karlovca), na ovom će se lokalitetu provoditi sve faze arheoloških istraživanja, od pregleda terena, preko iskopavanja i obrade nalaza te znanstvene obrade sve do muzejskog postava. (O starome gradu Novigradu više podataka na internetskoj stranici: www.netretic.hr/turizam).

ANTIČKO NASELJE U SVETOME PETRU MREŽNIČKOME

Mladi koje više zanima antika moći će sudjelovati u istraživanju jednog od dvaju najznačajnijih antičkih naselja u ovoj dijelu naše domovine: Svetoga Petra Mrežničkoga, smještenog neposredno uz Dugu Resu. Od mnogobrojnih nalaza većinom pronađenih prije II. svjetskog rata mogu se izdvojiti i danas vidljivi reljef uzidan s vanjske strane apside te nadgrobni spomenik kraj zvonika. Dosadašnja istraživanja Gradskog muzeja u Karlovcu te Konzervatorskog odjela u Karlovcu bila su skromnijeg opsega, a od ove godine ona bi u suradnji Arheološkog muzeja u Zagrebu, Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Konzervatorskog odjela u Karlovcu, te uz potporu grada Duge Rese, trebala postati ozbiljan dugogodišnji znanstveni, kulturni i turistički projekt. U Sv. Petru Mrežničkome bit će organizirana i arheološka keramička radionica te će se pratiti, označavati, statistički obrađivati i lijepiti prapovijesni keramički nalazi.

Prapovijesna arheologija bit će zastupljena istraživanjem prapovijesnoga

gradinskog naselja nad Koranom kraj Lučice (15 km južno od Karlovca), a zanimljivo je što će arheološko istraživanje započeti upravo ovom kampanjom pa se svi zainteresirani mogu uključiti u projekt već na samome početku.

Mladim iseljenicima bit će zabavno jer su sva tri lokaliteta na rijekama. Novigrad je na Dobri, Sv. Petar na Mrežnici, a gradina kraj Lučice je na Korani, pa će imati priliku kupati se svakog dana na trima od četiriju rijeka karlovačkoga kraja. Kupanje je tu izniman doživljaj kako zbog prirodnog ambijenta, tako i zbog pristupačnosti i pogodnosti za kupanje i zabavu.

Sudionici ovogodišnjeg projekta bit će smješteni u Domu učenika u Dugoj Resi (Banjavićeva 2, Duga Resa, više informacija na internetskoj stranici: www.uudrh.hr), koji je smješten uz most na Mrežnici nasuprot gradskom kupalištu, koje je vrlo popularno i izvan županije.

Kameni most na Korani

ENG Karlovac County and the town of Duga Resa will play host to this year's CHF TASK FORCE. The participants will participate in archaeological excavations in Karlovac County organised by the Museum of Archaeology in Zagreb in collaboration with the local Karlovac Conservation Department.

ATRAKTIVNI IZLETI

Osim radova u sklopu arheoloških istraživanja, predviđeni su i izleti u ogulinski kraj, na Viničicu, nekadašnju japodsku prijestolnicu Metulum koju je uništio Oktavijan, budući rimski car August, zatim na stari grad Modruš, poznato biskupsko središte, sjelo Frankopana i možda najmoćniji srednjovjekovni hrvatski grad, kao i na hrvatski prirodni biser Plitvička jezera. Sudionici će posjetiti i Karlovac, županijsko središte i predivan grad na četirima rijekama, sa svojom Zvijezdom – renesansnom tvrđavom na kojoj je nastao grad, zatim stari grad Dubovac i karlovačke parkove, a poblježe će istražiti Dugu Resu.

Diljem svijeta su poznata Plitvička jezera i naš Jadran, ali rijetki znaju da npr. kanjoni četiriju rijeka Karlovačke županije ne zaostaju za ljepotom Plitvice iz kojih Korana i istječe. Stanovnici ove hrvatske županije iznimno su sdačni i neposredni domaćini koji nisu sasvim zaboravili starinski način života i komunikacije, bez stresa i suvremene užurbanosti.

Organizator i voditelj arheoloških istraživanja, stručnih izleta i boravka u Dugoj Resi i Karlovačkoj županiji ovogodišnjeg TASK FORCE-a je arheolog Sanjin Mihelić iz Arheološkog muzeja u Zagrebu u suradnji s kolegom Krešimirom Ragužem iz Konzervatorskog odjela u Karlovcu, a voditeljica projekta je Nives Antoljak iz Hrvatske matice iseljenika.

Osim ove dvojice stručnjaka, arheološka istraživanja u Sv. Petru Mrežničkome vodit će u sklopu ovog projekta i stručnjaci za antičku arheologiju Ljubica Perinić Muratović iz HAZU-a i Ivan Radman-Livaja iz AMZ-a. ■

O POZNAVANJU HRVATSKOGA JEZIKA

Često se žalimo kako naši mladi ne pokazuju zanimanje za mnogo toga što mi iz srednjega i starijega naraštaja smatramo da je važno ili dobro znati. Tako je npr. mnoge od mojih studenata teško zainteresirati za gramatiku hrvatskoga jezika, bilo povijesnu ili sadašnju. Međutim, o sudbini riječi u hrvatskom jeziku većina obično vrlo rado sluša i želi nešto više naučiti. A upravo je taj vid jezične kulture u nas vrlo zanemaren.

Tako npr. mnogi izvorni govornici hrvatskoga jezika više ne znaju da glagol *lupiti* (kada se izgovara s dugim *u*) ima značenje: ljuštiti, guliti. Često se misli da je to kajkavizam. Premda se susreće u kajkavštini, taj je glagol uobičajen i u sjeverozapadnoj čakavštini, npr. u Istri i na Kvarnerskom primorju, također u čakavskim Stinjakima u austrijskom Gradišću. S tim je glagolom povezana imenica *lupinja* u značenju: ljuska, koja se također susreće u pojedinim govorima u Gradišću. I u novoštokavskim ikavskim govorima bunjevačkih Hrvata u Bačkoj rabi se riječ *lupinja* u navedenom značenju. Unatoč takvu stanju u hrvatskim mjesnim govorima, u hrvatskom se književnom jeziku glagol *lupiti* u spomenutom značenju ne rabi često.

Takvi nesrazmjeri između zastupljenosti pojedinih riječi u hrvatskim govorima i njihove uporabe u normiranom knji-

Piše: Sanja Vulić

ževnom jeziku - nisu rijetki. Danas se npr. riječ *oganj* smatra stilski obilježenom u suvremenom hrvatskom književnom jeziku, nasuprot stilski neutralnoj imenici *vatra*. U prošlosti se međutim imenica *oganj* rabila u čakavštini, štokavštini i kajkavštini, pa su je sukladno tomu zabilježili i hrvatski leksikografi iz različitih razdoblja, počevši od Fausta Vrančića pa nadalje. U čakavskim govorima ta je riječ i danas uobičajena, naravno, u različitim glasovnim inačicama. U Gradišću se susreće i u štokavskim govorima, npr. u Marofu, Hrvatskom Ciklinju i Bandolu. U skladu s tom

uporabom, načinjena je u Gradišću i složenica *ognjobranac* u značenju: vatrogasac. U novoštokavskim se ikavskim govorima ta riječ također rabila od starine. To pokazuje uporaba riječi *oganj* u govoru moliških Hrvata u Kruču, ali i uporaba te riječi u današnjim govorima toga štokavskoga dijalekta, npr. u Svetom Roku u Lici. Autohtono stanovništvo grada Dubrovnika također rabi riječ *oganj*. Naravno, obična je i u kajkavskim mjesnim govorima, najčešće u inačicama *ogenj*, *jogenj*. Unatoč tomu, u normiranom se književnom jeziku kao stilski neutralna isključivo nametnula riječ *vatra*.

Navedeni su primjeri tek kap u moru nesrazmjera između hrvatskoga standardnoga jezika i hrvatskih govora. ■

NOVE KNJIGE

Pripremio: Hrvoje Salopek

ŽARKO DOMLJAN: "VISOKO PODIGNIMO ZASTAVU"

Od uspostave hrvatske samostalnosti pa sve do današnjih dana napisano je puno knjiga različitih autora, u kojima su zabilježeni i opisani događaji iz turbulentnih dana 1990. i 1991. godine, kada je Hrvatska prolazila najteže razdoblje svoje novije povijesti. No, do knjige "Visoko podignimo zastavu: Hrvatska od negacije do priznanja" Žarka Domljana, predsjednika prvog saziva Hrvatskog sabora (1990. - 1992.), ni jedan autor nije se detaljnije osvrnuo na ono što se u to vrijeme događalo u središnjoj ustanovi hrvatskoga političkog života - Hrvatskome saboru. Upravo ti događaji, kojima treba pridodati i mnogobrojne susrete te razgovore sa stranim parlamentarcima i političarima iz kojih se može iščitati cijela jedna povijest odnosa svijeta prema Hrvatskoj, čine okosnicu Domljanova pripovijedanja.

GRAD PLETERNICA 1270. - 2010.

Tiskana je još jedna opsežna i izvrsna mjesna monografija, vjerojatno najbolja u istočnoj Hrvatskoj. Sveučilišni profesor Dragutin Pavličević autor je mnogobrojnih knjiga, a kao rođeni Pleterničanin cijeli je život skupljao građu za povijest svoga zavičaja. U sastavljanju ovog divot-izdanja imao je i suradničku potporu devet specijaliziranih suradnika. Tako je nastala monografija koja pruža sveobuhvatnu sliku geografije toga kraja, povijesnog razvoja te konačno svih grana gospodarskog, društvenog, političkog, kulturnog i športskog života. (*Meridijani*)

Sjajan uspjeh udruženih hrvatskih udruga

Nastupili su mladi hrvatski glazbenici inače angažirani u opernim kućama u Njemačkoj: Evelin Novak, Esther Puzak, Zdravka Ambrić, Ante Jerkunica, Kajana Packo, Silvana Miličić Šoša i Jurica Šoša

Svi izvođači ispred dvorca

Napisala i snimila: **Sonja Breljak**

Savez hrvatskih društava Berlina treću godinu zaredom organizirao je koncert pod nazivom *Blistava noć klasike*. Koncert je održan u jednoj od prelijepih dvorana poznatoga berlinskog dvorca Charlottenburga. Događaj je realiziran pod pokroviteljstvom Hrvatske katoličke misije Berlin, Veleposlanstva RH, Hrvatskoga svjetskog kongresa za Njemačku i Hrvatske matice iseljenika te pod medijskim pokroviteljstvom europskog izdanja Slobodne Dalmacije, portala Hrvatski glas Berlin i mjesečnika Croexpress.

Na ovogodišnjoj *Blistavoj noći klasike* predstavili su se mladi hrvatski glazbenici inače angažirani u opernim kućama u Berlinu ili drugdje u Njemačkoj. Nastupile su sopranistice Evelin Novak i Esther Puzak, zatim mezzosopranistica Zdravka Ambrić, bas Ante Jerkunica, čelistkinja Kajana Packo te na oboi Silvana Miličić Šoša uz pratnju pijanista Jurice Šoše. Na sceni berlinskog dvorca predstavila se i klapa "Berlin" te gosti iz domovine, Mješovito pjevačko društvo

"Zoranić" iz Zadra. Sve glazbenike pratio je Dmitri Pavlov, ruski pijanist, skladatelj i dirigent. Program su vodili Dijana i Mijo Marić.

Tijekom večeri pjevao se i svirao Gotovac, Hatze, Strauss, Bach, Puccini, Mozart, Verdi, Božićević. Čuli su se dijelovi iz poznatih opernih djela, ali i prelijepe klapske pjesme.

Izvršni mladi hrvatski glazbenici na bini dvorca Charlottenburg

Zadovoljni su bili i posjetitelji i organizatori. Koncert je ponovno okupio mnogobrojne berlinske Hrvate i pokazao kako su željni kulturnih događaja ovakve vrste i glazbene razine te kako rado slušaju i ponose se našim mladim glazbenicima koji su angažirani u opernim kućama u Berlinu i drugdje. Bila je to prava revija izvrsnih hrvatskih glazbenika koji su u vrhu europske glazbene scene i jedinstvena je prigoda vidjeti ih sve zajedno, na čemu pohvale zaslužuje organizator, Savez hrvatskih društava Berlina.

Nekoliko riječi o tome rekao je i veleposlanik RH u Njemačkoj dr. Miro Kovač, koji je bio na koncertu: "Ova priredba pokazuje da su hrvatske udruge u Berlinu vrlo aktivne i da su u stanju ovakav događaj organizirati na vrlo visokoj razini. Značajno je to i za glazbenike koji ovdje rade da se bolje upoznaju i surađuju. Mislim da je za ovakve manifestacije, koje su iz godine u godinu sve bolje organizirane, u budućnosti moguće dobiti i potporu obaju ministarstava kulture, kako Njemačke tako i Hrvatske. Moju potporu ovakve manifestacije uvijek će imati", rekao je dr. Kovač.

"Zahvaljujem svim volonterima i sponzorima bez kojih ne bi bilo moguće sve ovo organizirati. I vama, dragi posjetitelji, na ovome velikom odazivu, bez kojih sve ovo ne bi imalo smisla. Sudeći prema vašem raspoloženju, ne preostaje nam ništa drugo nego odmah nakon ovoga započeti s organizacijom koncerta - Blistava noć klasike IV. Vidimo se dogodine!", rekao je predsjednik Saveza hrvatskih društava Berlina, Ivan Bitunjac, na kraju koncerta koji je pobrao ovacije oko 500 posjetitelja. ■

ENG The Federation of Croatian Associations in Berlin has organised its third annual *Brilliant Night of Classics* concert, featuring young Croatian musicians from opera houses across Germany.

NAŠA KUHINJA

Priprema: Marija Hečimović

Labinski zvacet

Istarska jela su raznovrsna i bogata okusima jer su nastala kao mješavina kontinentalnih i mediteranskih utjecaja te austrijske, romanske i slavenske kuhinje. Svemu tome treba dodati i težačku, ribarsku i patricijsku tradiciju. Stoga nas očaravaju mirisima začinskog bilja, nezaobilaznoga maslinova ulja, gljiva... Dobro su prepoznatljiva u hrvatskoj gastronomiji i sve traženija. Predstaviti ćemo vam žgvacet, zgvacet, zvacet... omiljeno jelo s mirisnim umakom koje nalikuje na gulaš ili perkelt, ali veliku razliku daje začinsko bilje. Zapravo je pravi žgvacet od domaće kokoši, ali sve se više radi od pilića, junetine i drugih vrsta mesa.

PRIPREMITE (za 5 osoba):

- 1 kokoš tešku 800 g
- 4 žlice običnog ulja
- 4 žlice maslinova ulja
- 30 dag luka
- 1 žlicu pekmeza od rajčice
- 1 svežnjić peršinovih grančica
- nekoliko iglica ružmarina

Nasjeckajte oljušteni luk pa pržite na mješavini ulja da požuti. Dodajte narezanu kokoš pa miješajte da porumeni sa svih strana. Umiješajte pekmez od rajčica i još malo pržite. Zalijte vodom, posolite, popaprite, poklopite i pirjajte da meso omekša. U piletinu na kraju dodajte nasjeckani ružmarin, neka samo dobro provre. Uz pripremljeni zvacet ponudite krafe.

PRILOG - LABINSKI KRAFI

ZA TIJESTO:

- 30 dag brašna
- 1 žlica maslinova ulja
- 3 jaja

ZA NADJEV:

- 35 dag suhoga kravljeg sira
- 10 dag grožđica
- malo ruma
- 3 žumanca
- 1 neprskani limun
- sol, šećer

Oprane grožđice namočite u rumu. Zamijesite tijesto i ostavite da odleži. Za nadjev usitnite sir, dodajte ocijedene grožđice, malo naribane limunove korice, žumanca, sol i sasvim malo šećera. Tijesto razvaljajte kao za rezance, izrežite krugove, na njih rasporedite nadjev i preklopite, a rub čvrsto stisnite i skuhaite u kipućoj slanoj vodi pa ocijedite. Pospite sitno narezanom rajčicom, lišćem komorača ili samo nauljite i pospite naribanim tvrdim sirom.

GLAZBA+

Snimke: HINA

Maksim Mrvica na Prokurativama

Maksim Mrvica oduševio je publiku na splitskim Prokurativama. Proslavljeni šibenski pijanist u sklopu hrvatske turneje nastupio je u Splitu. Tijekom dvosatnoga koncerta izveo je klasični i crossover repertoar. Kako je i najavio, prvi dio koncerta obilježio je klasičan repertoar s djelima Brahmsa, Ive Mačeka i Beethovena, a u drugom je izveo crossover - od "Nostradamusa" Tončija Huljića, preko "Exodusa", "Child in Paradise" do svoga zaštitnog znaka, "Bumbarova leta" i sličnih skladbi. - Ja sam jako puno nastupao u Splitu, skoro kao u Šibeniku, kao mladi učenik srednje škole, a i kasnije s mojom crossover produkcijom, ali nikad na Prokurativama, tako da me raduje - izjavio je Mrvica.

Gibonni oduševio Zagrepčane

Gibonni je dva puta zaredom napunio zagrebačku Cibonu. Gotovo puna tri sata publika je pjevala i veselila se s Gibonnijem na svakom koncertu u sklopu turneje kojom promovira album *Toleranca*. Započeo je s *Divljim cvitom*, nastavio sa *Žeđam* koju je odmah na početku otpjevao s publikom. Ispreplitale su se pjesme s novog albuma *Toleranca* i stari hitovi poput *Ovo mi je škola*, *Pojdi vilo* i drugih. Za mnoge fanove popularnog pjevača doživljaj je bio neponovljiv, uzbuđenje veliko i teško ga je opisati riječima.

Boško Petrović: B. P. Collection

U kultnome zagrebačkom jazz-lokalu *B. P. Clubu*, koji je ove godine obilježio 22 godine svog postojanja, održana je promocija luksuznog izdanja *B. P. Collection*, i to prvoga četverostrukog izdanja, kako je naglasio naš legendarni vibrafonist Boško Petrović. Medijima, kolegama i prijateljima već je, naime, najavio kako se sprema za takav novi projekt, a također je naglasio kako će ostati ustrajan u odluci da i dalje uživa u glazbi i životu sljedećih 75 godina. O samom izdanju govorila su dva istaknuta glazbena kritičara Aleksandar Dragaš i Davor Hrvoj koji su uz pokojnog Dražena Vrdoljaka pisali o životu i radu jedinstvene pojave Boška Petrovića. Odlične recenzije ovog izdanja, kao i njegov značaj u hrvatskoj glazbi, posebice jazz glazbi, i dalje pune novinske stupce.

Obljetnički koncert Šime Jovanovca

Popularni Slavonac iz Gradišta, Šima Jovanovac, u zagrebačkoj Koncertnoj dvorani "Vatroslav Lisinski" održao je 29. travnja veliki obljetnički koncert pod nazivom "Šokadijo, sve ti je na glasu". Tim je koncertom Šima s gostima i mnogobrojnom publikom proslavio svojih 45 godina plodonosnoga umjetničkog rada. Iznimnim glazbenim događajem Šima je oduševio publiku u prepunoj dvorani, koja ga je nagrađivala gromoglasnim pljeskom. Cjelokupan program bio je zanimljiva, atraktivna glazbena priča, koju nam je na najbolji način ispričao slavljenik koncerta zajedno sa svojim gostima: Severinom, Ladom, Kristalima, Tamburaškim orkestrom HRT-a... Na velikoj slavonskoj veselici slavljenik je dobio mnogobrojne darove i priznanja. Tom je prigodom Šimi Jovanovcu platinastu ploču uručio Želimir Babogredac, predsjednik Uprave Croatia Records. (Ž. L.)

zabavna

- 1** **Jole** - Bagrem bijeli
Hit Records
- 2** **Zlatko Pejaković** - Siromah sam, nije me sramota
Hit Records
- 3** **Jasmin Stavros** - Žene
Hit Records
- 4** **Jelena Rozga & Željko Samardžić** - Ima nade
Hit Records & Tonika
- 5** **Mate Bulić** - Neretva
Hit Records
- 6** **Magazin & Igor Cukrov** - Nebesa
Tonika & Hit Records
- 7** **Jelena Rozga & klapa Iskon** - Ostavit ću svitlo
Tonika & Hit Records
- 8** **Neda Ukraden** - Da se nađemo na pola puta
Hit Records
- 9** **Vedrana Vukojević** - Zabranjeno Nema
- 10** **Leo** - Bolji nego ja
Hit Records

pop&rock

- 1** **Gibonni** - Toleranca
Dallas
- 2** **Toše Proeski** - Još uvijek sanjam da smo zajedno
Hit Records
- 3** **Tony Cetinski** - Dobra ti noć bivša ljubavi
Hit Records
- 4** **Nina Badrić** - Znam te ja
Hit Records
- 5** **T.B.F.** - Fantastična (unplugged)
Menart
- 6** **Teška industrija** - Dolje južno
Hit Records
- 7** **Franka Batelić** - Na tvojim rukama
Hit Records
- 8** **Luka Belani** - Guarded by Angels
Aquarius Records
- 9** **Feminem** - Lako je sve
Croatia Records/Campus
- 10** **Dalibor Prohazka** - Žena za ljubav
Aquarius Records

Podmornica ponos Tehničkog muzeja

U zagrebačkome Tehničkom muzeju svečano je predstavljena obnovljena i restaurirana podmornica CB 20 (Caproni tipo B) iz Drugoga svjetskog rata, koja je nakon dvije godine restauratorskih radova ponovno predstavljena javnosti u Odjelu prometnih sredstava. Riječ je o podmornici izgrađenoj 1943. u Italiji koja je spadala u kategoriju tzv. džepnih podmornica: teška 35 tona, dugačka 15 metara i široka 3 metra. U ratnim uvjetima opsluživala su je tri mornara i časnika, a naoružana je bila s dva torpeda. Služila je za izviđanje obalnog područja i uništavanje lučkih postrojenja i brodova, izvijestio je ravnatelj Tehničkog muzeja Davor Fulanović.

Splitski festival znanosti

Osmi Festival znanosti održan je u Splitu, na rivi i javnim mjestima kako bi se znanost približila građanima, posebice mladima. Središnja tema ovogodišnjeg Festivala bila je "Zemlja", dok je osnovni moto "Izađimo u grad na Festival znanosti". Ovo je već tradicionalna manifestacija kojoj je glavni cilj informirati javnost o aktivnostima i rezultatima u znanosti, poboljšati javnu percepciju znanstvenika te motivirati mlade ljude za istraživanje i stjecanje novog znanja. - Ovakvi događaji poput Festivala znanosti idealan su način za promoviranje znanosti i među onima koji se s njom ne susreću u svakidašnjem životu. Ponajprije, tu je riječ o mladim studentima, srednjoškolcima i osnovnoškolcima, ali na Festival su pozvani i svi ostali građani - izjavio je Roko Andričević, prorektor za znanost Sveučilišta u Splitu.

Ravnateljici "Lado" treći mandat

Nakon dva mandata Ivana Lušić je treći put imenovana ravnateljicom Ansambla narodnih plesova i pjesama Hrvatske "Lado". Ravnateljica Ivana Lušić ističe da će "Lado" nastaviti s novim projektima, ali će ostati vjeran svojoj misiji očuvanja i predstavljanja hrvatske tradicijske kulture i baštine. "Lado" je u proteklih osam godina djelovanja Ivane Lušić ostvario niz međunarodnih uspjeha. Prvi put je nastupio na australskome kontinentu 2005. godine, a godinu dana poslije slijedila je velika turneja po Japanu te turneja po SAD-u i Kanadi 2009. godine. U obljetničkoj, 60. godini, "Lado" je u suradnji sa Školskom knjigom dobio svoju prvu monografiju, a izdana je i prigodna poštanska marka.

Mali Vukovarci na Cvjetnom korzu

Društvo "Naša djeca" Vukovar u suradnji s osnovnim školama i dječjim vrtićima grada Vukovara organiziralo je 12. godinu zaredom Cvjetni korzo, svečanu povorku djece ulicama Vukovara pod nazivom "Mladost i radost Vukovara". Cvjetna povorka od 1.000 sudionika koja predstavlja prekrasnu cvjetnu livadu prošla je gradskim ulicama od Hrvatskog doma Vukovar do središnjega gradskog trga gdje su, gradu za rođendan, priredili prigodni program.

Obljetnica Matka Trebotića

Četrdeseta obljetnica umjetničkog rada slikara Matka Trebotića obilježena je otvorenjem izložbe "Summa Mediterranea" u zagrebačkoj Galeriji Klovićevim dvorima. Izložba obuhvaća više od 130 djela u rasponu od najranijih radova iz šezdesetih godina prošlog stoljeća do najnovijih slika, a može se razgledati do 23. svibnja. Od ciklusa 'Iskopine' iz 1978. do danas stigao je Trebotić do rekonstrukcije tlocrta, od znaka upisanog u tlo do glagoljskih znakova zapisanih u žbuku, na zidove oltara ili na pergameni, ističe autorica predgovora. Uz slike i grafike izloženo je nekoliko dvodimenzionalnih radova i intervencija u prostoru, instalacija, fotografije scenografija te grafičke mape i sasvim nova serija skulptura.

Deset godina Nove TV

Siniša Svilan, Iva Gačić, Saša Kopljar, Marija Miholjek, Enis Bešlić i druga dobro poznata lica Nove TV okupila su se u zagrebačkom hotelu Regent Esplanade kako bi obilježili deset godina postojanja te prve komercijalne nacionalne televizije u Hrvatskoj. - Još nam je veće zadovoljstvo što ovu obljetnicu slavimo s dobivenom koncesijom na daljnjih 15 godina. Agencija za elektroničke medije dodijelila nam je koncesiju na najdulji mogući zakonski rok, čemu je vjerojatno presudio naš dosadašnji rad - istaknuo je predsjednik Uprave Nove TV Dražen Mavrić te dodao da Nova TV i u krizi ostvaruje značajne financijske rezultate.

PROSLAVLJEN BLAGDAN SVETOG DUJMA

SPLIT - Svečanom procesijom i euharistijskim slavljem, koje je na Trgu Franje Tuđmana predvodio hvarsko-bračko-viški biskup Slobodan Štambuk, u 7. svibnja je proslavljen blagdan Svetog Dujma, zaštitnika Splita i Splitsko-makarske nadbiskupije, te Dan grada koji slavi 1706. obljetnicu postojanja. U svečanoj procesiji s moćima splitskog patrona sudjelovalo je više desetaka tisuća vjernika do Trga Franje Tuđmana gdje je održano euharistijsko slavlje. Velikom slavlju nazočili su gradski i županijski čelnici, gradonačelnici Splitu prijateljskih gradova, saborski zastupnici te izaslanici predsjednika Republike i Hrvatskog sabora Predrag Matić i Jerko Rošin.

Predvođeci misno slavlje u koncelecijaciji sa splitsko-makarskim nadbiskupom Marinom Barišićem i drugim biskupima, mons. Štambuk rekao je u nadahnutoj propovijedi da se suvremeni čovjek suočava s teškim i za cijelu povijest pogubnim iskušenjem, kojem se nisu uspjeli othrvati ni Poncije Pilat ni car Dioklecijan, a to je pravi odgovor na pitanje: »Što je istina«.

ŠESTI SUSRET HRVATSKE MLADEŽI

ZADAR - Šesti susret hrvatske mladeži održan 8. i 9. svibnja u Zadru okupio je oko 30.000 mladih iz Hrvatske, BiH, Europe i svijeta te oko 400 svećenika i redovnica. Vrijeme nije bilo sklono mladima koji su od ranog jutra preplavili zadarske ulice, kiša je neprestano padala sve do nakon 13 sati, kada je sunce napokon obasjalo Forum s kojega je u 14 sati krenula procesija na dionicu dugu nekoliko kilometara preko Kalelarge, Narodnog trga, mostom te ulicama prema Višnjiku. Središnji događaj pod geslom »Da vaša radost bude potpuna« organiziran je na sportskom terenu Višnjika na pozornici kojom je dominiralo pročelje zadarske prvostolnice, katedrale Svete Stošije. Svečanom misnom slavlju nazočio je i u njemu sudjelovao apostolski nuncij u Hrvatskoj Mario Roberto Cassari, nadbiskup zagrebački kardinal Josip Bozanić, zadarski nadbiskup mons. Želimir Puljić koji je predvodio euharistiju, te šibenski nadbiskup mons. Ante Ivas, koji je na početku slavlja pozdravio okupljenu mladost.

Hečimović i Prpić ostaju u Hrvatskoj

“Ne mogu ni zamisliti da odem iz Zagreba. Moja obitelj izvrsno se snašla i zavoljela ovaj grad te planiramo ostati što dulje možemo”, izjavio je Joel Prpić

Tekst: Uredništvo

Već smo pisali da su za zagrebački Hokejaški klub Medveščak prošle sezone vrlo uspješno nastupali i Kanadani hrvatskih korijena. Donedavno je bilo neizvjesno hoće li ti profesionalni športaši možda promijeniti klub. Međutim, iz Medveščaka su nedavno objavili vijest koja se već tjednima pričala u hokejaškim krugovima - John Hečimović i Joel Prpić produljili su vjernost “medvjedima”. Obojica igrača, podrijetlom iz Like, potpisali su ugovore za iduće dvije sezone (1 + 1), što ujedno govori da se na obojicu računa u hrvatskoj reprezentaciji. Nakon što odrade dvije godine u Medveščaku, ispunit će IIHF-ove uvjete za nastup za našu vrstu. “Ne mogu ni zamisliti da odem iz Zagreba. Za mene kao igrača ovo je bila najbolja sezona do sada uz ovu nevjerojatnu publiku. Moja obitelj izvrsno se snašla u Zagrebu i zavoljela ovaj grad te planiramo ostati što dulje možemo. Trenutno smo u Americi, no jedva čekamo povratak u Hrvatsku!”, izjavio je prigodom potpisivanja ugovora Joel Prpić koji se može pohvaliti i s dvije NHL sezone u dresu Bostona i Colorada. Prije dolaska u Zagreb proveo je šest sezona u Japanu, a protekle sezone za “medvjede” je nastupio u 65 utakmica.

Ryan Kinasevich

John Hečimović

Joel Prpić

Zabio je 15 golova i ostvario 32 asistencije, ali imao i čak 189 minuta isključenja. John Hečimović je bio dosta mirniji na ledu (49 minuta kazne) i puno opasniji za suparničke vratare. Kao član prve navale zabio je 23 gola i imao 29 dodavanja. “Iznimno mi je drago što sam s klubom postigao dogovor i što ću u Medveščaku igrati sljedeće dvije sezone. Medveščak je odličan klub s najboljim navijačima na svijetu i veseli me što ćemo i idućih godina zajedno slaviti svaku pobjedu medvjeda”, izjavio je John Hečimović (25) prilikom potpisivanja novoga ugovora, o čemu nije dvojio niti trenutak.

Od lanske momčadi, klub je dosad objavio kako je produljen ugovor s kapetanom Alanom Letangom i njegovim kolegama u obrani Andyjem Sertichem te Robbyjem Sandrokom. Od napadača ugovor je produljen s T. J. Guidarelijem, a stigla su i dva nova strijelca. To su kanadski Hrvat Ryan Kinasevich, koji je bio treći strijelac ECHL-a, te velika zvijezda Ebela - Frank Banham. Do kraja srpnja uprava Medveščaka mora kompletirati momčad jer tada kreću pripreme. Za novu sezonu sigurni su i vratar Robert Kristan i branič Kenneth MacAulay. ■

ENG Canadian Croats remain the backbone of Zagreb's Medveščak hockey club. The club recently announced that John Hečimović and Joel Prpić have extended their contracts for a further two-year stint.

"OLIĆ ZABIJA KAO GERD MÜLLER"

"Ako je prije bilo dvojbi, više ih nema. Olić je nakon Gerda Müllera 1964. najisplativija Bayernova kupovina." Tim je riječima ugledni njemački dnevni list *Süddeutsche* opisao nastup hrvatskog napadača Ivice Olića u uzvratnoj polufinalnoj utakmici Lige prvaka, u kojoj je Bayern s 3 : 0 slavio kraj Lyona, a u kojoj je sva tri pogotka zabio hrvatski napadač. Teško je u Njemačkoj zamisliti bolju i ljepšu usporedbu od one s legendarnim Gerdom Müllerom, a upravo je ta čast pripala našem Oliću. Ljetos je iz HSV-a na Allianz Arenu došao besplatno, bez centa odštete, a u nepunih godinu dana Bayernu je donio toliko toga. Možemo reći kako je Bavarcima donio finale Lige prvaka. Ne samo zbog predstave karijere na *De Gerlande*, nego i zbog ukupnog dojma ove sezone u elitnom natjecanju. Sa sedam zabijenih golova Olić drži drugo mjesto u redoslijedu najboljih strijelaca Lige prvaka, ispred njega je samo veliki Lionel Messi s osam pogodaka. "Lijep je taj popis Messi, Olić, Cristiano Ronaldo", uz smijeh je nakon utakmice govorio Olić, koji je pet od svojih sedam golova zabio na posljednje četiri utakmice, u najvažnijim ogledima sezone. Tko bi se tome nadao prije početka sezone? Vjerojatno ni sam Olić.

Kreativno ljetovanje mladih hrvatskih iseljenika u domovini u organizaciji HMI-ja: STVARANJE KAZALIŠTA

Hrvatska matica iseljenika poziva kazalištarce i mladež iz dramskih grupa, te profesore hrvatskoga jezika i kulture iz cijeloga svijeta, od Amerike, Europe do Australije, koji izvode predstave na mnogobrojnim zavičajnim govorima hrvatskog jezika, kao i na jezicima domicilnih zemalja, da se odazovu seminaru iz područja kazališne umjetnosti. Stručni seminar *Stvaranje kazališta* održat će se od 3. do 11. srpnja 2010.

na otočiću Galovcu (zvanom Školjić) u blizini Zadra. Predavanja i vježbe održavaju se na hrvatskome i engleskome jeziku. Seminar će biti osobito koristan voditeljima iseljeničkih kazališnih grupa koje djeluju u bilingvalnome jezičnom okruženju i multikulturnim sredinama svijeta. Seminar će se održavati u dvije grupe: naprednoj pod nazivom *Rad redatelja s glumcem* i početnoj pod nazivom *Upoznavanje temeljnih kaza-*

lišnih zakonitosti. Voditeljica seminara je istaknuta zagrebačka redateljica Nina Kleflin, koja je bogato kazališno umijeće i obrazovanje (stečeno u Hrvatskoj, SAD-u, Kanadi i nekim europskim zemljama) spremna vrlo sugestivno prenijeti polaznicima. Namjera je organizatora da uz pomoć ovog seminara pomogne učiteljima u nadgradnji kroatističkih studija u području scenske umjetnosti, kako bi postali bolji voditelji kazališnih grupa pri osnovnim i srednjim školama.

Rad je organiziran od 10 do 13 sati te popodne od 18 do 20.30 sati. Matičino ljetovanje, uz upoznavanje reprezentativnih uzoraka nacionalne kulture, sastoji se i od uživanja u prirodnim ljepotama Jadranskoga mora, kupanja, nezaboravnih prijateljstava koja se sklapaju u predavaonicama, ali i pod zvjezdanom nebu zadraskog akvatorija.

Na kraju seminara polaznici izvode javni sat, predstavu, pred lokalnom publikom i novinarima – kako bi pokazali doseg svoga intenzivnog sudjelovanja u radu seminara *Stvaranje kazališta*.

Prijave su u tijeku na e-mail: nives@mat-is.hr i www.matis.hr

Vesna Kukavica

U NEVJEROJATNOM TRILERU CIBONA OSTALA BEZ NASLOVA

Nakon nevjerojatne drame i trileru košarkaši Partizana osvojili su naslov prvaka regionalne NLB lige. U finalu završnog turnira u zagrebačkoj Areni pred 15.600 gledatelja Partizan je u produžetku pobijedio Cibonu 75 : 74 (60 : 60), a do četvrtoga uzastopnog naslova došao tricom Kecmana sa svoje polovice terena kada je na semaforu bilo samo šest desetinki sekundi do kraja produžetka. Dok su "vukovi" slavili, Partizan je uhvatio pobjedu. Pamtit će se Cibonin poraz kao još jedan u nizu nevjerojatnih poraza hrvatskih košarkaša, ali ovaj put debelo "podvučen" sudačkom odlukom da prizna Kecmanov koš i nespretnošću zapisničkog stola. Ispod zastora koji je pao na deveto izdanje NLB-a tako su ostali konci nevjerojatnog finala, dvostrukog preokreta u samo jednoj sekundi. Ljepota športa, Ljepota košarke... Rasplet finala Cibone i Partizana samo je jedna epizoda u čudesnim preokretima, trenucima koji od junaka čine tragičare i obratno, od poraženih - pobjednike.

DINAMU PRVENSTVO, HAJDUKU KUP

U utakmici 28. kola Prve HNL Dinamo i Hajduk su na stadionu u Maksimiru igrali 0 : 0. Ovim rezultatom Dinamo je dva kola prije kraja osigurao naslov prvaka Hrvatske, peti zaredom, a ukupno 12. No, umjesto očekivanog slavlja s tribina se razlijevao "koncert zvižduka", a zatim i navijački neredi. Dinamo i Hajduk opet su odigrali derbi bez boje, bez okusa, bez mirisa, bez pogodaka i gotovo bez prilika... Četiri dana nakon tužnoga maksimirskeg 'slavlja', prava navijačka fešta 'bilih'. "Kup je naš!" povikali su hajdukovci nakon uzvratnog dvoboja finala Kupa Hrvatske protiv Šibenika na Šubićevcu. Ante Vukušić i Senijad Ibričić donijeli su svojim pogocima Splitsanima slavlje, potvrdivši tako 2 : 1 domaću pobjedu u prvoj utakmici. "Bijeli" su tako nakon 2003. godine ponovno osvojili Kup, a to im je i prvi trofej u posljednjih pet godina.

NA KRAJU OTON

- Čitam da se u Šangaju održava Svjetska izložba. Sada je prilika da pokažemo svijetu naša velika dostignuća u proizvodnji kulena, kulenovih seka i ljekovitog bilja!

croatia.hr

Did you know that the cravat originates from the Croats?

ZAGREB
Ilica 5 (Oktogon),
Kaptol 13

VARAŽDIN
Trg kralja
Tomislava 2

OSIJEK
Županijska cesta 2

RIJEKA
Adamićeva 17

ZADAR
Široka ulica 24
(Kalelargu)

SPLIT
Mihovilova širina 7
(Voćni trg)

CAVtat
Hotel Croatia

DUBROVNIK
Pred dvorom 2,
Hotel Excelsior